แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม

(พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)

ฉบับทบทวน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม ๒๕๖๓

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาในระยะยาวที่จะนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เป็นต้น และเพื่อให้การพัฒนาภาคการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญทั้งสิ้น ๕ ยุทธศาสตร์ และกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อที่จะทำให้ภาคการเกษตรของประเทศไทยได้รับการพัฒนาภายใน ๕ ปี

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐมมีทิศทางที่ชัดเจนและเกิดการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ร่วมกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) โดยยึดหลักการเชื่อมโยง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี และยุทธศาสตร์แผนการพัฒนาการเกษตร ระยะ ๕ ปี ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบต่อไป

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
ส่วนที่ ๑	บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒	ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม	๓๙
ส่วนที่ ๓	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม	๖๖
ส่วนที่ ๔	แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม	๗๒
ส่วนที่ ๕	โครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) รอบปี พ.ศ.๒๕๖๔	๘๑
ส่วนที่ ๖	แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project idea)	

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มา

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ ประกอบกับมาตรา ๘๔(๘) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ คือ คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร เพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร และมาตรา ๘๔(๑๔) รัฐต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมาตรา ๘๕(๒) กำหนดให้รัฐดำเนินการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดิน เพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

๑.๒ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๓ แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายรัฐบาลภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตรใน ๕ ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ผ่านกลไกขับเคลื่อนในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และหน่วยปฏิบัติ ที่จะช่วยกำกับให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) รวมทั้งติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการสำคัญดังกล่าวให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความ **มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** ได้ในท้ายที่สุด

๒. ทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)[๑] มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **"ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน"** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย

๒) ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้

๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๓) ประเด็นการเกษตร (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)[๒] โดยในแผนแม่บทภายใต้ยุทศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร จะให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐาน ความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดทำฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร เพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย โดยสรุป ดังนี้

๒.๒.๑ แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีการพัฒนากระบวนกรผลิตและบรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลาย

๒) ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๓) สร้างอัตลักษณ์หรือนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า รวมทั้งการสร้างความแตกต่างและโดดเด่นของสินค้าในแต่ละท้องถิ่น และสร้างตราสินค้าของเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น

เป้าหมาย สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๒ แผนย่อยเกษตรปลอดภัย ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการบริหารจัดการฐานทรัพยากรทางเกษตรและระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

---

[๑] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).**

[๒] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒, เมษายน). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).**

๒) พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ พัฒนาคุณค่าทางโภชนาการของสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับให้เป็นที่ยอมรับกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสินค้า

๔) สร้างความตระหนักรู้ของผู้ผลิตและผู้บริโภคถึงความสำคัญของความปลอดภัย และการส่งเสริมด่านการขยายตลาดการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย

๕) สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน ควบคู่การขยายตลาดเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

ตัวชี้วัด ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร

๒.๒.๓ แผนย่อยเกษตรชีวภาพ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ ยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวเนื่องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง

๔) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ

๒.๒.๔ แผนย่อยเกษตรแปรรูป ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง

๒) ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่าง และเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร

๓) สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

๔) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า และขยายช่องทางการตลาดด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างเครื่องหมายทางการค้าและการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา

เป้าหมาย สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๕ แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การจัดการภาคเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรต่างๆ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๑ สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๒.๖ แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตร อนุรักษ์และรักษาฐานทรัพยากรทางการเกษตรที่สำคัญ การคุ้มครองที่ดินการเกษตร การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม

๒) สร้างความมั่นคงอาหารให้กับครัวเรือนเกษตรกรและชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนทางการเกษตรของท้องถิ่น ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในทุกช่วงวัย สร้างเสถียรภาพด้านรายได้ของเกษตรกรและประชาชน การมีมาตรการรองรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรและอาหารได้อย่างทั่วถึง และการติดตามการเปลี่ยนแปลงของราคาอาหารและผลกระทบ

๓) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการเฝ้าระวังและเตือนภัยสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรที่มีมาตรฐานและครบวงจร ทั้งเรื่องเกษตรกร ข้อมูล อุปสงค์และอุปทานสินค้าเกษตรที่มุ่งเน้นการตลาดนำการผลิต ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลมูลค่าสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบติดตามเฝ้าระวังและวางระบบเตือนภัย กลไกลการจัดการปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ ทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งให้เกษตรกรและผู้ใช้ประโยชน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ วิเคราะห์แนวโน้มการผลิตสินค้าเกษตร

๔) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเชื่อมโยงไปถึงผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาด้านการผลิตและด้านการตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการขยายเครือข่ายธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ สนับสนุนให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนภายใต้เงื่อนไขที่ผ่อนปรนมากขึ้น และมีกลไกลในการดูแลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่มและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอย่างแท้จริง

๕) วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนภาคเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน รวมถึงการวิจัยเชิงประยุกต์ในด้านต่างๆ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตและการตลาด เทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลสารสนเทศ

๖) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ ยกระดับการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค จัดให้มีระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างเพียงพอ มีขั้นตอนการตรวจสอบที่รวดเร็ว และมีราคาเหมาะสม รวมถึงการวางระบบตรวจสอบย้อนกลับ

๗) ส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือต่างๆ ในการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่างๆ

๘) อำนวยความสะดวกทางการค้าและพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็วและไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการค้า และเตรียมความพร้อมของสถานที่เก็บรวบรวม/รักษาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

เป้าหมายที่ ๑ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย (เฉลี่ยร้อยละ)

เป้าหมายที่ ๒ สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน (เฉลี่ยร้อยละ)

๒.๓ ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)[๓] กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานใน การพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ โดยยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาว เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ **“เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรมั่งคั่ง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน”** โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)[๔] การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาพร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ดังนี้

---

[๓] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๕๙, ธันวาคม). **ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)**.

[๔] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๙). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔**.

๒.๔.๑ เสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องปริมาณน้ำที่หาได้ คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวม คัดเลือก และปรับปรุงพันธุกรรมพืช สัตว์ สัตว์น้ำ และจุลินทรีย์ของท้องถิ่น

๒.๔.๒ สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความหลากหลายของสินค้า และพัฒนา รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เพื่อปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒.๔.๓ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ โดยพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยและการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาวะ และขับเคลื่อนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง

๒.๔.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร โดยเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันเกษตรกรและการรวมกลุ่ม ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตพืช ปศุสัตว์ และการทำประมงให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาด (Zoning) วิจัยพัฒนาและใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรชีวภาพเพื่อ ต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง บริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร พัฒนากลไกจัดการความเสี่ยงที่กระทบต่อสินค้าเกษตร และสร้างความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๔.๕ ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร ส่งเสริมขยายผลและพัฒนาการผลิตในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน และควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

๒.๔.๖ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตรและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร สร้างบุคลากรด้านการเกษตร และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้ทันสมัย

๒.๕ นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์[๕]

๒.๕.๑ <u>นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน</u>

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย

๑.๑ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรม

พัฒนาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green (BCG) Economy) โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมในการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมและบริการของท้องถิ่น ปรับระบบการบริหารจัดการการผลิตและระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาเพิ่มมูลค่า การบริหารจัดการของเสียอุตสาหกรรมและขยะแบบคลัสเตอร์ระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนในแต่ละพื้นที่ของจังหวัด กลุ่มจังหวัด เพื่อลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกฎระเบียบทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

๑.๒ พัฒนาภาคเกษตร

๑) รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกรในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม อ้อย และข้าวโพด โดยผ่านเครื่องมือและมาตรการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ

---

[๕] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๒, กรกฎาคม). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา**.

ไม่เป็นภาระกับงบประมาณแผ่นดินเกินสมควร จัดให้มีระบบประกันภัยสินค้าเกษตร การพัฒนาระบบตลาดที่เชื่อมโยงผลผลิตของเกษตรกรถึงผู้ประกอบการแปรรูปและผู้บริโภคอย่างเป็นธรรม การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือในการขยายและเข้าถึงตลาดในรูปแบบต่างๆ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

๒) ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ โดยจัดให้มีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการเกษตรครบวงจร ตั้งแต่การปรับโครงสร้างต้นทุนการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ พื้นที่เพาะปลูก ปุ๋ย เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร แหล่งน้ำ และระบบไฟฟ้าเพื่อการเกษตร การลดภาระหนี้สินโดยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบที่มีต้นทุนต่ำ การลดความเสี่ยงจากราคาพืชผลทางการเกษตร การพัฒนาทักษะอาชีพเสริมรายได้ รวมทั้งการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต และการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับฐานทรัพยากรในพื้นที่และความต้องการของตลาด นำระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการจัดเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) และส่งเสริมกลไกอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน รวมทั้งระบบการบริหารจัดการเชิงรุกมาใช้ในการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่

๓) พัฒนาองค์กรเกษตรกรและเกษตรรุ่นใหม่ โดยเพิ่มทักษะการประกอบการและพัฒนาความเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ในทุกระดับ โดนเฉพาะด้านการตลาด การค้าออนไลน์ ระบบบัญชี เพื่อขยายฐานการผลิตและฐานการตลาดของสถาบันเกษตรให้เข้มแข็ง มีความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ไปสู่เกษตรกรอัจฉริยะ เพื่อการพัฒนาภาคเกษตรได้อย่างมั่นคงต่อไปในอนาคต

๔) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร โดยใช้ประโยชน์จากฐานความหลากหลายทางชีวภาพ การลด ละ เลิกใช้ยาปราบศัตรูพืชโดยเร็ว โดยต้องจัดหาสารทดแทนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มและโอกาสทางเศรษฐกิจ อาทิ เกษตรอินทรีย์ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ และเกษตรแปรรูป เพื่อต่อยอดไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีในการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย

๕) ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ รวมทั้งดูแลและลดความเสียหายจากการทำการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยทางธรรมชาติซ้ำซาก โดยกำหนดเขตพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)

๖) ส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ โดยการสนับสนุนพันธุ์กล้าไม้ และให้ความรู้ในการบริหารจัดการเชิงพาณิชย์อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการปลูก บำรุงรักษา ดูแล และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

๗) ส่งเสริมการทำปศุสัตว์ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยส่งเสริมการตลาด วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจและสัตว์พื้นบ้าน อาทิ โคเนื้อ แพะ และแกะ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนามาตรฐานการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปสู่ตลาดโลก

๘) ฟื้นฟูและสนับสนุนอาชีพการทำประมงให้เกิดความยั่งยืนบนพื้นฐานของการรักษาทรัพยากรทางการประมงและทรัพยากรทางทะเลให้มีความสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขีดความสามารถการทำประมงอย่างถูกต้องในกลุ่มประมงพื้นบ้านและเชิงพาณิชย์ การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้และลดต้นทุนการทำประมง ลดอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มประมงชายฝั่งและประมงพื้นบ้าน เพื่อสร้างพลังในการประกอบอาชีพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ในพื้นที่ และเร่งพัฒนาการเพาะเลี้ยงในทะเลที่

สอดคล้องกับแผนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภูมิปัญญาในการแปรรูปมาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และสินค้าประมง

๒. การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มธุรกิจชุมชนผ่านอัตลักษณ์ของพื้นที่ โดยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ของไทย ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และสหกรณ์ในชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์และต่อยอดจากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่มีอัตลักษณ์และมีมาตรฐานการผลิตตามหลักสากล ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้น

๓. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

๓.๑ ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน โดยจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ราษฎรที่ยากไร้และเกษตรกรตามหลักการของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ การกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ได้รุกล้ำ และมีมาตรการป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่มิใช่เกษตรกรและผู้ยากจน จัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการที่ดิน จัดทำหลักฐานการถือครองที่ดินของรัฐทุกประเภท จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และเร่งแก้ไขปัญหาเขตที่ดินทับซ้อนและแนวเขตพื้นที่ป่าที่ไม่ชัดเจน เพื่อลดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๓.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล โดยเชื่องโยงกับแผนบริหารจัดการน้ำ ๒๐ ปี ของประเทศ เพิ่มผลิตผลในการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน จัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคา ที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริม ฟื้นฟู อนุรักษ์ พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พักน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมระดับสากล ดูแลภัยพิบัติจากน้ำ พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ และเพิ่มพื้นที่ชลประทาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างระบบจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำในชุมชนตามแนวพระราชดำริ

๓.๓ แก้ไขปัญหาก๊าซเรือนกระจกและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำและปลอดฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน กำหนดมาตรการควบคุมการเผาพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการรับมือและปรับตัว เพื่อลดความเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงระบบบริหารจัดการต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมและให้สัตยาบันไว้

๓.๔ พัฒนากลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือเชิงนโยบาย ในการเพิ่มขีดความสามารถในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งระดับประเทศ รายสาขา และเชิงพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ลดความขัดแย้งระหว่างยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะระหว่างยุทธศาสตร์รายสาขากับยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่

๒.๕.๒ <u>นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง</u>

๑. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยลดข้อจำกัดในการประกอบอาชีพของคนไทย การจัดการระบบการขนส่งสาธารณะผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ทบทวนรูปแบบและมาตรฐานหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อยังคงเอกลักษณ์ของเมืองหลวงแห่งร้านอาหารริมถนน ทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยและ

สวยงาม แก้ไขปัญหาหนี้สินและลดภาระหนี้สินของประชาชนในกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หนี้สินนอกระบบ การฉ้อโกงหลอกลวงประชาชนโดยครอบคลุมไปถึงการฉ้อโกงหลอกลวงผ่านระบบออนไลน์ ปรับปรุงระบบภาษีและการให้สินเชื่อที่เอื้อให้ประชาชนสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองได้ตามความพร้อม ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ จัดทำแนวทางการกำหนดสิทธิและการจัดการสิทธิในที่ดินของเกษตรกรที่เหมาะสม ลดอุปสรรคในธุรกิจประมงพาณิชย์และประมงชายฝั่ง รวมทั้งช่วยเหลือดูแลประมงพื้นที่ โดยยังต้องสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการประมงขององค์กรระหว่างประเทศ

๒. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม โดยจัดพื้นที่การเกษตรให้สอดคล้องกับระบบบริหารจัดการน้ำและคุณภาพของดินตาม Agri-Map กำหนดเป้าหมายรายได้เกษตรกรให้สามารถมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์ม อ้อย และข้าวโพด ด้วยการชดเชย การประกันรายได้ ส่งเสริมระบบประกันภัยสินค้าเกษตร หรือเครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางวินัยการเงินการคลังของภาครัฐในระยะยาว ส่งเสริมเกษตรพันธสัญญา และศึกษารูปแบบระบบแบ่งปันผลกำไรสินค้าเกษตรที่เป็นธรรมให้แก่เกษตรกร แก้ไขปัญหาข้าวครบวงจร ส่งเสริมการใช้ยางพาราในภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ส่งเสริมการใช้ผลผลิตทางการเกษตรในอุตสาหกรรมพลังงาน สร้างนวัตกรรมและเครื่องมือทางการเกษตรในราคาที่เข้าถึงได้เพื่อลดต้นทุนการผลิต ควบคุมมาตรฐานการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมีในการเกษตรเพื่อนำไปสู่การลด ละ เลิกการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยเคมี โดยจัดหาสิ่งทดแทนที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร ต่อยอดภูมิปัญญาและความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป รวมทั้งเร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชากัญชง และพืชสมุนไพรในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด

๓. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต โดยต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายและวางรากฐานการพัฒนาภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว ดึงดูดการลงทุนของภาคเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเขตเศรษฐกิจพิเศษ เมืองอัจฉริยะ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย รวมทั้งวางรากฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ ๕G ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และชุมชน ในการเข้าถึงตลาดในประเทศและตลาดโลกผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ในการให้บริการสาธารณสุขและการศึกษาทางไกล การสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะทั้งในส่วนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เกษตรกร รวมถึงผู้ประกอบการยุคใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนประเทศด้วยปัญญาประดิษฐ์ในอนาคต

๔. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย ตั้งแต่การป้องกันก่อนเกิดภัย การให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภัย และการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้ได้มากที่สุดและทันท่วงที รวมทั้งพัฒนาการปฏิบัติการฝนหลวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๖ การพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)[๖]

๒.๖.๑ กรอบแนวคิดการพัฒนา

๑) เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาการเกษตร แม้ว่าจะมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการพัฒนาการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาของเกษตรกรยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เป็นเพราะเกษตรกรไทยส่วนใหญ่เป็นรายย่อย การทำการเกษตรหลายพื้นที่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ

---

[๖] สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๕๙, กันยายน). **แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)**.

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาระบบการผลิตให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามหลักความพอประมาณ

๒) แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แรงงานในภาคการเกษตรลดลงเนื่องมาจากเคลื่อนย้ายไปทำงานในภาคการผลิตอื่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการผลิตอื่น และทัศนคติของเกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการทำการเกษตรเป็นงานที่หนักและลำบาก ไม่คุ้มค่า ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจทำอาชีพการเกษตร ส่งผลให้แรงงานภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

๓) การปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เกษตรกรจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตเชื่อมโยงไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตทำให้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวมากเกินความจำเป็น การปรับตัวของเกษตรกรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของประเทศบรรลุผลสำเร็จได้

๔) การส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบของการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๕) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ภาคการเกษตรมีความอ่อนไหวและเปราะบางมากกว่าภาคการผลิตอื่นๆ จึงควรเน้นในเรื่องการวางแผนความต้องการและการผลิตสินค้าเกษตร (Demand & Supply) ในระดับจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับส่วนกลางในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในภาพรวม การขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อรู้ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ

๖) มาตรฐานสินค้าเกษตร ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรไปมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุของสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

๗) โลจิสติกส์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) โดยยกระดับบุคลากรภาครัฐ เกษตรกร/สถาบันเกษตรกร เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาทักษะการบริหารจัดการโลจิสติกส์ระดับฟาร์ม ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมในโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตร สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

๘) ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การใช้พลังงานของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยหันมาพึ่งพาการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความต้องการพืชพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๙) การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การวางมาตรการและแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือและสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาภาคการเกษตรของไทย

๑๐) การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร

๑๑) กฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร

๑๒) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา คือ การศึกษากฎระเบียบและกฎหมายของประเทศคู่ค้าที่จะมีผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตร มาตรการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

๑๓) การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๒.๖.๒ ทิศทางการพัฒนา

๑) วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน”

๒) พันธกิจ

(๑) พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง

(๒) พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ

(๓) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพตลอดโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

(๔) ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓) วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

(๑) วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและเชื่อมโยงเครือข่ายกับภายนอกอย่างเข้มแข็ง และลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้

- เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรยกระดับผลิตภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ มาตรฐาน รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรให้ตอบสนองความต้องการของตลาด

- เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร รวมทั้งพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์

- เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

(๒) เป้าหมาย

- ความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ ๘๕ ในปี ๒๕๖๔

- เกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น ๕๙,๔๖๐ บาทต่อครัวเรือน ในปี ๒๕๖๔

- เศรษฐกิจภาคเกษตรเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี

- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี

- ทรัพยากรการเกษตรได้รับการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืนเพิ่มขึ้น

(๓) ตัวชี้วัด

- ดัชนีชี้วัดความผาสุกของเกษตรกร
- รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร
- GDP ภาคเกษตร
- จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์
- ทรัพยากรการเกษตรที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาการเกษตร

<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๑</u> สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

- ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ
- พัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ
- สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน

- ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานรองรับความต้องการของตลาด
- ส่งเสริมการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
- เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- จัดตั้งศูนย์กลางและพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร
- เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน
- สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงที่จะกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร
- ส่งเสริมการค้าชายแดน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ และความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร
- พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- ส่งเสริมการนำงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

- ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- บริหารจัดการพื้นที่ทำกินทางการเกษตร
- สร้างภูมิคุ้มกันการเกษตรต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

- พัฒนาบุคลากรการเกษตรภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ และกระบวนการทำงาน
- ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

๒.๗ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี ๒๕๖๓ เพื่อให้สามารถนำไปดำเนินการต่อยอดได้ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ การเพิ่มแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยได้มีการสำรวจพื้นที่ที่คาดว่าจะสามารถสร้างเป็นแหล่งกักเก็บน้ำได้ โดยเน้นในส่วนของแก้มลิงในบริเวณลุ่มน้ำต่างๆ ที่ได้มีการทำแผนที่สำรวจเอาไว้แล้ว จะมีการเพิ่มคุณภาพและปริมาณการผันน้ำจากลุ่มน้ำตะวันตกมาช่วยเหลือในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งจะมีการเพิ่มกำลังในการส่งน้ำจาก ๘๐๐ ล้าน ลบ.ม./ปี เป็น ๒,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม./ปี เพื่อช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรและรักษาสมดุลระบบนิเวศของลุ่มน้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้มีปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกพืช ป่าไม้ และเพิ่มน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ และมีการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูแล้ง โดยกรมชลประทานได้วางแผนการจัดสรรน้ำทั้งประเทศในช่วงฤดูแล้งปี ๒๕๖๒/๖๓ ระหว่างวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ จำนวน ๑๗,๖๙๙ ล้าน ลบ.ม. รวมทั้งขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ให้เกษตรกรที่ขอรับการสนับสนุนทั่วประเทศ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ เพื่อกักเก็บน้ำ บรรเทาและชะลอความแห้งแล้ง เพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่ดินในฤดูฝนทิ้งช่วงหรือฤดูแล้งในระดับไร่นา

๒. การส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ จะมีการนำศาสตร์พระราชาและเกษตรทฤษฎีใหม่เข้ามาเป็นนโยบายที่จะขับเคลื่อนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีมาตรการในการ “ลด ละ เลิก” การใช้สารเคมี จะประชาสัมพันธ์ให้พี่น้องเกษตรกรใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด สำหรับพื้นที่ที่มีความพร้อมก็จะขอให้ “ละ” การใช้สารเคมี และเป้าหมายสุดท้ายคือการเลิกใช้สารเคมี โดยจะมีการหาและพัฒนาสารชีวภัณฑ์ต่างๆ มาทดแทน รวมถึงการใช้มาตรการต่างๆ อาทิ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรมาทดแทนเรื่องแรงงาน เป็นต้น

๓. การใช้ระบบการตลาดนำการผลิต จากนโยบายที่ดำเนินการมาในปี ๒๕๖๒ เพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ จึงได้มีมาตรการในการหาตลาดใหม่ทั้งในและต่างประเทศ เป็นการเพิ่มช่องทางในการขายให้กับผู้ผลิตสินค้าเกษตร ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของสหกรณ์ เกษตรแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตร Young Smart Farmer ที่ต้องการจะสร้างความเข้มแข็ง เพื่อนำร่องในการปฏิรูปภาคการเกษตร ซึ่งจะมีหน่วยงานเข้าไปแนะนำตลาดในเรื่องออนไลน์ อาทิ การร่วมมือกับ LAZADA Thailand ในการจัดอบรมการเข้าสู่ตลาดออนไลน์ การขายสินค้าเกษตรโดยตรง รวมถึงการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยได้เริ่มดำเนินการไปแล้วและจะ KICK OFF โครงการในเดือนมกราคม ๒๕๖๓ และหลังจากนั้นจะดำเนินการในทุกภาคของประเทศไทย เพื่อดำเนินการส่งเสริมและขยายตลาดให้กับพี่น้องเกษตรกร

๔. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพการผลิต ได้มีการตั้งคณะกรรมการการปรับปรุงปุ๋ยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ของดินหรือปุ๋ยสั่งตัด โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการคือการลดต้นทุนในส่วนของค่าปุ๋ยลง ๓๐% แต่ถ้าเกษตรกรมีความพร้อมในการใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติ ทั้งปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์ ทางภาครัฐก็พร้อมเข้าไปส่งเสริม ให้ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อปรับปรุงคุณภาพและผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องมีการพัฒนาการจัดส่งสินค้า (ระบบโลจิสติกส์) เพื่อลดการใช้จ่ายในการลดค่าขนส่งทุกประเภท ซึ่งมีการเจรจาทั้ง Kerry ไปรษณีย์ไทย และการบินไทย ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่กระทรวงเกษตรฯ กำลังเร่งดำเนินการ

๕. การบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืน ทั้งประมงพาณิชย์และประมงพื้นบ้าน สำหรับประมงพื้นบ้านได้มีการขึ้นทะเบียน ซึ่งขณะนี้มีการขึ้นทะเบียนแล้วประมาณ ๕๐,๐๐๐ กว่าลำ ส่วนประมงพาณิชย์จะเร่งส่งเสริมให้รักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เพื่อให้สามารถทำประมงได้ตลอดทั้งปี ซึ่งตลอดระยะเวลาดำเนินการภายใต้เงื่อนไขของ IUU ช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมประมงได้มีของขวัญให้พี่น้องชาวประมง โดยการเพิ่มวันทำการประมงให้กับเรืออวนลากในอ่าวไทยอีก ๓๐ วัน และในปี ๒๕๖๓ เรือประมงประเภทอื่น ทั้งในอ่าวไทยและอันดามัน (ยกเว้นเรืออวนลาก) จะทำการประมงได้ตลอดทั้งปี โดยกระทำภายใต้การรักษาสมดุลการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและภายใต้เงื่อนไขของ IUU

๖. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร กระทรวงเกษตรฯ มีมาตรการที่จะส่งเสริมรายได้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับพี่น้องเกษตรกร ทั้งการจ้างงานของกรมชลประทาน ซึ่งขณะนี้ได้มีการตั้งงบประมาณไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ในขณะที่ไม่สามารถทำการเกษตรตามปกติได้ อีกทั้งจะมีการเพิ่มพันธุ์สัตว์น้ำทั่วประเทศ โดยเตรียมพันธุ์ปลา พันธ์กุ้งไว้ประมาณ ๕๕๐ ล้านตัว และจะใช้เวลา ๔ - ๖ เดือน ทำให้พี่น้องเกษตรกรสามารถจับไปบริโภคหรือจับไปขาย เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีความต้องการของตลาด ได้แก่ โค กระบือ แพะ และการแจกที่ดินทำกิน (ส.ป.ก.) ให้แก่เกษตรกรด้วย

๗. การตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการเกษตร (Agri-technology and innovation center: AIC) โดยจะมีการตั้งศูนย์ AIC ทั้ง ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตร (Big data) เป็นการเชื่อมโยงกับ ๑๐ หน่วยงานหลัก ซึ่งจะทำให้พี่น้องเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถเข้ามาตรวจสอบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อาทิ การตรวจสอบศักยภาพพื้นที่โดยใช้ Agri-Map เพื่อจัดทำ Zoning เป็นต้น

๘. พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๘๘๒ ศูนย์หลักทุกอำเภอทั่วประเทศ เป็นหน่วยขับเคลื่อนนโยบายการเกษตร องค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดแก่เกษตรกร ร่วมกับศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน

๒.๘ แผนพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน[๗]

ภาคเหนือ

"ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง" ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม

๒. ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค

๓. ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ

๕. อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคเหนือ

๑. ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคเหนือ ทั้งในด้านเป็นฐานรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ และการจ้างงานในปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๙๓,๑๕๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๘ ของผลิตภัณฑ์ภาค ผลผลิตเกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากพืชที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงานในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นการทำการเกษตรแปลงใหญ่ที่ยังมีการใช้สารเคมีสูง สำหรับการผลิตพืชผักและผลไม้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือตอนบน โดยระบบการผลิตปรับสู่เกษตรอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพื้นบ้าน แต่มีแนวโน้มขยายสู่เชิงพาณิชย์ พืชอินทรีย์สำคัญ ได้แก่ กาแฟ และชาอินทรีย์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ข้าวอินทรีย์และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในจังหวัดเชียงราย พะเยา และเชียงใหม่ รวมทั้งพืชผักและผลไม้เมืองหนาว

๒. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรรวม ๓๒.๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั้งประเทศ โดยพื้นที่เกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ มีความเหมาะสมในการทำเกษตรแปลงใหญ่ ขณะที่จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีพื้นที่เกษตรไม่มาก เนื่องจากเป็นภูเขาสูงสลับที่ราบเชิงเขา และมีขนาดฟาร์มเล็กมากประมาณ ๑๐ ไร่ต่อครัวเรือน จึงเหมาะกับเกษตรแบบประณีตหรือเกษตรอินทรีย์

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคเหนือสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยในปี ๒๕๕๙ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๙.๐๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ พื้นที่โครงการชลประทานของภาคเกือบร้อยละ ๗๐ อยู่ในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง แต่ยังมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทาน ต่อพื้นที่เกษตรค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ ๒๗.๓ จึงเป็นข้อจำกัดในการบริหารการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทั้งการเก็บกักน้ำในฤดูแล้งและชะลอน้ำในฤดูฝนไม่ให้ท่วมพืชผลเสียหาย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

"ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง" ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

---

[๗] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒, มีนาคม). **แผนพัฒนาภาคในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวน**.

๑. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

๒. แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

๓. สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

๕. ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ของภาค

๖. พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่รูปแบบการผลิตยังอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก จึงมีผลิตภาพต่ำ โดยในปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๙๒,๖๘๘ ล้านบาท พืชหลักของภาค ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำประหลัง โดย**มีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ** ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ โดยผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๓ พันล้านบาทต่อปี เป็นภาคที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง มากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานีและมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี

สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ ๘๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (ยโสธร สุรินทร์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด) และอุบลราชธานี ส่วนอีกร้อยละ ๒๐ อยู่ในภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป

๒. มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด แต่ขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนเกือบต่ำสุดของประเทศ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๖๓.๘๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อนละ ๔๒.๘ ของประเทศ โดยพบว่าพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินสูงสุด คือ จังหวัดในบริเวณตอนล่างของภาค มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๓๒.๙๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕ ของภาค สำหรับขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนมีเพียง ๒๓.๔ ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์มถือครองต่อครัวเรือน ๒๕.๒ ไร่ต่อครัวเรือน จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่อครัวเรือนมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บึงกาฬ เลย และหนองบัวลำภู มีเนื้อที่ถือครอง ๓๒.๑๔ ๓๑.๑๒ ๓๐.๑๙ และ ๒๘.๘๓ ไร่ต่อครัวเรือนตามลำดับ จังหวัดที่มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่ำสุดของภาค ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม และร้อยเอ็ด โดยมีเนื้อที่ถือครอง ๑๗.๗๙ ๑๘.๒๙ และ ๒๐.๑๐ ไร่ต่อครัวเรือนตามลำดับ

๓. พื้นที่ชลประทานน้อยกว่าทุกภาค โดยมีเพียง ๗.๑๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ ของพื้นที่เกษตร ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่มีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๒๒.๐ ผลผลิตการเกษตรของภาคขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเป็นหลัก ประกอบกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร ในพื้นที่ตอนกลางของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรมากที่สุดร้อยละ ๑๖.๗ ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด รองลงมาพื้นที่ตอนล่างของภาคมีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรร้อยละ ๑๑.๔ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ยโสธร มีสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๖ และ ๑๒.๗ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัดตามลำดับ

<u>ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร</u>

"พัฒนากรุงเทพฯ สู่มหานครทันสมัย และภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง" ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนากรุงเทพฯ เป็นมหานครทันสมัยระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง

๒. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค

๓. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

๔. บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๕. เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

๖. พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๑. ภาคกลางมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีระบบชลประทานที่ดี มีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวย ทำให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท ทั้งพืชผัก ผลไม้ ปศุสัตว์ และประมง รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรที่เชื่อมโยงแหล่งผลิตสินค้าเกษตรทั้งในภาคกลางและภาคอื่นๆ มีสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติตั้งอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีศูนย์วิจัยข้าวตั้งอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี ลพบุรี ราชบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา นอกจากยังมีตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ เช่น ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดปลาสุวพันธ์ จังหวัดอ่างทอง และตลาดมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

๒. ภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๒๐๗,๓๗๙ ล้านบาท ลดลงจาก ๒๒๖,๖๒๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๖ โดยเป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๑๗๘,๙๐๖ ล้านบาท และสาขาประมง ๒๘,๔๗๓ ล้านบาท ภาคเกษตรของภาคกลางมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของประเทศ เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) ของภาคเกษตรพบว่าหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๖ เนื่องจากรูปแบบการผลิตเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และหลายพื้นที่มักประสบปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๕.๑ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง และร้อยละ ๑๕.๓ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ของประเทศ สำหรับการประมงแม้ว่าจะมีสัดส่วนการผลิตเพียงร้อยละ ๐.๘ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคกลาง แต่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๕.๐ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์การประมงของประเทศ

๓. ภาคกลางเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศและมีแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพการผลิตมากขึ้น แหล่งการทำเกษตรฯ (เกษตรและประมง) ที่สำคัญของภาคกลาง คือ จังหวัดราชบุรี มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๑๒.๓ รองลงมา คือ สุพรรณบุรี ร้อยละ ๑๒.๒ กาญจนบุรี ร้อยละ ๑๐.๑ และนครปฐม ร้อยละ ๙.๕ ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสมในการทำการเกษตร แม้ว่าปัจจุบันมีแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมของภาคกลางลดลงไปมาก โดยแปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่

อาศัยมากขึ้น แต่ภาคกลางยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้งทางด้านการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคกลางมี ดังนี้

๓.๑ ข้าวและพืชไร่ ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ **ข้าว** จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งนาปีและนาปรังมาก คือ จังหวัดสุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา และชัยนาท **มันสำปะหลัง** จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมาก คือ จังหวัดกาญจนบุรี และลพบุรี **อ้อยโรงงาน** ปลูกมากในจังหวัดกาญจนบุรี ลพบุรี และสุพรรณบุรี **สับปะรดโรงงาน** ปลูกมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** ปลูกมากในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี

๓.๒ กล้วยไม้ เป็นพืชส่งออกสำคัญที่ทำรายได้และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ โดยแหล่งผลิตกล้วยไม้ที่สำคัญของประเทศอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่เก็บเกี่ยวและผลผลิตมากที่สุดของภาคและของประเทศ คือ จังหวัดนครปฐม รองลงมา คือ จังหวัดสมุทรสาคร

๓.๓ ปศุสัตว์ ได้แก่ **โคนม** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา คือ ลพบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี และนครปฐม **โคเนื้อ** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมา คือ สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ **สุกร** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดราชบุรี รองลงมา คือ นครปฐม ลพบุรี สุพรรณบุรี และสระบุรี **เป็ดเนื้อ** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสระบุรี รองลงมา คือ นครปฐม ลพบุรี กาญจนบุรี และราชบุรี **เป็ดไข่** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดสุพรรณบุรี รองลงมา คือ อ่างทอง นครปฐม ลพบุรี และพระนครศรีอยุธยา **ไก่เนื้อ** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดลพบุรี รองลงมา คือ กาญจนบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี และนครปฐม และ**ไก่ไข่** เลี้ยงมากที่สุดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองลงมา คือ สุพรรณบุรี นครปฐม อ่างทอง และสระบุรี

๓.๔ ประมง ภาคกลางมีศักยภาพการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงสูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดสมุทรสาคร รองลงมา คือ ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม และสมุทรปราการ

๔. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๕๘.๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๐ พื้นที่ชลประทานของภาคกลางในปี ๒๕๖๐ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๐.๖ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ

๕. เกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ยังไม่มีมากนัก จากข้อมูลการตรวจรับรองเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่าภาคกลางมีพื้นที่ได้รับการรับรองเกษตรปลอดภัยรวมทั้งสิ้น ๑๐๑,๘๙๓.๕๘ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่หมดอายุ ๙๘,๔๘๐.๖๕ ไร่ และที่หมดอายุ ๓,๔๑๒.๙๓ ไร่ และเกษตรอินทรีย์ ๑,๔๖๙.๙๙ ไร่ แบ่งออกเป็นที่ยังไม่หมดอายุ ๑,๔๔๗.๗๔ ไร่ และที่หมดอายุ ๒๒.๒๕ ไร่ โดยจังหวัดในภาคกลางที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากที่สุด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รองลงมา คือ จังหวัดปทุมธานี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ จังหวัดลพบุรี รองลงมา คือ จังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี

<u>ภาคตะวันออก</u>

“ฐานเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน”

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน

๒. พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

๓. ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว

๔. พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

๕. แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคตะวันออก

๑. ภาคตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประมาณ ๑๘๖,๘๕๑ ล้านบาท (มูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมและการป่าไม้ ๑๖๘,๓๖๒ ล้านบาท และการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๑๘,๔๘๘ ล้านบาท) ลดลงจาก ๑๖๓,๗๕๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๖ ในช่วง ๕ ปี (๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) ที่ผ่านมาภาคเกษตรฯ ของภาคตะวันออก มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ ในขณะที่ภาคเกษตรฯ ของประเทศมีอัตราการหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๗ สาขาเกษตร การป่าไม้ของภาคตะวันออกมีปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขหลายประการ เช่น ปัญหาคุณภาพดินเสื่อมจากการใช้สารเคมี และสารเคมีตกค้างในผลผลิต เป็นต้น สาขาเกษตร การป่าไม้ มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ ๕.๙ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออก และร้อยละ ๑๔.๔ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาเกษตร การป่าไม้ของประเทศ สำหรับการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีสัดส่วนการผลิตเพียงแค่ร้อยละ ๐.๖ ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออก แต่มีสัดส่วนร้อยละ ๑๖.๒ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของประเทศ

๒. แหล่งการทำเกษตรฯ ที่สำคัญของภาคตะวันออก คือ จังหวัดจันทบุรี มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ ๔๓.๐ รองลงมา คือ ระยอง ร้อยละ ๑๒.๕ และตราด ร้อยละ ๑๒.๓ ปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมของภาคตะวันออกได้แปรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยมากขึ้น แต่ภาคตะวันออกก็ยังถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศแห่งหนึ่ง ทั้งทางด้านการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ และประมง สินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคตะวันออกมี ดังนี้

๒.๑ ข้าวและพืชไร่ ผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวและมันสำปะหลัง จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีมากของภาค คือ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และนครนายก ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังมาก คือ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

๒.๒ ผลไม้ ที่สำคัญ ได้แก่ **ทุเรียน** จังหวัดที่เป็นแหล่งปลูกทุเรียนในภาคที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด **มังคุด** แหล่งปลูกที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี ตราด และระยอง **ลำไย** แหล่งปลูกลำไยที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี **เงาะ** แหล่งปลูกที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี และตราด **ลองกอง** แหล่งปลูกลองกองที่สำคัญ คือ จังหวัดจันทบุรี

๒.๓ ปศุสัตว์ ได้แก่ **ไก่เนื้อ** แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง **ไก่ไข่** แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และนครนายก **เป็ดเนื้อ** แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง และปราจีนบุรี **เป็ดไข่** แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชลบุรี และ **สุกร** แหล่งเลี้ยงที่สำคัญ คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และชลบุรี

๒.๔ ประมง ภาคตะวันออกมีศักยภาพในการทำการประมง โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมงสูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดตราด รองลงมา คือ ระยอง และจันทบุรี

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคตะวันออกต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๓ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๒.๐ พื้นที่ชลประทานของภาคตะวันออกในปี ๒๕๖๐ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๒.๗๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ ของพื้นที่ชลประทานทั้งประเทศ

๔. เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ยังมีไม่มากนัก จากข้อมูลการตรวจรับรองเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ พบว่าภาคตะวันออกมีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยรวมทั้งสิ้น ๒๔๒,๖๘๘.๔๔ ไร่ โดยจังหวัดในภาคตะวันออกที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยมากที่สุด คือ จังหวัดจันทบุรี รองลงมา คือ จังหวัดตราดและระยอง และเกษตรอินทรีย์ ๑,๑๓๙.๐๔ ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ จังหวัดระยอง รองลงมา คือ จังหวัดจันทบุรี และตราด

ภาคใต้

"ภาคใต้เป็นเมืองท่องเที่ยวพักผ่อนตากอากาศระดับโลก เป็นศูนย์กลางผลิตภัณฑ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันของประเทศ และเมืองเศรษฐกิจเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับภูมิภาคอื่นของโลก"

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก

๒. พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ

๓. พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร

๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก

๕. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

๖. พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคใต้

๑. เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของภาคมีแนวโน้มลดลง ปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๒๕๙,๖๑๔ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๑ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๒๘๗,๙๖๒ ล้านบาท การขยายตัวของภาคเกษตรหดตัวร้อยละ ๒.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) ของภาคเกษตรฯ หดตัวร้อยละ ๐.๒ ต่ำกว่าระดับประเทศที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๗ กิจกรรมการผลิตภาคเกษตรที่สำคัญของภาคใต้ คือ ยางพารา ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๔๑.๒ ๑๗.๐ ๑๔.๗ และ ๑๑.๖ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรตามลำดับ

๒. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ปลูกยางพารา ๑๐.๐๙ ล้านไร่ หรือ ร้อยละ ๔๙.๑ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๑๒.๐๕ ล้านไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๒.๔๕ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสงขลา ๑.๙๗ ล้านไร่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช ๑.๘๐ ล้านไร่ ส่วนผลผลิตยางพาราของภาคใต้มีแนวโน้มลดลงตามพื้นที่ปลูก และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่ลดลงในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณผลผลิต ๒.๔๕ ล้านตัน หรือร้อยละ ๕๔.๔ ของผลผลิตทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีผลผลิต ๒.๘๖ ล้านตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกันจาก ๒๘๑ กิโลกรัมต่อไร่ในปี ๒๕๕๖ ลดลงเหลือ ๒๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ในปี ๒๕๖๐

๓. ปาล์มน้ำมัน ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๔.๗๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕ ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๓.๗๑ ล้านไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกมากที่สุดของประเทศ ๑.๒๓ ล้านไร่ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ๑.๑๒ ล้านไร่ และจังหวัดชุมพร ๑.๐๑ ล้านไร่ ตามลำดับ และมีปริมาณผลผลิต ๑๒.๖๐ ล้านตัน ส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันของภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณผลผลิต ๑๓.๗๕ ล้านตัน หรือร้อยละ ๘๙.๓ ของผลผลิตทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๓๖ ล้านตัน ในปี ๒๕๕๖ ส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ จาก ๓,๓๙๙ กิโลกรัมต่อไร่ เหลือ ๓,๑๘๓ กิโลกรัมต่อไร่ ในปี ๒๕๖๐ แต่ยังสูงกว่าระดับประเทศที่ ๓,๐๒๔ กิโลกรัม

๔. ภาคใต้เป็นแหล่งประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ภาคใต้มีท่าเทียบเรือประมงในจังหวัดสงขลา ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง และภูเก็ต โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ ๙๘,๗๔๘ ตัน มูลค่า ๓,๘๓๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ของปริมาณสัตว์น้ำของประเทศ และร้อยละ ๒๕.๖ ของมูลค่าสัตว์น้ำของประเทศ ทั้งนี้ ปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีปริมาณ ๑๗๒,๖๑๙ ตัน มูลค่า ๕,๙๔๖ ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ ๔๒.๘ โดยปริมาณสัตว์น้ำจับได้มากในจังหวัดภูเก็ต

สงขลา ระนอง และชุมพร ในขณะที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของภาคใต้ในปี ๒๕๖๑ ส่วนใหญ่เป็นการเพาะเลี้ยงกุ้ง มีพื้นที่เพาะเลี้ยง ๘๐,๖๖๖ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๑๕๘,๖๕๕ ตัน มีพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งที่สำคัญในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง สงขลา และนครศรีธรรมราช

๕. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๑๘.๓๐ ล้านไร่ ขนาดฟาร์ม ๒๐.๕๑ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒๑.๒๙ ไร่ต่อครัวเรือน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรมากที่สุด ๓.๗๓ ล้านไร่ รองลงมา คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒.๙๐ ล้านไร่ และจังหวัดภูเก็ตมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรน้อยที่สุดของภาค ๐.๑๑ ล้านไร่

๖. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตรของภาคใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ ในปี ๒๕๖๐ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๔.๒๑ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๙๗ โดยพื้นที่ชลประทานภาคใต้ ๒.๗๑ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๘.๒๖ ของพื้นที่ชลประทานประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรสูงสุด ร้อยละ ๓๐.๕๙ รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ร้อยละ ๒๔.๖๓

<u>ภาคใต้ชายแดน</u>

"เป็นแหล่งผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญของประเทศ และเป็นเมืองชายแดนเชื่อมโยงการค้าและการท่องเที่ยวกับพื้นที่ภาคใต้และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม"

ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับภาคการผลิต

๒. พัฒนาเมืองสุไหงโก-ลก และเมืองเบตง ให้เป็นเมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน และพัฒนาเมืองยะลาให้เป็นเมืองน่าอยู่และศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน

๓. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

สภาพเศรษฐกิจสาขาเกษตรของภาคใต้ชายแดน

ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาค และการผลิตยังเป็นแบบเดิมที่มีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย ปี ๒๕๖๐ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรมีมูลค่า ๔๔,๐๔๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๑.๑ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีมูลค่า ๕๐,๑๙๒ ล้านบาท การขยายตัวของ ภาคเกษตรหดตัวร้อยละ ๗.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) หดตัวร้อยละ ๒.๓ เนื่องจากสถานการณ์ราคายางพาราและความต้องการยางพาราของตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว รวมทั้งมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าน้อยและขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร กิจกรรมการผลิตภาคเกษตรที่สำคัญของภาค ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมงทะเลและชายฝั่ง ปศุสัตว์ และไม้ผล ดังนี้

๑. การผลิตภาคเกษตรของภาคใต้ยังเป็นแบบเดิมที่มีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย โดยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย

๑.๑ ยางพารามีแนวโน้มผลผลิตลดลง ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกยางพารา ๒.๖๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ปลูก ๒.๗๐ ล้านไร่ โดยจังหวัดยะลามีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๑.๒๕ ล้านไร่ และจังหวัดปัตตานีน้อยสุด ๐.๓๗ ล้านไร่ ปริมาณผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีแนวโน้มลดลง โดยปี ๒๕๖๐ มีผลผลิต ๐.๕๓ ล้านตัน และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒๓๕ กิโลกรัม ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวน ๐.๕๖ ล้านตัน และการทำสวนยางพารายังมีปัญหาประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่นา การใช้สายพันธุ์ดั้งเดิม และเทคโนโลยีการผลิต (การกรีดยาง) ที่ไม่เหมาะสม และบางส่วนขาดการบำรุงรักษาสวนยาง

๑.๒ ปาล์มน้ำมันมีประสิทธิภาพการผลิตในระดับต่ำ ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๐.๐๘ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่ ๐.๐๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑.๕ ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ โดยจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๐.๐๕ ล้านไร่ รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานี ๐.๐๒ ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในระดับต่ำที่ ๒,๒๓๒ กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีผลผลิตเฉลี่ย ๒,๑๑๔ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒,๙๑๘ กิโลกรัมต่อไร่

๑.๓ ประมง ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งประมงที่สำคัญของภาคใต้ ปี ๒๕๖๐ สามารถจับ**สัตว์น้ำ**ได้ ๘๐,๙๗๙ ตัน หรือร้อยละ ๓๒.๓ ของปริมาณสัตว์น้ำของประเทศ เป็นมูลค่า ๘,๕๙๕ ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีปริมาณ ๑๔๕,๙๘๙ ตัน โดยท่าเทียบเรือประมงปัตตานีมีปริมาณสัตว์น้ำขึ้นท่าสูงสุดของประเทศ อย่างไรก็ตามการทำประมงในพื้นที่ประสบปัญหาปริมาณสัตว์น้ำลดลงจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ลดลง และปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งผลจากการใช้มาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU Fishing) ส่วนการ**เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง** ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำ มีพื้นที่เพาะเลี้ยงรวม ๑,๘๙๗ ไร่ มีผลผลิต ๓,๕๙๓ ตัน เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีพื้นที่ ๑,๔๐๘ ไร่ ผลผลิต ๒,๑๓๓ ตัน จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่เพาะเลี้ยงมากที่สุด ทั้งนี้ การเพาะเลี้ยงยังคงประสบปัญหาการระบาดของโรคตายด่วน (Shrimp Early Mortality Syndrome : EMS) และความแปรปรวนของสภาพอากาศ ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตกุ้งในพื้นที่

๑.๔ ปศุสัตว์ ภาคใต้ชายแดนมีการเลี้ยงปศุสัตว์ (แพะ และโค) เพื่อบริโภคในครัวเรือนและใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา โดยภาครัฐได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ปี ๒๕๖๐ มีการเลี้ยงแพะ จำนวน ๑๔๑,๒๙๒ ตัว เลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดยะลา ส่วนโคเนื้อมีจำนวน ๒๕,๔๘๒ ตัว โดยเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดนราธิวาส อย่างไรก็ตาม ปริมาณปศุสัตว์ยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนสายพันธุ์ดี ปัญหาโรคติดต่อ อาทิ ปากเท้าเปื่อย และการขาดความรู้ในการจัดการฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นไก่พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง แต่ยังมีข้อจำกัดในการขยายพันธุ์และควบคุมพันธุ์คุณภาพ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด

๒. พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ในปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๓.๔๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๑ ของประเทศ โดยจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๑.๔๑ ล้านไร่ สำหรับขนาดฟาร์มที่ถือครองต่อครัวเรือนมีเพียง ๑๔.๕๘ ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์ม ๒๑.๒๙ ไร่ต่อครัวเรือน และจังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรน้อยที่สุด ๐.๗๕ ล้านไร่ และมีขนาดฟาร์ม ๘.๒๐ ไร่ต่อครัวเรือน

๓. พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตร ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ชลประทาน ๐.๗๓ ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนต่อพื้นที่การเกษตรร้อยละ ๒๑.๐๔ โดยพื้นที่ชลประทานส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณลุ่มน้ำปัตตานี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญของภาค จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ชลประทานมากที่สุด ๐.๔๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕๔ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด และจังหวัดยะลามีพื้นที่ชลประทานน้อยที่สุดที่ ๐.๐๔ ล้านไร่

๒.๙ แผนพัฒนาการเกษตรภาคภายใต้กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

แผนพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕[๘]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคเหนือ ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

---

[๘] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคเหนือ). (๒๕๖๒, กันยายน). **แผนพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕**.

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง โดยสนับสนุนการทำเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างครบวงจร เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกร เพื่อพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมี เฝ้าระวังผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่มีต่อดินและน้ำ ส่งเสริมช่องทางการกระจายผลผลิต สร้างพฤติกรรมและค่านิยมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ สนับสนุนการตรวจสอบคุณภาพผลผลิต และการตรวจสอบย้อนกลับอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค

๒. สนับสนุนการเชื่อมโยงผลผลิตเกษตรสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่มีศักยภาพ ได้แก่ (๑) การแปรรูปพืชผัก ผลไม้ สมุนไพร (ไพล คาวตอง ยอ มะขามป้อม คาฝอย) ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน (๒) การแปรรูปข้าว พืชไร่ พืชพลังงาน ในจังหวัดพิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ โดยสนับสนุนการพัฒนาสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่า ส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดเฉพาะ และสนับสนุนการนำผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากพืชและสัตว์มาผลิตพลังงานทดแทน

๓. พัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพอย่างบูรณาการตลอดห่วงโซ่คุณค่า และเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเกษตรชีวภาพ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และแปรรูปชีวมวล ในจังหวัดนครสวรรค์และกำแพงเพชร โดยสนับสนุนการนำผลผลิตและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากพืชและสัตว์พัฒนาเป็นพลังงานทดแทน สนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ในการนำพืช/วัสดุชีวภาพมาใช้ประโยชน์ตลอดห่วงโซ่คุณค่า อาทิ ใช้ประโยชน์ในการเป็นอาหารสัตว์ แปรรูปเพื่อเป็นสินค้า นำกากมาใช้ในการผลิตพลังงานชีวมวล เป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรที่ได้ประโยชน์สูงสุดและช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ที่เหมาะสม

๔. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการเกษตรทั้งระบบ ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ การให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจการผลิตแก่เกษตรกร เช่น การโซนนิ่งพื้นที่ปลูกพืช การเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับศักยภาพและให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

๕. สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการเกษตรบนฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาด การใช้ประโยชน์จากข้อมูลแหล่งเงินทุนและเทคโนโลยี

๖. พัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์และระบบโลจิสติกส์สำหรับสินค้าเกษตรจากชุมชน พัฒนานวัตกรรมสำหรับการสร้างระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตรจากชุมชน เพื่อส่งเสริมการขายสินค้าเกษตรออนไลน์โดยเกษตรกร

๗. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยง เพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและเต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำนอกเขตพื้นที่ชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบในลุ่มน้ำหลักของภาค ได้แก่ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม และน่าน และพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สำคัญ ได้แก่ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ บึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร และกว๊านพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านการจัดหา การใช้ และอนุรักษ์

๒. แก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและจังหวัดตาก โดยส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวไปสู่การปลูกพืชในระบบวนเกษตร สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและระบบจัดการพื้นที่เกษตรที่เหมาะสม ส่งเสริมให้นำเศษวัสดุทางการเกษตรไปใช้ประโยชน์เพื่อลดการเผาวัสดุทางการเกษตร และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน

แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ [๙]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาแหล่งน้ำเดิมและแหล่งธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ โดยการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำ หนอง ฝาย และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีอยู่เดิม และพัฒนาแหล่งธรรมชาติให้สามารถเพิ่มปริมาณการกักเก็บรวมทั้งพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินตามความเหมาะสมของพื้นที่โดยไม่ให้เกิดผลกระทบจากดินเค็ม สร้างแหล่งกักเก็บ (แก้มลิง) อ่างเก็บน้ำ ฝาย และแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ที่เหมาะสมในพื้นที่การเกษตร

๒. พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ชี มูล โดยศึกษา สำรวจ และจัดหาพื้นที่เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ แม่น้ำ ในภาคและระหว่างภาค

๓. พัฒนาระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ เช่น ระบบสูบน้ำ อาคารบังคับน้ำ คลองส่งน้ำ เป็นต้น

๔. บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ โดยดำเนินการในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว เพื่อป้องกันความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกรโดยสร้างความมั่นคงของเกษตรกรรายย่อย โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรทางเลือก เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และระบบนิเวศการพัฒนาการเกษตร สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร พัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรและสถาบันเกษตรกร พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตร พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นมืออาชีพ สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรม

๒. พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ให้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูงในพื้นที่จังหวัดยโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และศรีสะเกษ รวมทั้งพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่นๆ โดยปรับกระบวนการผลิตให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย พัฒนาห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนการผลิต พร้อมทั้งขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมการผลิตและแปรรูปโดยใช้นวัตกรรม การยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่าง

---

[๙] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ). (๒๕๖๒, ตุลาคม). **แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ฉบับทบทวน**.

จากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี และการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมกระบวนการตรวจรับรองแบบมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเองของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชน รวมทั้งการจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำร่องในพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสมและเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อขยายฐานรายได้ พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการผลิตที่เหมาะสม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ให้ตอบสนองตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพและการส่งออก จัดตั้งกองทุนเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนมาตรการส่งเสริมตลาดสีเขียวในชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๓. ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ (Zoning) และความต้องการของตลาด โดยส่งเสริมการปลูกพืชผัก ผลไม้ และไม้ดอก ในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยสนับสนุนการปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ การตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การประชาสัมพันธ์ และการจัดตั้งตลาดกลาง รวมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรสำคัญที่เป็นสารตั้งต้นในการแปรรูปผลิตสินค้าในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มหาสารคาม เลย อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ให้มีปริมาณมากพอและมีคุณภาพตามระบบมาตรฐานการเกษตรตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการบริหารจัดการ และส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพสูงในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร นครพนม นครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี และโคนมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น โดยสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์ ส่งเสริมการปลูกแปลงหญ้าและปรับปรุงคุณภาพอาหารสัตว์ พัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงและทักษะเกษตรกร รวมทั้งการจัดระบบมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม (GMP) และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและขยายตลาดไปสู่อาเซียน

๔. ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio Economy) ให้เป็นฐานรายได้ใหม่ที่สำคัญของภาค โดยมุ่งลงทุนสร้างเศรษฐกิจบนฐานของการวิจัยและนวัตกรรมระดับสูง ในลักษณะสหวิทยาการที่ใช้ทรัพยากรฐานชีวภาพ (พืช สัตว์ จุลินทรีย์) รวมถึงวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร และของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมฟาร์มปศุสัตว์และชุมชน พัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่มีมูลค่าสูง ก่อให้เกิดความก้าวหน้าและนวัตกรรมในมิติใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิรูปภาคเกษตร อาหาร สาธารณสุขและการแพทย์ พลังงาน อุตสาหกรรมเคมี และภาคสังคม โดยพัฒนาให้นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และสกลนคร เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหารแบบครบวงจร ส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรในพื้นที่จังหวัดสกลนคร มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ และอุดรธานี โดยพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ได้มาตรฐาน GMP พัฒนาระบบรับรองผลิตภัณฑ์สมุนไพรและสร้างแบรนด์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งออก ส่งเสริมอุตสาหกรรมใหม่และธุรกิจแนวใหม่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ และตอนล่าง ๒ ด้วยการพัฒนาต่อยอดจากวัตถุดิบและของเหลือทิ้งทางการเกษตร/อุตสาหกรรม และฐานความหลากหลายทางชีวภาพไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น ชีวเภสัชภัณฑ์ อาหาร อาหารสัตว์ในอนาคต โปรตีนทางเลือก ผลิตภัณฑ์อินทรีย์พลาสติกชีวภาพ (bio – plastic) สารสกัดจากพืชมูลค่าสูง เอนไซม์หรืออาหารเสริมสุขภาพจากจุลินทรีย์ เป็นต้น รวมทั้งสร้างความมั่นคงทางพลังงานระดับชุมชนจากการนำวัตถุดิบในชุมชน ของเหลือทิ้งทางการเกษตร ขยะครัวเรือนมาผลิตเป็นพลังงานเพื่อใช้ภายในครัวเรือนหรือชุมชน และส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในระดับชุมชน

๕. ยกระดับมาตรฐานสินค้ากลุ่มผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าย้อมคราม และส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพให้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นในระดับภูมิภาค อาทิ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ และสกลนคร เป็นต้น โดยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสินค้า การออกแบบและตราสัญลักษณ์ พัฒนาเทคโนโลยีและงานศึกษาวิจัย สร้างนวัตกรรมเพิ่มมูลค่า พร้อมทั้งพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ ยกระดับผู้ประกอบการและนักออกแบบรุ่นใหม่ให้มีทักษะความรู้ความสามารถทั้งการออกแบบและการจัดการ เพื่อให้สินค้ามีความ

หลากหลายและทันสมัย สร้างความเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับภาคอุตสาหกรรม และส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ โดยส่งเสริมชุมชนในการสร้างสรรค์กิจกรรมหรือเทศกาลประจำถิ่นในแต่ละเดือนในพื้นที่ต่างๆ โฆษณาประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้สินค้า บริการ แหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและเมืองเก่า ได้แก่ เมืองเก่าบุรีรัมย์ เมืองเก่าพิมาย เมืองเก่าสุรินทร์ เมืองเก่านครราชสีมา และเมืองเก่าสกลนคร พัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของชุมชนต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง (Storytelling) ส่งเสริมการขายแพ็กเกจการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล ส่งเสริมการตลาดแบบมีเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม กลุ่มสุภาพสตรี เป็นต้น

๒. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยบูรณาการจัดการแผนท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดที่ดึงจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มาสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเขตอารยธรรมอีสานใต้ และเชื่อมโยงสู่ประเทศลาว กัมพูชา และเวียดนาม เพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพทั้งชาวไทยและต่างประเทศ พัฒนาสินค้าและบริการที่มีจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่สร้างจากทุนทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความจดจำและสร้างความโดดเด่น ลอกเลียนได้ยาก พัฒนาบุคลากรและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวให้เป็นมืออาชีพ รักษามาตรฐานการให้บริการ จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี พัฒนาระบบโลจิสติกส์ขนถ่ายนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบไปสู่แหล่งท่องเที่ยว ดูแลความปลอดภัยและสุขลักษณะให้นักท่องเที่ยว

๓. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำโขง ในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และสกลนคร และพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ สี่เหลี่ยมวัฒนธรรมล้านช้าง เลย-อุดรธานี-หนองบัวลำภู-หนองคาย-สปป.ลาว โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับกระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสองฝั่งโขง พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยว/พักผ่อนชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง (Leisure/Lifestyle) การท่องเที่ยวด้วยจักรยานและการเดินทางแบบคาราวาน (Cycling/Caravan Tours) การท่องเที่ยวเชิงมหกรรม (Festivals/Events) เป็นต้น พัฒนาถนนเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาท่าเรือและการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย ส่งเสริมการบริหารจัดการที่เกิดจากชุมชนเพื่อสร้างงานและรายได้ เน้นพัฒนาผู้ประกอบการด้านการจัดการและทักษะทางภาษาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น

๔. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี หนองบัวลำภู และชัยภูมิ โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต ออกแบบการจัดแสดง จัดนิทรรศการ มัลติมีเดีย หรือกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ชมมีส่วนร่วม มีความสนุกรื่นรมย์เสมอ (Play and Learn) ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาวิวัฒนาการของภาคตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ปลูกฝังให้เด็กเข้าพิพิธภัณฑ์ผ่านกิจกรรมทัศนศึกษาของโรงเรียนและนันทนาการของครอบครัว พัฒนาสินค้า/บริการ/ของที่ระลึก ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน โฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายและกลับมาได้บ่อยครั้ง

๕. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา โดยส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งจากการกีฬาและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธุรกิจการแข่งขันต่างๆ การผลิตอุปกรณ์/ชุดกีฬา/ของที่ระลึก สนามแข่งขัน อาหารเสริมและเครื่องดื่ม โรงแรม ร้านอาหาร การเดินทางและขนส่ง ประกันภัย สถาบันพัฒนากีฬาอาชีพทุกระดับ เป็นต้น ส่งเสริมการศึกษา

ในด้านเวชศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา และการบริหารจัดการธุรกิจกีฬา เพื่อผลิตบุคลากรรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมกีฬา สนับสนุนการจัดมหกรรมกีฬานานาชาติ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาด และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว

๖. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ในจังหวัดชัยภูมิ เลย นครราชสีมา อุบลราชธานี โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน สนับสนุนให้คนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งให้ความรู้นักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๗. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐาน ดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงในลักษณะเครือข่าย เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น เชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนกับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งในประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ด้านภาษาต่างประเทศ นอกจากนั้นพัฒนาสินค้า OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชน ของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พักให้มีคุณภาพดี ส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มตามความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

แผนพัฒนาการเกษตรภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕[๑๐]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ อาทิ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ชายหาดชะอำ-หัวหิน สนามกอล์ฟระดับโลกที่เพชรบุรี กาญจนบุรี และพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นฐานการกระจายรายได้และการสร้างงาน โดยยกระดับคุณภาพของธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ และเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลตะวันตกของภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เชื่อมกับจังหวัดชุมพร และระนองของภาคใต้

๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน โดยฟื้นฟูบูรณะโบราณสถาน และเตรียมความพร้อมของเมืองให้สามารถรองรับภัยพิบัติ โดยเฉพาะอุทกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. อนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เพื่อรักษาอัตลักษณ์ของเมืองให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาติตลอดไป อาทิ พื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองเก่าเพชรบุรี เมืองเก่ากาญจนบุรี เมืองเก่าราชบุรี เมืองเก่าสุพรรณบุรี และเมืองเก่าลพบุรี

๔. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มประวัติศาสตร์และศาสนา กาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี-ชัยนาท-ลพบุรี-สระบุรี-นครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี กลุ่มดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนไทย อาทิ นนทบุรี-สมุทรสาคร-นครปฐม-เพชรบุรี และกลุ่มท่องเที่ยวทางน้ำ อาทิ พระนครศรีอยุธยา-นนทบุรี-ปทุมธานี-อ่างทอง-สิงห์บุรี โดยปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดอย่างยั่งยืน รวมทั้งบริหารการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ

---

[๑๐] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคกลาง). (๒๕๖๒, กันยายน). **แผนพัฒนาการเกษตรภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕**.

๕. เพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ตลาดสามชุก ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เกาะเกร็ด ท่องเที่ยวธรรมชาติสวนผึ้ง อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ฯลฯ โดยปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานสากล

๖. พัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งผลิตสินค้า OTOP และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้มีเส้นทางหรือเครือข่ายการคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เป็นการขยายเส้นทางการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. นำผลการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น นำผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติมาใช้ในการพัฒนาการผลิตข้าวในพื้นที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพข้าว ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด เป็นต้น

๒. พัฒนามาตรฐานฟาร์มเพิ่มผลผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) จากสินค้าเกษตรหลักของภาค ได้แก่ ข้าว พืชผัก มะพร้าว โคนม โคเนื้อ สุกร ไก่ เป็ด กุ้ง ปลา โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม และประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการส่งออกสินค้าเกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในตลาดเฉพาะและตลาดระดับบน

๓. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อยกระดับสู่ Smart Farmer และ Smart Farming โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

๔. ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรประมงทะเล โดยเร่งรัดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบเหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการประมง เป็นต้น ในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งรอบอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสมุทรปราการ

๕. เพิ่มความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมประมง (สมุทรสาคร) อุตสาหกรรมก่อสร้าง (สระบุรี) อุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ (พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สมุทรปราการ) สู่การใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๖. พัฒนาทักษะแรงงานให้มีความรู้ขั้นสูง เพื่อยกระดับและปรับเปลี่ยนทักษะแรงงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม สามารถรองรับอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๗. พัฒนากาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรีตอนบน ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและปศุสัตว์ และกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในเมียนมาร์ โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบโลจิสติกส์เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า รวมทั้งยกระดับคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรมในพื้นที่ให้มีความทันสมัยและให้ได้มาตรฐานสากลไปสู่ตลาดอาเซียน

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ SME และ Start Up โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจ อาทิ การนำงานวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการใช้กลยุทธ์การตลาด ฯลฯ เพื่อให้สามารถเริ่มต้นธุรกิจและเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซาก อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี เพชรบุรี เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการน้ำ โดยปรับปรุงและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม วางแผนจัดสรรน้ำเพื่อรองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งจัดทำแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กกระจายในพื้นที่การเกษตรเพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและรถไฟเชื่อมกรุงเทพ-กาญจนบุรี เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนของภาคกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ ให้สามารถเกื้อหนุนและติดต่อทางการพัฒนาระหว่างพื้นที่ได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๒. เร่งพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นประตูเชื่อม Southern Economic Corridor จากท่าเรือทวาย-ท่าเรือแหลมฉบัง-ท่าเรือสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา-ท่าเรือวังเตา ประเทศเวียดนาม โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางและขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

๓. พัฒนามาตรฐานด่านชายแดนไทย-เมียนมา บ้านพุน้ำร้อน ด่านเจดีย์สามองค์ และด่านสิงขร เพื่อเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับเมียนมา โดยจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคต พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ จุดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน ตลอดจนระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

๔. พัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจของภาคกลางตามแนวแกนหลักการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายกับ EEC โดยจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ รองรับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างไทยกับเมียนมา

แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕[๑๑]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคตะวันออก ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก ให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อน แห่งเอเชีย โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสินค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การบรรจุหีบห่อ การแปรรูปและการจัดจำหน่าย

๒. ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่ และโค ในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสระแก้ว ให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและพันธุ์ที่เหมาะสม รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตลาดให้มีประสิทธิภาพ

---

[๑๑] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคตะวันออก). (๒๕๖๒, กันยายน). **แผนพัฒนาการเกษตรภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕**.

๓. พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์บริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืนต่อไป โดยเร่งรัดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบเหมาะสม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการและวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและพัฒนาการประมงพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการประมง เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนบ้านแหลมและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและไพลินของกัมพูชา

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ แก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและจัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

บริหารจัดการน้ำเพื่อบรรเทาภาวะภัยแล้งและน้ำท่วมจันทบุรี ตราด และสระแก้ว โดยปรับปรุงและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเดิม จัดสรรน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม รองรับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนได้อย่างพอเพียงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งส่งเสริมการทำแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็กกระจายในพื้นที่การเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕[๑๒]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคใต้ ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาเขตอุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา หาดใหญ่-สะเดา ที่ครบวงจรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและนิคมอุตสาหกรรมยาง (Rubber City) โดยการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมยางพารา การขยายผลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การผลิต ผลิตภัณฑ์ยางพาราปลายน้ำที่มีมูลค่าสูง เช่น การใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานวิศวกรรมหรือใช้ในอุตสาหกรรม (แผ่นยางปูพื้น แผ่นปูคอกสัตว์ ยางรองหมอนรางรถไฟ ยางรองคอสะพาน และผสมยางมะตอยสำหรับราดถนนใหม่) และวัสดุเครื่องมือทางการแพทย์ (วัสดุจัดฟัน อุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนทางการแพทย์ และสายน้ำเกลือ) ตลอดจนส่งเสริมการผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางที่มีการออกแบบที่ทันสมัย เพื่อสร้างมูลค้าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมของภาคและเป็นฐานเศรษฐกิจที่สร้างรายได้อย่างยั่งยืน พัฒนาระบบตลาดยางพารา (ตลาดท้องถิ่น ตลาดกลางยางพารา และตลาดซื้อขายล่วงหน้า) ให้มีความเข้มแข็งและมีระบบการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้เป็นตลาดอ้างอิงที่น่าเชื่อถือของผู้ซื้อ-ขายยางของประเทศและตลาดโลก

๒. พัฒนาเขตอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลแบบครบวงจร ในจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานีและชุมพร เพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมใหม่ของภาคและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับน้ำมันปาล์ม รวมทั้งส่งเสริมการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลในตลาดต่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานกลาง คุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันของอาเซียน และกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย) ในฐานะผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลกในการกำหนดมาตรฐานราคาน้ำมันปาล์ม

---

[๑๒] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ภาคใต้). (๒๕๖๒, กันยายน). **แผนพัฒนาภาคใต้ด้านการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)**.

เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในตลาดโลกและสร้างเสถียรภาพด้านราคา รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพด้านปาล์มน้ำมันและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง และการพัฒนาสู่โรงงานต้นแบบ

๓. พัฒนาและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีชีวภาพและนวัตกรรมในการผลิตภาคเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้กับยางพาราและปาล์มน้ำมัน รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อวิจัยพัฒนาการออกแบบ พัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อาทิ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น การประชาสัมพันธ์และทำการตลาดผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายยางพาราได้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ของภาค เช่น ข้าว (ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมกระดังงา ข้าวเล็บนก) ไม้ผล (กล้วยหอมทอง มะพร้าว ทุเรียน มังคุด ส้มโอ) กาแฟ (กาแฟโรบัสตา) พืชสมุนไพร และปศุสัตว์ (โคขุนศรีวิชัย) เพื่อให้เป็นสินค้ามูลค่าสูง มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานส่งออก อาทิ เวชสำอาง ยาสมุนไพร เป็นต้น โดยการส่งเสริมความรู้ด้านกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยและสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญา นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปรับปรุงการปลูก การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว และการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ พัฒนาระบบขนถ่ายสินค้าและห้องเย็นเพื่อรักษาคุณภาพผลผลิต การต่อยอดการพัฒนาการผลิตสู่ระบบเกษตรมาตรฐานต่างๆ อาทิ เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ส่งเสริมการสร้างตราสินค้าอัตลักษณ์ เชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น อาทิ การท่องเที่ยวการทำเกษตรแปลงใหญ่ในพื้นที่ที่เหมาะสม (Zoning) ส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบสถาบันเกษตรกร/สหกรณ์เพื่อยกระดับความสามารถในการผลิต การดำเนินการรวบรวมผลผลิต คัดแยก บรรจุ และประกอบธุรกิจออนไลน์ผ่านเครือข่ายการสื่อสารสาธารณะ และเพิ่มช่องทางตลาดในกลุ่มตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๒. ยกระดับอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่ง และการทำอุตสาหกรรมประมงทะเลที่ได้มาตรฐานสากล โดยส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและมีการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานสุขอนามัยและเป็นไปตามกฎกติกาสากล การส่งเสริมการจัดระเบียบเรือประมงเข้าสู่ระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง มีมาตรการควบคุมและเฝ้าระวังการประมง (IUU) ที่มีประสิทธิภาพขึ้นไป จนถึงการพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ของสินค้าประมง รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่หลากหลายในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และชุมพร

๓. ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองและความมั่นคงทางด้านรายได้ให้กับเกษตรกรรายย่อย สามารถใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์ผสมผสานร่วมกับการปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล หรือในพื้นที่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมการปลูกพืชพันธุ์ดี (ไม้ผล และพืชผัก รวมทั้งพืชเศรษฐกิจอื่น) ที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยสนับสนุนความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้าน และยกระดับคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การเพิ่มช่องทางการตลาดโดยการเชื่อมโยงเครือข่าย รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพดินและแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนการทำการเกษตร

๔. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ/เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farmer) โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กร/สถาบันเกษตรกร และพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตร เพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด และมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรมและทั่วถึง พัฒนาผู้ประกอบการและ SMEs รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจ Start up และการพัฒนาการเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวทางประชารัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล สามารถสร้างแบรนด์ที่เป็นอัตลักษณ์และแข่งขันในตลาดโลกได้

๕. สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรและชุมชน โดยสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ สร้างโอกาสในการเรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัย ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการแรงงานในภาค เพื่อเสริมสร้างรายได้และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในอนาคต รวมทั้งสนับสนุนชุมชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์ม สื่อดิจิทัล เพื่อการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรโดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน ป่าชายเลน การปลูกไม้เศรษฐกิจ การรักษาระบบนิเวศทางทะเล อนุรักษ์ฟื้นฟูสัตว์น้ำบริเวณป่าชายเลน และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่ และการจัดระเบียบและกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสิ่งปลูกสร้างบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อลดผลกระทบต่อการกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนทางการเกษตรที่เหมาะสมและระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. วางระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำที่ทันสมัย จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก อาทิ พัทลุง และนครศรีธรรมราช รวมทั้งจัดหาน้ำเพื่อชุมชนชนบทและน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตรที่เพียงพอ ตลอดจนการพัฒนาระบบสำรองและกักเก็บน้ำ และระบบส่งน้ำดิบ โดยการพัฒนาระบบโครงข่ายท่อส่งน้ำ ระบบจำหน่ายน้ำ และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบส่งน้ำให้เพียงพอเพื่อสนับสนุนปริมาณความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นในเขตเมือง เพื่อการอยู่อาศัย พาณิชย์ และบริการ และลดผลกระทบจากปัญหาขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

๓. ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานเพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยส่งเสริมการใช้พลังงานจากธรรมชาติ อาทิ ลม แสงแดด ชีวมวล (จากวัสดุ เหลือใช้ทางการเกษตร) และส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในสาขาพลังงาน โดยใช้รูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และส่งเสริม

การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ประหยัดพลังงานให้กับผู้ประกอบการ การให้ความรู้กับประชาชนในการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. บริหารจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการมลพิษ อาทิ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม การให้ความรู้การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนทุกวัยทั้งในและนอกระบบการศึกษา รณรงค์การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปริมาณการเกิดของเสีย ส่งเสริมและเข้มงวดการดำเนินมาตรการ ๓ R (Reduce Reuse Recycle) ทั้งในระดับท้องถิ่นและชุมชน ส่งเสริมระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ปลายทางอย่างเหมาะสม เช่น การใช้ระบบฝังกลบที่ถูกหลักวิชาการ การแปลงขยะเป็นพลังงาน เป็นต้น สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยมาตรการจูงใจ ทั้งมาตรการทางภาษีและมาตรการสนับสนุนงบประมาณ

แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ชายแดน พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ [๑๓]

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน ๑ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับภาคการผลิต

<u>แนวทางการพัฒนา</u>

๑. พัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการปลูก การบำรุงรักษา พัฒนายางสายพันธุ์ที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ข้าว และไม้ผล

๑.๒ พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร พัฒนาตลาดกลางสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงราคาและศูนย์กลางการซื้อขายในพื้นที่ โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงแหล่งซื้อขายทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าทั้งระบบ Online และ Offline

๑.๓ ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยปรับระบบการผลิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และเกษตรปลอดภัย โดยการปลูกพืชที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด และการทำปศุสัตว์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงจากความผันผวนด้านราคา รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ในการวางแผนการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ

๒. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อการส่งออกและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส โดยพัฒนาเพื่อยกระดับศูนย์วิจัยและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นศูนย์กระจายพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการฟาร์มรวมทั้งกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีสุขอนามัยที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎและกติกาสากล ตลอดจนการพัฒนาระบบตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่หลากหลายและได้มาตรฐาน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญให้กับภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๓. ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยการวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์ที่มีพันธุกรรมดีและกระจายสัตว์พันธุ์ดีไปยังเกษตรกร การส่งเสริมและขยายการเลี้ยงไก่เบตง โคเนื้อ และแพะ ให้เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่ สนับสนุนโรงชำแหละที่ได้มาตรฐาน ถูกหลักสุขอนามัย และส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิ

---

[๑๓] คณะทำงานขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **แผนพัฒนาการเกษตรภาคใต้ชายแดน ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕**.

นมแพะพาสเจอร์ไรส์ ไอศกรีม และเครื่องสำอาง รวมทั้งสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมให้เป็นวัตถุดิบสำหรับแปรรูปที่ได้มาตรฐานฮาลาล

๔. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ/เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และการส่งเสริมการทำธุรกิจการเกษตรแบบครบวงจร มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบคลัสเตอร์ และบริหารจัดการร่วมกันในรูปเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนสร้างและพัฒนาองค์กรสถาบันเกษตรกรและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคตและเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ เกษตรแม่นยำ เพื่อลดความเสียหายจากภัยพิบัติและความเสียหายกรณีเกิดโรคระบาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดและมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งความรู้และแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งพัฒนาผู้ประกอบการและ SMEs ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ Startup และการพัฒนาความเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวประชารัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

๕. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีฐานชีวภาพและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตร โดยการส่งเสริมการนำผลการวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปและการเก็บรักษา อาทิ การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในการผลิตภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และส่งเสริมการเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อวิจัยพัฒนาการออกแบบ พัฒนาและแปรรูปสินค้าเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อรักษาคุณภาพสินค้า รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่หลากหลาย

๖. ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า (Brand) ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้วัตถุดิบทางการเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมในการผลิตบรรจุภัณฑ์ การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้า เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างตราสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ อาทิ ไก่เบตง และปลากุเลา รองรับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นต้น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และส่งออกไปยังตลาดโลก

๗. พัฒนาพื้นที่อำเภอหนองจิกต่อเนื่องอำเภอเมืองปัตตานี ให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปปาล์มน้ำมัน ยางพารา มะพร้าว และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และอุตสาหกรรมแปรรูปประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมหนองจิกและนิคมอุตสาหกรรมบานา ส่งเสริมการทำประมงและการแปรรูปที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนผู้ประกอบการให้มาลงทุนในพื้นที่ โดยการให้สิทธิพิเศษ มาตรการทางการเงินและการคลัง

๘. พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำ เพื่อป้องกันความเสียหายพื้นที่เศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบระบบน้ำในลุ่มน้ำหลัก และพัฒนาระบบโครงข่ายน้ำของภาค (ลุ่มน้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี และลุ่มน้ำบางนรา) พัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพระบบกักเก็บน้ำและระบบกระจายน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย รวมทั้งจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีความสะอาดและเหมาะสำหรับการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อการอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อกระจายประโยชน์ที่เป็นธรรมกับทุกภาคส่วน

๙. สนับสนุนการปรับปรุงท่าเทียบเรือปัตตานีให้มีมาตรฐาน สามารถรองรับการขนส่งสินค้า Feeder ไปยังท่าเรือของมาเลเซียและอินโดนีเซียได้ ปรับปรุงร่องน้ำเพื่อรองรับเรือขนาดใหญ่สำหรับท่าเรือปัตตานี

และท่าเรือจังหวัดนราธิวาส การก่อสร้างคันกันคลื่น พัฒนาระบบการให้บริการด้านการขนส่งทางเรือและระบบโลจิสติกส์ที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมการใช้ท่าเรือในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งการบริหารจัดการท่าเรือแบบมีส่วนร่วมจากชุมชนโดยรอบในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งมีการเติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑๐. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิตและบริการในพื้นที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และพัฒนาสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรการเกษตร และทรัพยากรชีวภาพ รวมทั้งการจัดการทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งโดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการจัดระเบียบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสิ่งปลูกสร้างบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล เพื่อลดผลกระทบต่อการกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนทางการเกษตรที่เหมาะสม และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑๐ ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม

วิสัยทัศน์ (Vission)

“เมืองเกษตรและอุตสาหกรรมปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ศูนย์กลางการศึกษา และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

การพัฒนาไปสู่ “เมืองเกษตรและอุตสาหกรรมปลอดภัย” มีเหตุผลประกอบ ดังนี้

จังหวัดมีทรัพยากรดินและน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร โดยมีแม่น้ำต้นทุนสายหลักคือ แม่น้ำท่าจีน และมีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด รวมทั้งเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าว พืชผัก และผลไม้ ประกอบด้วย มะพร้าวน้ำหอม ส้มโอ มะม่วง ฝรั่ง ชมพู่ มะนาว กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม ลำไย และกล้วยไม้ที่สำคัญ นอกจากนี้ จังหวัดยังมีการทำประมงน้ำจืด ได้แก่ กุ้งก้ามกราม ปลาน้ำจืด และสัตว์น้ำสวยงามเป็นอันดับต้นของประเทศ โดยผลผลิตด้านการประมงของจังหวัดมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นมูลค่า ๓,๕๖๗,๗๙๔,๙๑๓ บาท ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ มูลค่า ๕,๔๘๑,๙๓๕,๐๘๖ บาทในปี พ.ศ.๒๕๕๖ มูลค่า ๔,๘๗๒,๕๕๒,๔๐๙ บาทในปี พ.ศ.๒๕๕๗ และมูลค่า ๖,๖๘๕,๘๘๐,๕๗๖ บาทในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ตามลำดับ นอกจากนี้ เกษตรกรในจังหวัดยังเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพมากจังหวัดหนึ่งของภาคกลาง โดยเฉพาะ โคเนื้อ โคนม สุกร เป็ดไข่ และไก่ไข่ และมีโรงงานแปรรูปอาหารที่ทันสมัย รวมทั้งเป็นแหล่งจำหน่ายเนื้อสุกรชำแหละที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ

นอกจากพื้นที่จังหวัดจะมีความเหมาะสมในการทำเกษตรกรรมแล้ว โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดก็มีจำนวนถึง ๓,๑๒๐ โรง คิดเป็นอันดับ ๑๐ ของประเทศ มีเงินลงทุนรวม ๒๘๓,๙๔๓ ล้านบาท แรงงานรวม ๑๘๖,๖๒๙ คน นอกจากนี้ ยังมีผลิตภาพแรงงานในปี พ.ศ.๒๕๕๗ และ ปี พ.ศ.๒๕๕๘ สูงถึง ๓๐๘,๔๘๒ และ ๓๐๔,๐๐๐ บาท/คน ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลิตภาพแรงงานในระดับประเทศ (๙๕,๕๘๑ และ ๑๑๐,๘๙๕ บาท/คน) ตามลำดับ โดยมีแรงงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจังหวัดนครปฐมมีความสำคัญอย่างมากต่ออุตสาหกรรมในประเทศ เนื่องด้วยอุตสาหกรรมหลักในจังหวัดนั้นมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นฐานสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าให้กับประเทศ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผนวกกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางที่เน้นความเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรปลอดภัย และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางและปริมณฑล ที่มุ่งเน้นพัฒนานวัตกรรม และยกระดับอุตสาหกรรม เกษตรอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ได้มาตรฐาน รองรับการเติบโตระดับโลกของ

กรุงเทพมหานคร โดยการส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลทางธุรกิจและการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมความรู้และความสามารถให้กับแรงงานในภาคเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สินค้าชุมชน ให้สนับสนุนการทำงานเชิงนวัตกรรม พัฒนาสินค้าและบริหารให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน

การให้ความสำคัญกับ “แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม” มีเหตุผลประกอบ ดังนี้

จังหวัดนครปฐมเป็นอู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองด้านพระพุทธศาสนาและเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญมากแห่งหนึ่ง จึงมีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งเชิงประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณี จังหวัดนครปฐมมีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน (Visitors) ถึง ๓,๑๑๕,๐๘๖ คน ติดอันดับ ๑ ใน ๓๐ ของจังหวัดที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนค่อนข้างสูงของประเทศในปี พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ องค์พระปฐมเจดีย์ พุทธมณฑล พิพิธภัณฑ์พระราชวังสนามจันทร์ วัดพระประโทนเจดีย์ อนุเสาวรีย์ย่าเหล วัดไร่ขิง วัดดอนยายหอม พิพิธภัณฑ์พระพุทธวิถีนายก และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำวัดไร่ขิง ตลาดน้ำลำพญา ตลาดน้ำบางหลวง รศ.๑๒๒ ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง ตลาดน้ำหลวงพ่อเปิ่น ตลาดน้ำบางพระ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนริมคลองมหาสวัสดิ์ ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านไทยทรงดำ บ้านเกาะแรต บางเลน ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาไทยปิยะชนก หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยโซ่ง พระราหูวัดศีรษะทอง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังประสบปัญหาด้านการขาดระบบการขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพ ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง และขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง รวมทั้งขาดการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ จังหวัดจึงจำเป็นต้องสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยวด้วยการใช้นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์และส่งเสริมการตลาด เช่น การสนับสนุนการใช้ e-Commerce ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดทำและเชื่อมโยงระบบข้อมูลและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพผ่านเว็บไซต์ การปรับปรุงช่องทางการจัดจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมเครือข่ายออนไลน์ที่นักเดินทางให้ความนิยมมากขึ้น

การให้ความสำคัญกับ “ศูนย์กลางการศึกษา” มีเหตุผลประกอบ ดังนี้

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษาหลากหลายครบทุกสังกัดและครอบคลุมทุกระดับการศึกษา โดยมีสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ และเขต ๒ รวม ๒๔๙ แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๙ จำนวน ๒๙ แห่ง สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๒ แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน ๔๒ แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๒ แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๕ แห่ง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๐ แห่ง สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จำนวน ๑ แห่ง สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา จำนวน ๒ แห่ง และองค์การมหาชน (มหิดลวิทยานุสรณ์) รวมทั้งยังมีมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยชั้นนำและมีชื่อเสียงทั้งภาครัฐและเอกชนอีก ๑๐ แห่งในจังหวัด รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์/วิทยาลัยสงฆ์ ๓ แห่งในจังหวัด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า จังหวัดนครปฐมมีความเจริญเติบโตในด้านการศึกษา ส่งผลให้ประชากรนอกพื้นที่เข้ามาเรียนเป็นจำนวนมา ซึ่งเป็นศักยภาพและโอกาสของจังหวัด

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองปริมณฑลให้เป็นศูนย์บริการการศึกษา และข้อมูลจากดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI Index) ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระบุว่าจังหวัดนครปฐมมีค่าดัชนีย่อยด้านความก้าวหน้าทางการศึกษาในภาพรวมเท่ากับ ๐.๖๖๘๐ เป็นลำดับที่ ๗ ของประเทศ และยังติดอันดับห้าของจังหวัดที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษามากที่สุดในภาคกลาง ได้แก่ นนทบุรี ชลบุรี ระยอง นครนายก และนครปฐม ตามลำดับ ถึงแม้ว่าจังหวัดจะมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ม.๓ ในปีพ.ศ.๒๕๕๗ และ พ.ศ.๒๕๕๘ เท่ากับ ๓๔.๖๐ และ ๓๘.๓๘ คะแนน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (๓๒.๓๐ และ ๓๔.๙๕ คะแนนตามลำดับ) แต่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคะแนนที่ร้อยละ ๕๐ ในทุกวิชาทั้งระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ไม่มีโอกาสในการคัดกรองเด็กเข้าเรียน เนื่องจากเป็นการขยายโอกาสในการศึกษาต่อจากชั้นประถมปีศึกษาที่ ๖ ในโรงเรียนเดิม และขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาหลัก ดังนั้น จังหวัดจึงจำเป็นต้องใช้ศักยภาพในฐานะจังหวัดที่มีสถานศึกษาที่หลากหลายในทุกระดับและให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่ความเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษา (Education-Hub City) ซึ่งสอดรับกับทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายการศึกษาชั้นอุดมศึกษาและสนับสนุนสถาบันการศึกษา และพัฒนาไปสู่ความเป็น “Ed-Tech” โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาได้โดยสะดวกโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพจัดการระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน

การให้ความสำคัญกับ “ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” มีเหตุผลประกอบ ดังนี้

จังหวัดนครปฐมมีเป้าหมายการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ มีปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต มีงานทำ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตได้รับการศึกษาตามศักยภาพ ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีความมั่งคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายด้านสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเสมอภาค อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีภูมิคุ้มกันที่ดีมีศักยภาพรองรับความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๗ เท่ากับ ๒๖๑,๖๗๖ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ จำนวน ๑๖,๙๑๓ ล้านบาท และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อประชากร (GPP per Capita) ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๒๕๖,๕๐๑ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๑๑ ของประเทศ นอกจากนี้ข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สิงหาคม ๒๕๕๙) ระบุว่าจังหวัดยังมีประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน ร้อยละ ๐.๓๒ ค่อนข้างน้อยมาก หรือเรียกได้ว่าค่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ ๑๐.๔๓ เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีงานทำ มีการประกอบอาชีพ จึงทำให้รายได้ผ่านเกณฑ์ นอกจากนี้ จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ด้านสุขภาพในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เท่ากับ ๐.๖๖๖๘ คิดเป็นอันดับที่ ๘ ของประเทศ รองจากจังหวัดปทุมธานี ภูเก็ต กรุงเทพมหานคร สิงห์บุรี นนทบุรี ชลบุรี และสมุทรปราการ ตามลำดับ และมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เท่ากับประชากร ๑,๙๖๖ คนต่อแพทย์ ๑ คน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่าปี พ.ศ.๒๕๕๗ ที่มีอัตราส่วนประชากร ๒,๑๙๖ คนต่อแพทย์ ๑ คน และเป็นอัตราส่วนที่ดีกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (ประชากร ๒,๙๘๐ คนต่อแพทย์ ๑ คน ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ และประชากร ๓,๒๖๐ คนต่อแพทย์ ๑ คน ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพของสถานพยาบาลให้ได้การรับรองคุณภาพ HA เนื่องจากในปี พ.ศ.๒๕๕๘ จังหวัดมีสถานพยาบาลที่ได้การรับรองคุณภาพ HA เพียงร้อยละ ๖๖.๖๗ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศซึ่งมีสถานพยาบาลที่ได้การรับรองคุณภาพ HA เท่ากับร้อยละ ๗๔.๗๖ ประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สัดส่วนคดียาเสพติดของจังหวัด (๔๖๔.๗ คดี/ประชากรแสนคน) ยังสูงกว่าค่าเฉลี่ย

ของประเทศ (๓๓๘.๖ คดี/ประชากรแสนคน) เนื่องจากที่ตั้งของจังหวัดเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการลำเลียงและการแพร่กระจายของยาเสพติดไปยังพื้นที่ใกล้เคียง

นอกเหนือจากประเด็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว จังหวัดประสบปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อม โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เกณฑ์ดัชนีคุณภาพน้ำทั่วไป หรือ Water Quality Index (WQI) ของกรมควบคุมมลพิษพบว่าคุณภาพน้ำของแม่น้ำท่าจีนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมถึงเสื่อมโทรมมาก นอกจากนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในจังหวัดนครปฐมซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปริมาณขยะของจังหวัดสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ ๒๕๒,๔๔๙ ตัน และ ๒๔๗,๑๐๕ ตัน ตามลำดับ แต่ปริมาณขยะในจังหวัดนครปฐมมีปริมาณสูงกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศถึงร้อยละ ๔๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ และร้อยละ ๕๘ ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ตามลำดับ ขยะขาดการคัดแยก ทำให้ส่งกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อมลภาวะทางอากาศ

อย่างไรก็ตาม จังหวัดสามารถนำโอกาสจากการที่รัฐบาลมีนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐ ที่เน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมมาช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงยาและบริการทางการแพทย์อย่างมีประสิทธิภาพ และการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะสิ่งแวดล้อม โดยมูลสัตว์ และน้ำเสียจากอุตสาหกรรมสามารถนำมาผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ รวมทั้งสามารถแปลงจากขยะเป็นพลังงานเชื้อเพลิง และแปลงเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นชีวมวลแข็งที่สามารถนำไปใช้เป็นพลังงานทดแทนพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลและสามารถพัฒนาไปสู่โรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน ซึ่งการใช้พลังงานทางเลือกทดแทนดังกล่าวอาจส่งผลให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงลดลง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

พันธกิจ (Mission)

เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดนครปฐมมุ่งสู่การเป็น **“เมืองเกษตรและอุตสาหกรรมปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ศูนย์กลางการศึกษา และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี”** ภารกิจหลักและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีดังนี้

(๑) ส่งเสริมพัฒนามาตรฐานด้านคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่คุณค่า

(๒) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยว

(๓) พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความมั่นคงทางสังคม ยกระดับคุณภาพการศึกษา และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

(๑) ยกระดับรายได้ของประชาชนในจังหวัด ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน

(๒) การพัฒนาระดับพื้นที่เพื่อกระจายความเจริญ รองรับการขยายตัว และสนับสนุนการขยายความเจริญของเมืองหลวง

(๓) ศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ทางสังคม ชุมชน ครอบครัว บุคคล ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง มีจิตอาสา เทิดทูนสถาบัน

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด (Development Issue)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนานครปฐมให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยเน้นด้านการขนส่ง (Transport), เมืองหลวงแห่งอาหารและการท่องเที่ยว (Food Metropolis) และเมืองแห่งสุขภาพ (Healthy City) รองรับสังคมผู้สูงอายุ (Aging)และบริบทโลก (Global Content)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ สร้างความแข็งแกร่งระดับพื้นที่ให้สามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและกระจายความเจริญ สร้างการความสุขให้กับประชาชนในทุกระดับ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ลดปัญหาครัวเรือนและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียม โดยนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางหลัก

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๓ องศา ๔๕ ลิปดา ๑๐ ฟิลิปดา เส้นแวงที่ ๑๐๐ องศา ๔ ลิปดา ๒๘ ฟิลิปดา มีพื้นที่ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เท่ากับ ร้อยละ ๐.๔๒ ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่ ๖๒ ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม ๕๖ กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (ถนนปิ่นเกล้า – นครชัยศรี) ๕๑ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ ๖๒ กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทรน้อย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร และอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกระทุ่มแบน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และอำเภอท่ามะกา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

รูปที่ ๑ แสดงแผนที่จังหวัดนครปฐม

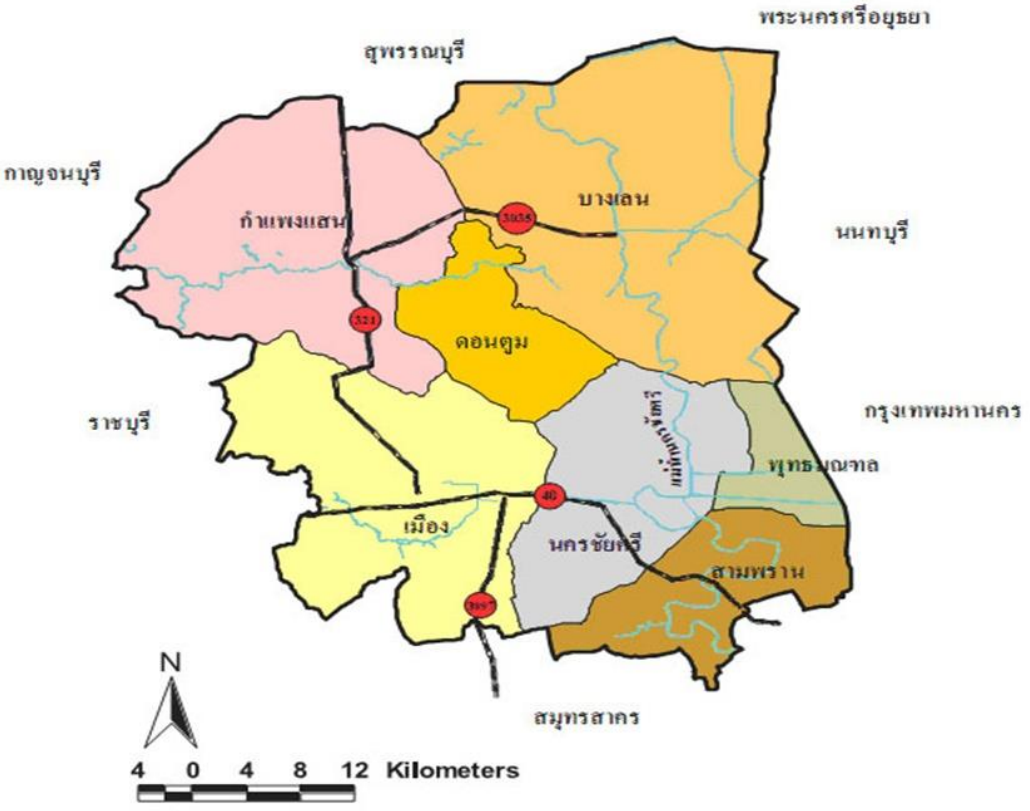

๓) สภาพพื้นที่ (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ ความสูงของพื้นที่โดยทั่วไปสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ ๖ เมตร โดยลาดจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก และมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากเหนือสู่ใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอนมีระดับความสูงประมาณ ๖ - ๑๐ เมตร ส่วนพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มมีที่ดอนกระจายเป็นแห่งๆ และมีแหล่งน้ำกระจายอยู่โดยทั่วไป สำหรับพื้นที่ทางด้านตะวันออกและด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองชอยที่ขุดขึ้นเพื่อการเกษตรกรรมและคมนาคมหลายแห่ง พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล ๒ - ๔ เมตร ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยเช่นนี้ จึงทำให้จังหวัดนครปฐมเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

๔) ลักษณะดิน (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดินที่ปรากฏพบในพื้นที่จังหวัดนครปฐมพอแบ่งออกได้เป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๙ หน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) แต่ละหน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) ได้แสดงอาณาเขตไว้ในแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจขนาดมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ โดยใช้หมายเลขกำกับ

ลักษณะดินของหน่วยที่ดินแต่ละหน่วย ที่ปรากฏในแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจของดินจังหวัดนครปฐม กล่าวโดยสังเขป ดังนี้

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๑) หน่วยที่ดินที่ ๑ ลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวจัด หน้าดินแตกระแหงเป็นร่องลึกในฤดูแล้ง ดินบนสีดำ อาจมีจุดประสีน้ำตาลหรือสีเหลืองปะปน ดินล่างมักมีก้อนปูนปะปน วัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำบริเวณเทือกเขาหินปูน พบในที่ราบลุ่ม มักมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาดินส่วนใหญ่จะเป็นกลางถึงด่างปานกลาง และมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๕-๘.๐ ปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ทำนา นอกฤดูทำนา บางแห่งใช้ปลูกข้าวไร่ ฝ้ายและถั่วต่าง ๆ ชุดดินที่พบไดแก ชุดดินบางเลน	ไถพรวนลำบากเนื่องจากเป็นดินเหนียว จักต้องไถพรวนในช่วงระยะเวลาที่ดินมีความชื้นเหมาะสม ในขณะเดียวกันพืชที่ปลูกอาจขาดแคลนน้ำได้ง่าย เมื่อฝนทิ้งช่วงนานมากกว่าปกติเนื่องจากน้ำที่ขังอยู่จะซึมหายไปง่าย เมื่อดินเริ่มแห้งและแตกระแหงเป็นร่องลึก
๒) หน่วยที่ดินที่ ๒ ลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีเทาหรือสีเทาแก ดินลางมีสีเทา และมีจุดประสีน้ำตาลและสีเหลืองหรือสีแดง ถาเกิดบริเวณชายฝงทะเลหรือที่ราบลุมภาคกลางพบจุดประสีเหลืองของสารจาโรไซทในระดับความลึกประมาณ ๑๐๐ ถึง ๑๕๐ ซม. จากผิวดิน และใตลงไปเปนตะกอนน้ำทะเลมีสีเทาปนเขียว ดินกลุมนี้เปนดินลึกมีการระบายน้ำเลว มีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลางปฏิกิริยาดิน เปนกรดจัด มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๔.๕-๕.๐	เปนดินกรดจัดมากทำใหเกิดความไมสมดุลของธาตุอาหารพืชหรือถูกตรึงอยูในรูปที่พืชไมสามารถนำไปใชประโยชนได เชน ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ขาดธาตุอาหารเสริมและธาตุอาหารรอง เกิดความเปนพิษของเหล็กและอะลูมินั่มการขาดแหลงน้ำจืดและคุณภาพน้ำเปนกรดจัดไมเหมาะสมตอเกษตรและใชอุปโภคบริโภค และในฤดูฝนจะมีน้ำทวมขัง

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ปจจุบันบริเวณดังกลาวใชทำนาบางแหงยกรองปลูกไมยืนตนและไมผลบางชนิด ถามีการจัดการที่ดีดินนี้จะใหผลผลิตคอนขางสูง ชุดดินที่พบไดแกชุดดิน อยุธยา บางปะอิน บางเขน	
๓) หน่วยที่ดินที่ ๓ ลักษณะเนื้อดินเปนพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำ สวนดินลางมีสีเทาหรือน้ำตาลออน มีจุดประสีเหลืองและสีน้ำตาลหรือสีแดง บางแหงพบผลึกยิปซั่มและเปลือกหอยในดินชั้นลางพบบริเวณที่ราบลุมหรือที่ราบเรียบ เปนดินลึก มีการระบายน้ำเลวถึงคอนขางเลว ดินมีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกิริยาดินเปนกรดแกถึงดางปานกลาง มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปจจุบันบริเวณดังกลาวสวนใหญใชทำนา หรือยกรองปลูกพืชผักและไมผล ซึ่งไมคอยจะมีปญหาในการใชประโยชนที่ดินแต่ถาเปนที่ลุมมากๆ จะมีปญหาเรื่องน้ำทวมในฤดูฝน ตัวอยางดินที่พบไดแกชุดดินบางกอก ชุดดินบางแพ และชุดดินสิงหบุรี	เปนดินเหนียวที่มีโครงสรางแนนทึบ เมื่อหนาดินแหงจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำทวมขังและไหลบาทวมขังสูงในฤดูฝน
๔) หนวยที่ดินที่ ๔ ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเปนพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือสีเทาเขม ดินลางมีสีน้ำตาลออนสีน้ำตาลเทาปนสีเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง หรือสีน้ำตาลแก อาจพบก้อนปูนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินลาง ดินมีการระบายน้ำคอนขางเลวถึงเลว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือที่ราบลุม ดินมีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกิริยาดินเปนกรดแกถึงเปนดางปานกลาง คาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปจจุบันบริเวณดังกลาวสวนใหญใชทำนา มีบางบางแหงยกรองเพื่อปลูกพืชผักหรือไมผล ซึ่งมักจะใหผลผลิตคอนขางสูง ตัวอยางดินที่พบไดแก ชุดดินราชบุรี และชุดดินสระบุรี	เปนดินเหนียวที่มีโครงสรางแนนทึบ เมื่อหนาดินแหงจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำทวมขังและไหลบาทวมขังสูงในฤดูฝน
๕) หนวยที่ดินที่ ๗ ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเปนพวกดินเหนียว มีสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน เกิดจากวัตถุตนกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ เปนดินลึก มีการระบายน้ำคอนขางเลว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงคอนขางราบเรียบดินมีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลางปฏิกิริยาดินเปนกรดแกถึงดางออน มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๗.๕ ปจจุบันบริเวณดังกลาวสวนใหญใชทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดี สามารถทำนาได ๒ ใหผลผลิตคอนขางสูง ตัวอยางดินที่พบได้แก ชุดดินนครปฐม	เปนดินเหนียวที่มีโครงสรางแนนทึบ เมื่อหนาดินแหงจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำทวมขังและไหลบาทวมขังสูงในฤดูฝน

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๖) หนวยที่ดินที่ ๘ ลักษณะดินมีเนื้อดินเปนพวกดินเหนียว ดินบนมีลักษณะการทับถมเปนชั้นๆ ของดินและอินทรียวัตถุที่ไดจากการขุดลอกรองน้ำ ดินลางมีสีเทา บางแหงมีเปลือกหอยปะปนอยู่ดวยพบบริเวณที่ราบลุม ปจจุบันเกษตรกรไดทำการขุดรองเพื่อปลูกพืชผลตางๆ ทำใหสภาพพื้นดินเดิมเปลี่ยนแปลงไปตามปกติดินมีความอุดม-สมบูรณตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาดินเปนกรดแก่ถึงเปนดางออน มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๗.๕ ตัวอยางดินที่พบ ไดแก ชุดดินธนบุรี ชุดดินสมุทรสงครามและชุดดินดำเนินสะดวก	เปนพื้นที่ลุมต่ำ ดินเปนกรดรุนแรงถึงกรดจัดมาก ในฤดูฝนมีน้ำทวมขัง มีระดับน้ำใตดินตื้นหรืออยูใกลผิวดิน ทำใหเสี่ยงตอการถูกน้ำทวมขังทำความเสียหายหรือมีผลกระทบตอผลผลิต ดินในกลุมนี้ไดรับการปรับปรุงบำรุงดินเปนอยางดีและได ทำกันมานานแลวซึ่งถือวาไมมีปญหาแตประการใดในเรื่องคุณภาพของดิน
๗) หนวยที่ดินที่ ๑๑ ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเปนพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือสีเทาแก ดินลางมีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงปะปนอยูเปนจำนวนมากในชวงดินลางตอนบน และพบจุดประสีเหลืองฟางข่าวของสารจาโรไซทในระดับความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน พบบริเวณที่ราบตามชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุมภาคกลางเปนดินลึก มีการระบายน้ำเลว มีความอุดมสมบูรณคอนข่างต่ำ เนื่องจากดินมีปฏิกิริยาเปนกรดจัดมากถึงเปนกรดจัด คาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๔.๕-๕.๐ ปจจุบันบริเวณดังกลาวใชทำนา บางแหงยกรองปลูกพืชผักสมเขียวหวาน และสนปฏิพัทธ ถาดินเหลานี้ไดรับการปรับปรุงบำรุงดิน ใชปุย และปูนในอัตราที่เหมาะสม และมีการควบคุมน้ำหรือจัดระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ พืชที่ปลูกจะใหผลผลิตดีขึ้น ตัวอยางชุดดิน ไดแก ชุดดินรังสิต ชุดดินเสนา	ปญหาสำคัญในการใชประโยชนที่ดินของหนวยแผนที่นี้ ไดแก่ ดินเปนกรดจัด อาจขาดแรธาตุอาหารพืชพวกไนโตรเจนและฟอสฟอรัส หรืออาจมีสารละลายพวกอลูมินั่มและเหล็กมากเกินไปจนเปนพิษตอพืช จัดไดวาเปนดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน
๘) หนวยที่ดินที่ ๓๓ ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเปนพวกดินรวนปนทรายแปง สีดินเปนสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดงบางแหงในดินลางลึกๆ มีจุดประสีเทาและสีน้ำตาล อาจมีแรไมก่าหรือก่อนปูนปะปนอยูดวย เกิดจากวัตถุตนกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเกาและเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่คอนข่างราบเรียบถึงเปนลูกคลื่นลอนลาด เปนดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกิริยาดินเปนกรดเปนดางปานกลาง มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปจจุบันบริเวณดังกลาวใชปลูกพืชไรตางๆ เชน ข่าวโพดออย ฝาย ยาสูบ ถั่วตางๆ และสับปะรด บางแหงใชปลูกไมผลหรือ	ปญหาการใชประโยชนที่ดิน ปกติไมมี แตอาจมีน้ำทวมขังหรือไหลบาทวมขังอยางฉับพลัน ในระยะที่มีฝนตกหนักมากและขาดแคลนน้ำในฤดูแล่ง

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
เปนที่อยูอาศัย ดินกลุมนี้ไมมีปญหาในการใชประโยชน์ ตัวอยางดินไดแก ชุดดินกำแพงแสน	
๙) หนวยที่ดินที่ ๓๘ ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเปนพวกดินรวนหรือดินรวนปนทรายละเอียด มีลักษณะการทับถมเปนชั้นๆ ของตะกอนลำน้ำในแตละชวงเวลา สีดินเปนสีน้ำตาลออน อาจพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลชั้นดินลางเกิดจากวัตถุตนกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณสันดินริมน้ำที่มีสภาพพื้นที่ คอนข่างราบเรียบเปนดินลึกมีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกิริยาดินเปนกรดจัดถึงปานกลาง มีคาความเปนกรดเปนดางประมาณ ๕.๕-๗.๐ ปจจุบันบริเวณดังกลาวใชเปนที่อยูอาศัย ปลูกพืชผัก และสวนไมผล บางแหงปลูกยาสูบ โดยเฉพาะอยางยิ่งทางภาคเหนือ ในชวงฤดูฝนน้ำในลำน้ำอาจเออลนฝง ทำความเสียหายใหแกพืชผลได ตัวอยางดินในกลุมนี้ไดแก ชุดดินทามวง ชุดดินไทรงาม	ปญหาการใชประโยชนที่ดิน ปกติไมมี แตอาจมีน้ำทวมขังหรือไหลบาทวมขังอยางฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนักมาก และขาดแคลนน้ำในฤดูแลง

รูปที่ ๒ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

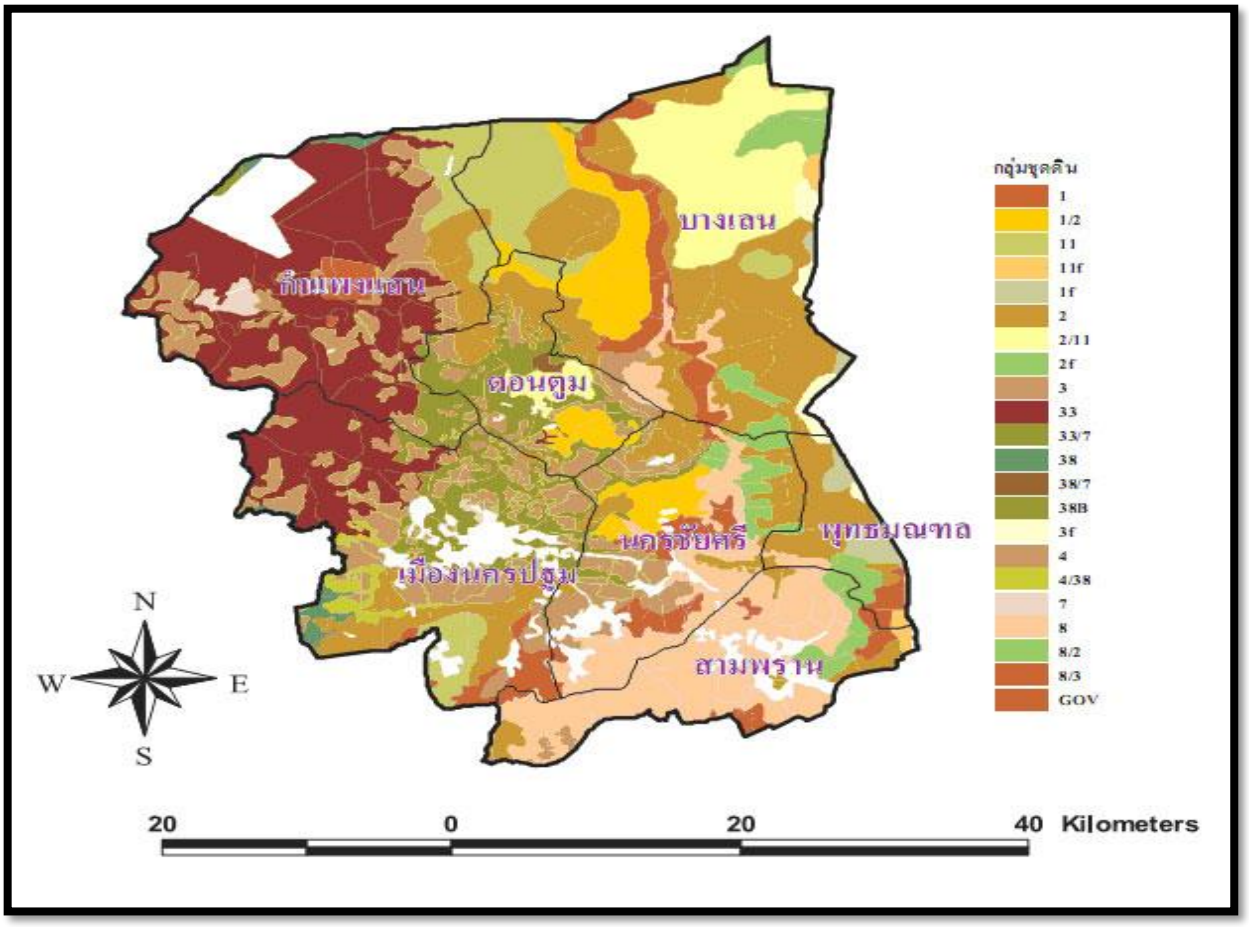

๑.๑.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ฤดูกาล (ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยา)

จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู โดย

ฤดูร้อน อากาศจะร้อนและแห้งได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนทิ้งช่วงในระยะเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม ซึ่งในระยะเดือนที่ฝนทิ้งช่วงนี้จะยังคงมีฝนตกแต่ปริมาณของน้ำฝนอาจไม่เพียงพอต่อการเกษตร

ฤดูหนาว อากาศเย็นและมีหมอกในตอนเช้าได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีนและมองโกเลียแผ่ลงมาเป็นช่วงๆ ช่วงที่อากาศหนาวที่สุดอยู่ระหว่างเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคม

๒) ปริมาณน้ำฝน (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จากสถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐมย้อนหลัง ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๑) ทำให้ทราบว่า ปริมาณน้ำฝนจะอยู่ในช่วง ๑,๐๐๐ - ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร โดยปี ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด วัดได้ ๑,๒๙๕.๕๐ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่มีฝนตก ๑๐๘ วัน สำหรับปริมาณน้ำฝนที่น้อยที่สุด วัดได้ ๗๕๙.๗ มิลลิเมตร ในปี ๒๕๕๗ มีจำนวนวันฝนตก ๙๓ วัน

ตารางที่ ๑ ปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันที่ฝนตกจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๖๑

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)
๒๕๕๑	๑,๐๒๓.๔๐	๑๒๐
๒๕๕๒	๑,๑๕๒.๕๐	๑๐๑
๒๕๕๓	๑,๒๓๕.๕๐	๑๐๕
๒๕๕๔	๑,๒๙๕.๕๐	๑๐๘
๒๕๕๕	๑,๐๙๕.๑๐	๑๒๕
๒๕๕๖	๙๕๗.๔๐	๑๑๑
๒๕๕๗	๗๕๙.๗๐	๙๓
๒๕๕๘	๑,๑๗๕.๑๐	๘๙
๒๕๕๙	๗๙๐.๖๐	๑๑๘
๒๕๖๐	๑,๒๒๗.๙	๒๔๔
๒๕๖๑	๑,๐๘๑.๖	๒๔๓

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดนครปฐม

๓) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (ข้อมูล ๑๐ ปี)

อุณหภูมิ จากสถิติข้อมูลอุณหภูมิของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม เปรียบเทียบย้อนหลัง ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๔) ปรากฏว่าอุณหภูมิโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ปกติ สำหรับอุณหภูมิสูงสุดที่วัดได้ ๓๗.๓ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๔๗ และ ๒๕๕๓ สำหรับอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ ๑๕.๙ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๕๓ และมีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๘.๑๑ องศาเซลเซียส

ตารางที่ ๒ : สถิติอุณหภูมิสูงสุด – ต่ำสุดและอุณหภูมิเฉลี่ย จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๖๑

ปี	อุณหภูมิ			ความชื้นสัมพัทธ์		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๕๑	๓๕.๓๐	๑๘.๑๐	๒๗.๖๑	๙๖	๔๓	๖๙.๙๒
๒๕๕๒	๓๕.๙๐	๑๗.๔๐	๒๘.๐๙	๙๕	๔๐	๗๒.๒๑
๒๕๕๓	๓๗.๓๐	๑๕.๖๐	๒๘.๗๙	๙๘	๔๑	๗๔.๖๕
๒๕๕๔	๓๕.๐๐	๑๘.๘๐	๒๗.๖๔	๙๗	๔๗	๗๖.๗๑
๒๕๕๕	๓๖.๗๐	๒๑.๕๐	๒๘.๗๘	๙๖	๔๔	๗๕.๒๕
๒๕๕๖	๔๐.๑๐	๑๒.๐๐	๒๘.๑๘	๙๙	๒๔	๗๐.๑๗
๒๕๕๗	๓๗.๓๐	๑๕.๕๐	๒๗.๙๐	๙๘	๔๗	๗๕.๒๑
๒๕๕๘	๓๗.๕๐	๑๗.๓๐	๒๘.๗๖	๙๗	๔๔	๗๓.๖๓
๒๕๕๙	๔๑.๔๐	๑๑.๐๐	๒๘.๙๒	๑๐๐	๒๒	๖๙.๖๓
๒๕๖๐	๓๘.๘๐	๑๓.๕๐	๒๘.๕๐	๑๐๐	๒๘	๗๐.๓๘
๒๕๖๑	๓๘.๙๐	๑๕.๖๐	๒๘.๒๘	๑๐๐	๒๘	๗๑.๙๖
เฉลี่ย	**๓๗.๖๕**	**๑๖.๐๓**	**๒๘.๓๑**	**๙๗.๘๒**	**๓๗.๐๙**	**๗๒.๗๐**

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๑

๑.๑.๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลอง บึง

๑) แม่น้ำ จังหวัดนครปฐมมีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญสายหนึ่งในพื้นที่ภาคกลางของประเทศ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เมื่อไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่าแม่น้ำสุพรรณบุรี เมื่อไหลผ่านจังหวัดนครปฐม เรียกว่า แม่น้ำนครชัยศรี และเมื่อผ่านจังหวัดสมุทรสาคร เรียกว่า แม่น้ำท่าจีน แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร ความยาวตลอดลำน้ำ ๓๒๕ กิโลเมตร

๒) คลอง ในส่วนของจังหวัดนครปฐมไหลผ่านอำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามพราน มีความยาว ความยาวประมาณ ๙๗ กิโลเมตร มีคลองที่สำคัญๆ แยกจากแม่น้ำนครชัยศรี มีทั้งคลองธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้น เช่น คลองบางเลน คลองบางปลา คลองพระพิมล คลองบางหลวง คลองโยง คลองบางแก้ว คลองมหาสวัสดิ์ คลองจินดา คลองบางพระ คลองนกกระทุง คลองหนองดินแดง และคลองเจดีย์บูชา เป็นต้น

๓) บึง หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีอยู่จำนวนมาก เช่น อำเภอเมืองนครปฐม ได้แก่ สระแก้ว หนองอาเสี่ย หนองดินแดง และหนองเสือ หนองควายตาย หนองหิน หนองจาก หนองขาหยั่ง หนองจอก หนองอ้อ หนองกร่าง หนองบัว หนองอีเตี้ย หนองบัวลอย หนองไม้แดง หนองกระโดน หนองแขม หนองสะเดา หนองหมา หนองงูเหลือม และหนองปากโลง อำเภอนครชัยศรี ได้แก่ หนองแหลมบัว หนองโสน หนองแค หนองจอก หนองอีแบน หนองอีดำ บึงบางช้าง หนองตาน้อย หนองตาช้าง และหนองตาพล อำเภอกำแพงแสน ได้แก่ ทะเลบก หนองพงนก หนองพงใหญ่ หนองระแหง หนองมะเกลือ หนองหมู หนองเทียม หนองสาเก หนองขโมย หนองเขมร หนองกระทุ่ม หนองขาม หนองโสม หนองวัวแดง และหนองโพธิ์ อำเภอบางเลน ได้แก่ หนองบัวล้มช้าง หนองชะโด หนองบ่อ หนองบางม่วง หนองหรง หนองน้ำเปรี้ยว หนองปรง และหนองปรือ อำเภอดอนตูม ได้แก่ หนองหนัง หนองบอน และหนองกระพี้

๔) ห้วยและลำรางห้วย เป็นห้วยสายสั้นๆ ในพื้นที่ในฤดูฝนจะมีน้ำขัง และไหลไปรวมกับลำคลอง หรือลำราง ตามสภาพของพื้นที่ เช่น ห้วยขมิ้น ห้วยสามควายเผือก ห้วยลึก ในเขตอำเภอเมือง ห้วยตะโก ห้วยกรด ในเขตอำเภอนครชัยศรี ห้วยพระ ในเขตอำเภอดอนตูม ห้วยม่วง ห้วยขวาง ห้วยรางกรด และห้วยผักชี ในเขตอำเภอกำแพงแสน

ตารางที่ ๓ : จำนวนแหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดนครปฐม

อำเภอ	แหล่งน้ำ หนอง บึง		แหล่งน้ำ แม่น้ำ คลอง	
	จำนวนแหล่งน้ำ (แห่ง)	ที่ใช้ในฤดูแล้ง (แห่ง)	จำนวนแหล่งน้ำ (แห่ง)	ที่ใช้ในฤดูแล้ง (แห่ง)
เมืองนครปฐม	๗๗	๗๗	๙๕๙	๙๕๙
กำแพงแสน	๗๐	๗๐	๗๗๗	๗๗๗
นครชัยศรี	๔๒	๔๒	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖
บางเลน	๓๕	๓๕	๑,๙๒๕	๑,๙๒๕
สามพราน	๓๕	๓๕	๑,๗๐๑	๑,๗๐๑
ดอนตูม	๗	๗	๒๑๗	๒๑๗
พุทธมณฑล	๐	๐	๒๖๖	๒๖๖
เฉลี่ย	**๒๖๖**	**๒๖๖**	**๗,๕๑๑**	**๗,๕๑๑**

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครปฐม

๑.๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครปฐม)

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ ไม่มีพื้นที่ป่าไม้สงวนแห่งชาติและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กิจกรรมหลักของสำนักงานป่าไม้จังหวัด ได้แก่ งานอนุญาต ตรวจสอบ ควบคุมการทำไม้ งานส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์และสิทธิถือครอง เนื่องจากจังหวัดนครปฐมไม่มีพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงเป็นผลทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย และการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมบางส่วน

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัดนครปฐม

๑.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดนครปฐมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๐๔ หมู่บ้าน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลนคร ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๕ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๐ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๙๐ แห่ง เขตการปกครอง ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอกำแพงแสน และอำเภอพุทธมณฑล จำนวนประชากรของจังหวัดนครปฐมในปี ๒๕๖๑ มีพลเมืองสัญชาติไทย ๙๒๐,๐๓๐ คน เป็นเพศชาย ๔๔๑,๓๕๑ คน เพศหญิง ๔๗๘,๖๗๙ คน

ตารางที่ ๔ : เขตการปกครองของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอห่างจากศาลากลางจังหวัด (กม.)	จำนวน			
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/เมือง/ตำบล	อบต.
เมืองนครปฐม	๔๑๗.๔๔	๑๙.๒๕	๒	๒๕	๒๑๔	๙	๑๙
กำแพงแสน	๔๐๕.๐๑๙	๑๘.๖๘	๒๑	๑๕	๒๐๔	๑	๑๕
นครชัยศรี	๒๘๔.๐๓๑	๑๓.๑๐	๑๔	๒๔	๑๐๘	๔	๒๑
ดอนตูม	๑๗๑.๓๕๔	๗.๙๐	๔๘	๘	๖๙	๑	๖
บางเลน	๕๘๘.๘๓๖	๒๗.๑๖	๒๖	๑๕	๑๘๐	๔	๑๕
สามพราน	๒๔๙.๓๔๗	๑๑.๕๐	๓๑	๑๖	๑๓๗	๕	๑๒
พุทธมณฑล	๕๒.๓	๒.๔๑	๓๓	๓	๑๘	๒	๒
รวม	**๒,๑๖๘.๓๒๗**		**-**	**๑๐๖**	**๙๓๐**	**๒๖**	**๙๐**

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครปฐม (ข้อมูลตำบล หมู่บ้าน ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)

๑.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางที่ ๕ : จำนวนประชากรของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน
เมืองนครปฐม	๑๓๔,๑๒๙	๑๔๖,๓๕๓	๒๘๐,๔๘๒	๑๑๖,๖๙๙
สามพราน	๑๐๑,๖๕๓	๑๑๑,๙๙๓	๒๑๓,๖๔๖	๑๒๘,๑๓๙
นครชัยศรี	๕๓,๐๑๐	๕๘,๖๔๘	๑๑๑,๖๕๘	๔๔,๒๕๒
บางเลน	๔๖,๔๗๕	๔๗,๗๖๔	๙๔,๒๓๙	๓๔,๐๙๒
กำแพงแสน	๖๑,๗๔๓	๖๖,๘๑๙	๑๒๘,๕๖๒	๔๒,๑๐๒
ดอนตูม	๒๓,๘๐๔	๒๕,๐๖๗	๔๘,๘๗๑	๑๕,๔๔๒
พุทธมณฑล	๒๐,๕๓๗	๒๒,๐๓๕	๔๒,๕๗๒	๒๓,๒๗๘
รวม	**๔๔๑,๓๕๑**	**๔๗๘,๖๗๙**	**๙๒๐,๐๓๐**	**๔๐๔,๐๐๔**

ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง ปี ๒๕๖๒

๑.๓ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑.๓.๑ การศาสนา

๑) ศาสนาพุทธ

- วัด

พระอารามหลวง ๕ แห่ง
วัดราษฎร์ ๒๑๗ แห่ง
มหานิกาย ๑๙๙ แห่ง

ธรรมยุต ๑๙ แห่ง
อนัมนิกาย ๑ แห่ง
- สำนักสงฆ์ ๒ แห่ง
- ที่พักสงฆ์ ๒ แห่ง
- วัดร้าง ๑๔ แห่ง

๒) ศาสนาคริสต์ จำแนกเป็น โปรเตสแตนท์ ๑๘ แห่ง คาทอลิก ๖ แห่ง

๓) ศาสนาอิสลาม มัสยิดปากีสถาน (ปาทาน) ๑ แห่ง

๑.๓.๒ วัฒนธรรม/ประเพณี

จังหวัดนครปฐม มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองสำคัญที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน รวมถึงงานที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ดังนี้

งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ งานประเพณีที่มีมาแต่โบราณ จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๒ ค่ำ ถึงแรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุและร่วมกันบริจาคทรัพย์บำรุงรักษาองค์พระปฐมเจดีย์ให้มั่นคงสืบไป ภายในงานจะมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและการแสดงมหรสพต่างๆ

งานเทศกาลอาหาร ผลไม้และของดีนครปฐม จัดขึ้นในช่วงเทศการตรุษจีน ปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เช่น ส้มโอ มะพร้าวน้ำหอม ฝรั่ง และกล้วย เป็นต้น ส่วนผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ กุนเชียง หมูแผ่น หมูหยอง หมูหัน ข้าวหลาม ฯลฯ รวมทั้งอาหารโต๊ะจีนที่ขึ้นชื่อตลอดจนสินค้าทางอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยในงานจะมีประกวดผลผลิตด้านการเกษตรประเภทต่างๆ

งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก มหกรรมวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม จัดขึ้นในช่วงเทศกาลปีใหม่ระหว่างวันที่ ๑-๗ มกราคมของทุกปี ณ บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ เริ่มจัดเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและสืบสานวัฒนธรรมไทย ในงานดังกล่าวจะมีกิจกรรมการประกวดต่างๆการแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการแสดงทางวัฒนธรรมของนักเรียนนิทรรศการพระราชประวัติพระราชกรณียกิจรัชกาลที่ ๖ และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย การจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม ศูนย์อาหารของดีจังหวัดนครปฐมตลอดจนการจำหน่ายสินค้าต่างๆ

ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ การนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ที่พุทธศาสนิกชนนิยมกระทำ ได้แก่ การบูชาด้วยดอกไม้ ธูปเทียน ในวันธรรมดาปกติและในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา จะมีการบูชาด้วยการเดินเวียนเทียนทักษิณาวัตรรอบองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเป็นการทำให้จิตใจสงบ

ประเพณีลอยกระทง ตรงกับช่วงงานเทศกาลนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานองค์พระปฐมเจดีย์ด้วย ในวันลอยกระทงคืนวันเพ็ญเดือน ๑๒ นี้ มีประชาชนมาเที่ยวงานอย่างคับคั่งมากกว่าวันอื่นๆเป็นประจำทุกปี จัดให้มีพิธีลอยกระทงบริเวณคลองเจดีย์บูชาด้านสะพานเจริญศรัทธา ซึ่งสถานที่จัดงานอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม เช่น จัดขึ้นในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ เป็นต้น

ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ เป็นประเพณีพื้นบ้านและเป็นส่วนหนึ่งของงานเทศกาลสงกรานต์ซึ่งปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านานในหมู่คนไทยเชื้อสายลาวครั่ง บริเวณเขตตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองนครปฐม และในตำบลห้วยด้วน ตำบลดอนรวก ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม การแห่ธงสงกรานต์เป็นประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ปฏิบัติแตกต่างไปจากคนไทยกลุ่มอื่นในช่วงเทศกาลของทุกปี

ประเพณีการแข่งเรือยาว เป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี บริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี (แม่น้ำท่าจีน) หน้าวัดบางพระ อำเภอนครชัยศรี ประมาณช่วงออกพรรษา โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานโล่รางวัลแก่ทีมชนะเลิศ นอกจากนั้น ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เป็นต้นไป เป็นเวลา ๑ เดือน จะมีการแข่งเรือ

ในวัดทอดกฐินตามวัดต่างๆ ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ซึ่งในช่วงดังกล่าววัดต่างๆ จะมีการทอดกฐินหรือถวายผ้าไตรจีวร พร้อมเครื่องอัฐบริขารแด่พระภิกษุสงฆ์ อันเป็นประเพณีสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ

๑.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑.๔.๑ การคมนาคมขนส่ง (ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัด)

๑) ทางบก มีถนนสายหลัก ๑ สาย หมายเลข ๔ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนเพชรเกษม
มีถนนสายรอง ๓ สาย หมายเลข ๓๓๘ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนบรมราชชนนี
หมายเลข ๓๒๑ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนมาลัยแมน
หมายเลข ๓๔๖ (ทางหลวงแผ่นดิน) ถนนสายแยกทางหลวง หมายเลข ๑ (รังสิต) - บรรจบทางหลวงหลายเลข ๓๒๔ (พนมทวน)

๒) เส้นทางรถไฟ มีสถานีทั้งหมด ๘ สถานี คือ

- สถานีศาลายา ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล
- สถานีวัดสุวรรณ ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล
- สถานีวัดงิ้วราย ต.งิ้วราย อ.นครชัยศรี
- สถานีนครชัยศรี ต.วัดแค อ.นครชัยศรี
- สถานีท่าแฉลบ ต.ศรีษะทอง อ.นครชัยศรี
- สถานีต้นสำโรง ต.ธรรมศาลา อ.เมืองนครปฐม
- สถานีนครปฐม ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมืองนครปฐม
- สถานีโพรงมะเดื่อ ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมืองนครปฐม

๓) สนามบิน มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ สนามบินกำแพงแสน ตำบลกระตีบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประเภท ภายในประเทศ

๑.๔.๒ ไฟฟ้า

จังหวัดนครปฐมมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขา ทั้งหมด ๗ แห่ง ปี ๒๕๖๑ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น ๓๒๑,๕๓๔ ราย เพิ่มขึ้นจาก ๓๑๒,๙๕๐ รายในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๘,๕๘๔ รายคิดเป็นร้อยละ ๒.๗๔ และหน่วยจำหน่ายไฟฟ้าในปี ๒๕๖๑ จำนวนทั้งสิ้น ๔,๖๒๕,๗๔๔,๙๒๙ กิโลวัตต์/ชั่วโมง เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๓๔,๗๙๖,๔๑๐ กิโลวัตต์/ชั่วโมง เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๐๐

ตารางที่ ๖ : ข้อมูลการใช้ไฟฟ้า

ประเภทอัตราไฟฟ้า	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	๒๘๓,๙๘๘	๒๙๔,๖๓๖	๓๐๓,๙๖๐	๓๑๒,๙๕๐	๓๒๑,๕๓๔
พลังงานไฟฟ้าที่จำหน่ายและใช้ (กิโลวัตต์-ชั่วโมง)	๔,๐๗๐,๙๗๑,๘๗๔	๔,๑๙๔,๙๒๙,๘๓๓	๔,๓๘๔,๙๒๒,๐๑๐	๔,๔๙๐,๙๔๘,๕๑๙	๔,๖๒๕,๗๔๔,๙๒๙
บ้านที่อยู่อาศัย	๖๙๒,๖๒๖,๘๔๐	๗๔๔,๑๙๙,๖๙๒	๘๐๗,๑๓๒,๕๒๒	๘๒๘,๖๙๘,๙๖๓	๘๔๕,๔๗๑,๗๖๙
กิจการขนาดเล็ก	๓๔๒,๑๗๕,๑๐๓	๓๕๗,๒๓๕,๔๕๕	๓๘๓,๘๒๒,๗๙๗	๔๐๑,๒๑๘,๔๘๑	๔๐๒,๑๗๔,๐๐๓
กิจการขนาดกลาง	๙๑๓,๙๘๓,๘๗๙	๙๔๒,๒๓๒,๔๘๙	๙๘๖,๖๔๑,๐๖๑	๙๙๑,๙๒๙,๕๔๐	๑,๐๐๖,๕๗๐,๔๒๖
กิจการขนาดใหญ่	๒,๐๓๙,๔๙๙,๓๘๕	๒,๐๕๙,๔๑๗,๖๔๙	๒,๑๑๑,๓๑๒,๓๕๐	๒,๑๗๓,๐๑๘,๓๓๖	๒,๒๗๔,๐๓๖,๘๕๓
อื่นๆ	๘๒,๖๘๖,๖๖๗	๙๑,๘๔๔,๕๔๘	๙๖,๐๑๓,๒๘๐	๙๖,๐๘๓,๑๙๙	๙๗,๔๙๑,๘๗๘

ที่มา : สนง.การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครปฐม (๒๕๖๒)

๑.๔.๓ ข้อมูลด่านการกักกันของจังหวัดนครปฐม (โปรดทำเครื่องหมาย ☑)

มีด่าน ☐ ศุลกากร ที่ตั้ง..... ประเภท.....(ด่านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)

☐ ตรวจพืช ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☑ ไม่มี ☐ มี
ที่ตั้งสถานกักกันพืช ☐ ไม่มี ☐ มี

☐ ตรวจประมง ที่ตั้ง..... มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☑ ไม่มี ☐ มี
ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ☐ ไม่มี ☐ มี

☑ ปศุสัตว์ ที่ตั้ง ด่านกักกันสัตว์นครปฐม เลขที่ ๓ หมู่ ๖ ตำบลทุ่งกระพังโหม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ☑ ไม่มี ☐ มี
ที่ตั้งด่านกักกันสัตว์ ☐ ไม่มี ☑ มี

๑.๔.๔ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูโภคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประปา

ประปาในจังหวัดนครปฐม เป็นของเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งจำหน่ายน้ำในเขตเทศบาลมีผู้ใช้น้ำในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๖๔๐ ราย ปริมาณน้ำผลิต ๒๗.๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำจำหน่าย ๑๗.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเฉลี่ยผู้ใช้น้ำ ร้อยละ ๒๘.๘ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๓.๖๗

ตารางที่ ๗ สถิติผู้ใช้น้ำ ปริมาณการผลิต และการจำหน่าย ของการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๑

รายการ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ผู้ใช้น้ำ (ราย)	๔๐,๓๘๐	๔๒,๐๔๓	๔๔,๑๓๑	๔๕,๙๖๗	๔๗,๘๗๙	๔๙,๖๔๐
ปริมาณการผลิต (ล้านลูกบาศก์เมตร)	๒๕.๙	๒๖.๙	๒๗.๘	๒๘.๘	๒๗.๗	๒๗.๐
ปริมาณการจำหน่าย (ล้านลูกบาศก์เมตร)	๑๕	๑๕.๒	๑๖	๑๖.๙	๑๗.๑	๑๗.๒
เฉลี่ยผู้ใช้น้ำ	๓๐.๙	๓๐.๑	๓๐.๒	๓๐.๖	๒๙.๘	๒๘.๘

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค (๒๕๖๒)

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑.๕.๑ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป

สำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว (GPP per capita) จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เท่ากับ ๒๙๔,๓๖๑ บาท/คน/ปี เพิ่มขึ้นจาก ๒๘๑,๐๕๖ บาทต่อคนต่อปี ในปี ๒๕๖๐ เท่ากับ ๕,๗๒๙ บาท/คน/ปี สูงเป็นอันดับที่ ๓ ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล และสูงเป็นอันดับที่ ๑๑ ของประเทศ มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑลที่ ๔๐๙,๕๘๗ บาท/คน/ปี และมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ ๒๑๕,๔๕๕ บาท/คน/ปี คิดเป็นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ๗๙,๔๐๓ บาท/คน/ปี

๑.๕.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๑ เท่ากับ ๓๔๙,๐๖๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ๓๒๙,๕๐๘ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เท่ากับ ๑๙,๕๕๘ ล้านบาทและมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) เท่ากับ ๒๙๔,๓๖๑ บาท คิดเป็นลำดับที่ ๑๑ ของประเทศ มีมูลค่าเป็นอันดับที่ ๓ ในกลุ่มภาคกลางปริมณฑล สาขาที่มูลค่าสูงสุดและมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ ๑ คือ สาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ ๓๙.๘ มีค่าเท่ากับ ๑๙๘,๕๑๐

ล้านบาท รองลงมาอันดับที่ ๒ คือ สาขาการบริการ มีสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๐ มีค่าเท่ากับ ๑๒๙,๓๖๗ ล้านบาท และอันดับที่ ๓ สาขาขายส่ง ขายปลีก มีสัดส่วนร้อยละ ๙.๔๐ มีค่าเท่ากับ ๔๕,๒๐๓ ล้านบาท

รูปที่ ๓ แผนภูมิแสดงโครงสร้างการผลิตของจังหวัดนครปฐม

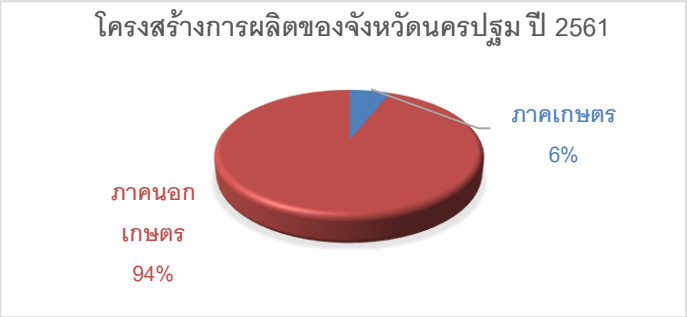

ตารางที่ ๘ : มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครปฐม ๒๑ สาขา ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๑

หน่วย : ล้านบาท

	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ภาคเกษตร	**20,057**	**19,570**	**19,269**	**21,313**	**20,317**	**21,188**
เกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง	20,057	19,570	19,269	21,313	20,317	**21,188**
ภาคนอกเกษตร	**236,135**	**257,483**	**282,233**	**295,426**	**309,191**	**327,877**
สาขาอุตสาหกรรม	146,275	160,917	172,895	175,808	184,041	198,510
สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	2,487	2,247	2,124	2,119	1,968	2,138
สาขาการผลิต	138,207	152,832	165,082	167,758	175,766	190,441
สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	4,482	4,731	4,507	4,636	4,811	4,383
สาขาการประปาและการจัดการของเสีย	1,099	1,106	1,182	1,294	1,496	1,548
สาขาการบริการ	89,861	96,566	109,338	119,618	125,151	129,367
สาขาการก่อสร้าง	7,106	6,125	8,465	10,547	9,598	10,368
สาขาการขายส่ง การขายปลีก ฯ	27,457	30,295	33,663	37,786	40,659	45,203
สาขาการขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	5,211	5,436	6,671	6,780	7,451	7,890
สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	1,016	1,169	1,212	1,494	1,674	1,896
สาขาข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	1,513	1,741	1,855	1,936	2,044	2,527
สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	8,443	9,611	10,132	11,159	11,600	12,077
สาขากิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	5,858	6,084	5,480	4,987	4,464	6,459
สาขากิจกรรมวิชาชีพ ฯ	1,261	1,559	1,498	1,438	1,508	1,521
สาขากิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่น ๆ	744	783	747	793	756	803
สาขาการบริหารราชการ ฯ	7,693	6,292	5,929	6,297	6,635	7,356
สาขาการศึกษา	18,985	22,784	28,659	30,828	32,804	27,215
สาขากิจกรรมด้านสุขภาพ ฯ	3,297	3,460	3,596	3,820	4,047	4,375
สาขาศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	339	339	335	415	488	550
การบริการด้านอื่นๆ	938	888	1,075	1,339	1,422	1,126
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	**256,193**	**277,053**	**301,502**	**316,739**	**329,508**	**349,066**
มูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อหัว (บาท)	**249,328**	**262,432**	**278,169**	**285,396**	**281,056**	**294,361**
ประชากร (1,000 คน)	**1,028**	**1,056**	**1,084**	**1,110**	**1,172**	**1,186**

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รูปที่ ๔ แผนภูมิแสดงโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๑

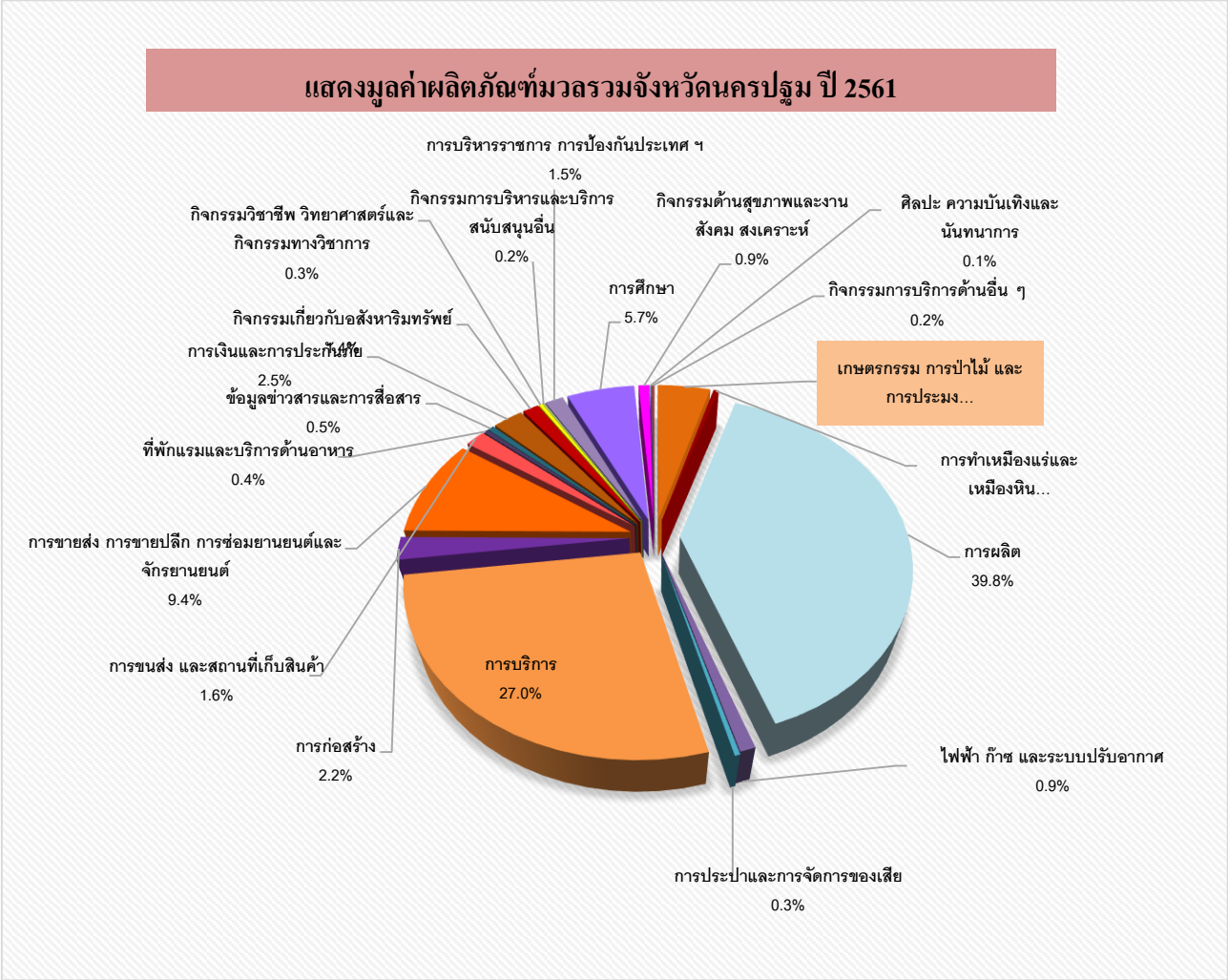

๑.๖ ข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แรงงาน

๑.๖.๑ ข้อมูลทั่วไปด้านแรงงาน

จากข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดนครปฐม พบว่าอัตราการว่างงานของจังหวัดอยู่ที่ร้อยละ ๐.๖๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ร้อยละ ๑.๖๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีจำนวน ๖๘๐,๐๐๐ คน จำแนกเป็น

- ผู้มีงานทำ ๖๗๕,๖๔๒ คน (ร้อยละ ๙๙.๗๒ ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน)
- ผู้ว่างงาน ๔,๓๒๐ คน (ร้อยละ ๐.๒๘ ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน)
- ผู้ที่รอฤดูกาล - คน

ตารางที่ ๙ : จำนวนและร้อยละของประชาการจำแนกตามสภาพแรงงานและเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

สถานภาพแรงงาน	ชาย	หญิง	รวม
ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป	๔๕๔,๙๑๑	๕๐๕,๔๑๑	๙๖๐,๓๒๒
๑. ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	๓๖๑,๑๔๗	๓๑๘,๘๑๕	๖๗๙,๙๖๒
๑.๑ ผู้มีงานทำ	๓๕๘,๘๔๗	๓๑๖,๗๙๕	๖๗๕,๖๔๒
๑.๒ ผู้ว่างงาน	๒,๓๐๐	๒,๐๒๐	๔,๓๒๐
๑.๓ ผู้ที่รอฤดูกาล	-	-	-
๒. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	๙๓,๗๖๔	๑๘๖,๕๙๖	๒๘๐,๓๖๐
๒.๑ ทำงานบ้าน	๘๙,๐๙๔	๘,๗๗๒	๘๙,๐๙๔
๒.๒ เรียนหนังสือ	๒๙,๔๓๖	๓๓,๐๑๔	๖๒,๔๕๐
๒.๓ อื่นๆ	๕๕,๕๕๖	๗๓,๒๖๐	๑๒๘,๘๑๖
อัตราการจ้างงานต่อกำลังแรงงาน	๙๙.๓๖	๙๙.๓๗	๙๙.๓๖
อัตราการว่างงาน	๐.๖๔	๐.๖๓	๐.๖๔

ที่มา: สำนักงานแรงงานจังหวัดนครปฐม (๒๕๖๓)

๑.๖.๒ สถานประกอบกิจการและลูกจ้าง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดนครปฐมมีสถานประกอบกิจการทั้งหมด ๘,๙๘๕ แห่ง สูงกว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ๒๕๕๙ แรงงานไทย ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๕๐,๔๐๐ คน โดยเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๔,๒๙๓ คน ในขณะที่แรงงานต่างด้าว ในปี ๒๕๖๑ มีจำนวน ๓๓,๒๔๖ คน ลดลงจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๘๓,๕๗๑ คน และสำหรับลูกจ้างที่ขึ้นทะเบียนประกันตน ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๕๒,๒๖๑ ราย สูงกว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒๖,๑๕๔ คน ตามตารางแสดงจำนวนสถานประกอบการ นายจ้าง ลูกจ้าง และผู้ประกันตน ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ : จำนวนสถานประกอบกิจการและลูกจ้าง จังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

รายการ	จำนวน				
	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	7,459	7,663	7,831	7,886	8,164
จำนวนผู้ประกันตน ภาคบังคับมาตรา 33 (คน)	202,442	211,335	215,576	215,926	224,607
จำนวนผู้ประกันตน ภาคสมัครใจ มาตรา 39 (คน)	19,066	20,557	22,433	24,676	26,334
จำนวนผู้ประกันตน ภาคสมัครใจ มาตรา 40 (คน)	19,811	34,856	29,403	28,917	31,727
จำนวนลูกจ้าง (คน)	186,111	194,380	197,293	215,926	226,107

ที่มา : สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครปฐม (๒๕๖๐)

๑.๖.๓ ผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จังหวัดนครปฐมมีสถิติผู้สมัครงานจำนวนทั้งสิ้น ๙,๑๖๐ คน ตำแหน่งงานว่าง จำนวน ๑๐,๘๒๕ อัตรา การบรรจุงานจำนวนทั้งสิ้น ๘,๙๔๗ คน ตามตารางแสดงจำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน ดังนี้

๒. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

๒.๑ ครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

ตารางที่ ๑๑ : จำนวนครัวเรือนเกษตรกรของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	จำนวนครัวเรือน[๑]	จำนวนครัวเรือน[๒] เกษตรกร	ร้อยละจำนวนครัวเรือนเกษตร/ครัวเรือนทั้งหมด
เมืองนครปฐม	๑๑๔,๕๒๗	๑๐,๖๐๙	๙.๘๐
กำแพงแสน	๔๑,๒๔๖	๘,๔๐๗	๒๒.๗๓
นครชัยศรี	๔๓,๒๖๓	๕,๖๘๓	๑๒.๙๗
ดอนตูม	๑๕,๑๐๔	๓,๙๐๖	๒๕.๓๓
บางเลน	๓๓,๔๐๓	๑๒,๑๑๓	๓๕.๙๖
สามพราน	๑๒๕,๘๘๘	๖,๙๐๖	๕.๕๐
พุทธมณฑล	๒๒,๕๑๕	๑,๑๙๖	๕.๒๑
รวม	**๓๙๖,๓๐๖**	**๔๘,๘๒๐**	**๑๒.๖๕**

ที่มา : ๑. ที่ทำการปกครองจังหวัดนครปฐม ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓
๒. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

ตารางที่ ๑๒ : การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรแยกตามรายอำเภอ จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓

อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร								รวม	
		ที่นา (นาปี)		ไม้ผล/ไม้ยืนต้น		พืชไร่/พืชผัก/ไม้ดอก		เกษตรอื่นๆ			
		จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร	จำนวน (ไร่)	ร้อยละพื้นที่เกษตร
เมือง	๒๖๐,๙๐๐	๑๙,๑๘๗	๗.๓๕	๔,๓๕๕	๑.๖๗	๔๑,๗๒๙	๑๕.๙๙	๑,๑๓๘	๐.๔๔	๖๖,๔๐๙	๒๕.๔๕
นครชัยศรี	๑๗๗,๕๑๙.๓๗	๖๓,๙๘๘	๓๖.๐๕	๖,๗๑๔	๓.๗๘	๑๕,๙๓๘	๘.๙๘	-	-	๘๖,๖๔๐	๔๘.๘๑
สามพราน	๑๕๕๘๔๑.๘๘	๑๑,๔๔๕	๗.๓๔	๓๘,๘๐๘	๒๔.๙	๔,๒๙๔	๒.๗๖	๕๗๕	๐.๓๗	๕๕,๑๒๒	๓๕.๓๗
กำแพงแสน	๒๕๓,๑๓๖.๘๘	๔๕,๐๐๒	๑๗.๗๘	๓,๓๘๘	๑.๓๔	๗๔,๘๙๘	๒๙.๕๙	๗๕๙	๐.๓๐	๑๒๔,๐๔๗	๔๙.๐๐
บางเลน	๓๖๘,๐๒๒.๕๐	๓๓๑,๑๑๓	๘๙.๙๗	๓,๘๒๗	๑.๐๔	๑๐,๕๗๕	๒.๘๗	๕๕๙	๐.๑๕	๓๔๖,๐๗๔	๙๔.๐๔
ดอนตูม	๑๐๗,๐๙๖.๒๕	๓๔,๕๓๗	๓๒.๒๕	๗,๒๙๓	๖.๘๑	๑๔,๘๖๖	๑๓.๘๘	๗๔	๐.๐๗	๕๖,๗๗๐	๕๓.๐๑
พุทธมณฑล	๓๒,๖๘๗.๕๐	๒๖,๕๔๕	๘๑.๒๑	๘๗๓	๒.๖๗	๑,๘๕๙	๕.๖๙	-	-	๒๙,๒๗๗	๘๙.๕๗
รวม	**๑,๓๕๕,๒๐๔**	**๕๓๑,๘๑๗**	**๓๙.๒๔**	**๖๕,๒๕๘**	**๔.๘๒**	**๑๖๔,๑๕๙**	**๐.๕๑**	**๓,๑๐๕**	**๐.๒๓**	**๗๖๔,๓๓๙**	**๕๖.๔๐**

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๓

๒.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๓.๑ พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เนื่องจากตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำสำคัญ ๒ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ จากลุ่มน้ำแม่กลอง และโครงการเจ้าพระยาใหญ่ จากลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น ๑,๐๓๖,๖๒๖ ไร่ หรือร้อยละ ๗๖.๔๙ ของพื้นที่จังหวัด การชลประทานในจังหวัด ได้มีการจัดสรรน้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๘ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา

แหล่งน้ำชลประทาน มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยจัดทำเป็นระบบชลประทานเพื่อการเกษตร ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมี

- ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยรับน้ำจากเขื่อนวชิราลงกรณในจังหวัดกาญจนบุรี โครงการชลประทาน ๕ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา (โครงการที่ ๑-๕) ขึ้นอยู่กับสำนักชลประทานที่ ๑๓

- ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเจ้าพระยา โดยรับน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยาในจังหวัดชัยนาท โครงการชลประทาน ๓ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา (โครงการที่ ๖-๘) ขึ้นอยู่กับสำนักชลประทานที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๓ : ข้อมูลพื้นที่ได้รับประโยชน์จากชลประทานในเขตจังหวัดนครปฐม

ที่	โครงการชลประทานในเขต	พื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)								คิดเป็นร้อยละของพื้นที่จังหวัด
		เมือง	กำแพงแสน	บางเลน	นครชัยศรี	สามพราน	ดอนตูม	พุทธมณฑล	รวม(ไร่)	
๑	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน	๓๒,๖๐๐	๖๙,๓๑๐	๒๖,๐๐๐	๑๗,๐๐๐	-	๖๕,๔๐๐	-	๒๑๐,๓๑๐	๑๕.๕๒
๒	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม	๑๒๘,๘๐๐	๓๙๐	-	๘๑,๒๑๐	๕๖,๔๑๐	-	-	๒๖๖,๘๑๐	๑๙.๖๙
๓	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน	-	๑๑๔,๗๐๐	๙๕,๖๐๐	-	-	๑๓,๙๐๐	-	๒๒๔,๒๐๐	๑๖.๕๔
๔	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน	-	๔๙,๕๓๔	-	-	-	-	-	๔๙,๕๓๔	๓.๖๖
๕	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม	๔๕,๔๐๐	-	-	-	๒,๒๐๐	-	-	๔๗,๖๐๐	๓.๕๑
๖	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ	-	-	๘๖,๔๔๕	-	-	-	-	๘๖,๔๔๕	๖.๓๘
๗	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล	-	-	๖๕,๓๔๐	๒๕,๒๗๐	-	-	๒๖,๖๓๐	๑๑๗,๒๔๐	๘.๖๕
๘	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ	-	-	-	๔,๒๔๗	๒๘,๖๗๓	-	๑,๕๖๗	๓๔,๔๘๗	๒.๕๔
	รวมแต่ละอำเภอ	๒๐๖,๘๐๐	๒๓๓,๙๓๔	๒๗๓,๓๘๕	๑๒๗,๗๒๗	๘๗,๒๘๓	๗๙,๓๐๐	๒๘,๑๙๗		
								รวมทั้งหมด	๑,๐๓๖,๖๒๖	๗๖.๔๙

รูปที่ ๕ แผนที่แสดงทิศทางการไหลของน้ำในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

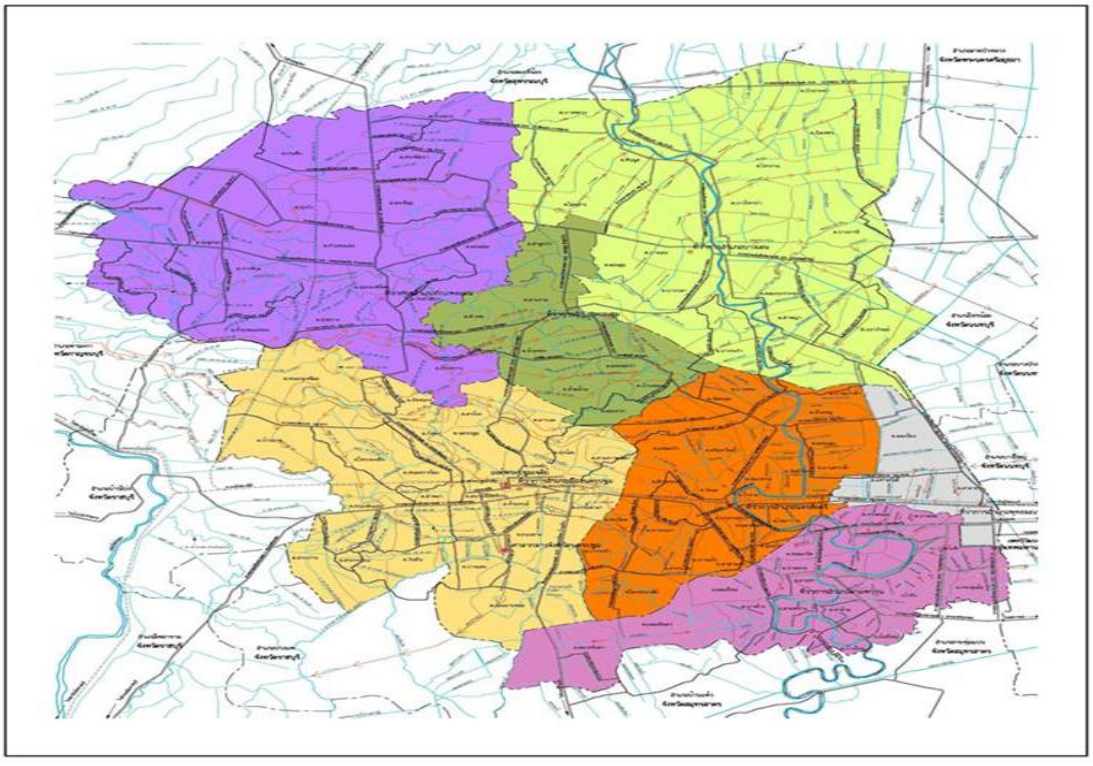

รูปที่ ๖ *แผนที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาในเขตจังหวัดนครปฐม*

ที่มา : โครงการชลประทานนครปฐม

๒.๓.๒ แหล่งน้ำอื่นๆ

ตารางที่ ๑๔ : แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓

อำเภอ	ที่สาธารณประโยชน์ จำนวน (แห่ง)	เนื้อที่ (ไร่)	แม่น้ำลำคลอง		หนองบึง	
			จำนวน (แห่ง)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แห่ง)	เนื้อที่ (ไร่)
กำแพงแสน	๖๓	๓,๐๑๑	๒๕	๒,๖๖๔	๓๘	๓๔๗
ดอนตูม	๑๙	๓๓๑	๑๑	๑๕๕	๘	๑๗๖
นครชัยศรี	๖๑	๔,๔๘๕	๖๐	๔,๒๓๕	๑	๒๕๐
บางเลน	๗๙	๖,๘๔๖	๗๕	๖,๓๗๓	๔	๔๗๓
พุทธมณฑล	๔	๘๒๐	๔	๘๒๐	-	-
เมืองนครปฐม	๑๐๐	๕,๐๕๑	๖๘	๓,๕๕๓	๓๒	๑,๔๙๘
สามพราน	๑๔๐	๔,๘๑๓	๑๓๙	๔,๒๖๗	๑	๕๔๖
รวม	**๔๖๖**	**๒๕,๓๕๗**	**๓๘๒**	**๒๒,๐๖๗**	**๘๔**	**๓,๒๙๐**

ที่มา: สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม ๒๕๖๓

๒.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๔.๑ ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด

ตารางที่ ๑๕ : ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ปีการผลิต ๒๕๖๓

ชนิดพืช	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย/เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ตัน)	ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย (บาท/ตัน)
ไม้ผลไม้ยืนต้น						
๑.ส้มโอ	๑,๗๐๑	๗,๑๓๘.๕๐	๔,๔๕๓	๘๖๑๔.๘๕	๑.๖๓	๓๙,๒๒๒
๒.ฝรั่ง	๑,๙๘๗	๙,๙๕๕	๙,๗๖๘	๑๙,๑๕๑.๐๖	๒.๐๐	๑๗,๐๖๔
๓.ชมพู่	๑,๐๑๐	๕,๑๘๖	๕,๑๔๓	๑๒,๔๕๑	๑.๘๓	๒๓,๗๕๐
๔.กล้วยน้ำว้า	๑,๗๒๙	๓,๗๓๓	๓,๖๙๘	๖,๐๖๒	๑.๕๓	๙,๘๓๘.๗๑
๕.มะม่วง	๑,๙๘๒	๗,๗๐๔	๗,๖๓๘	๑๕,๐๙๒.๔	๑.๗	๑๔,๒๖๗
๖.มะพร้าวอ่อน	๑,๑๕๓	๕,๙๐๘	๕,๒๐๘	๑๗,๗๖๖.๓๘	๒.๑๕	๘,๗๗๖
พืชผัก						
๑.หน่อไม้ฝรั่ง	๑,๓๘๑	๑,๒๙๓	๑,๒๙๓	๑,๒๙๓	๑.๐	๖๘,๕๘๖
๒.ข้าวโพดฝักอ่อน	๑,๗๐๐	๙,๓๔๘	๙,๓๔๘	๑๑,๒๑๘	๑.๒	๒,๙๐๐
๓.ข้าวโพดฝักสด	๔๒๒	๘๓๙	๘๓๙	๑,๕๒๑	๑.๗	๑๑,๒๑๓
๔.คะน้า	๑,๒๘๔	๓,๕๗๔	๓,๕๗๔	๖,๗๓๐	๑.๗๖	๑๓,๒๕๒.๒๙
๕.กวางตุ้ง	๑,๑๒๘	๒,๔๙๖	๒,๔๙๖	๔,๕๔๓.๓	๑.๗๑	๑๑,๖๖๐
๖.กระเพรา	๑,๐๔๑	๑,๕๒๔	๑,๕๒๔	๑,๗๙๑.๕	๑.๒๔	๑๑,๒๒๔.๗๑
ไม้ดอกไม้ประดับ						
๑.กล้วยไม้ตัดดอก	๗๙๓	๑๑,๗๔๔	๑๑,๗๔๔	๒๕,๘๒๘.๔	๒.๑๔	๕๕,๔๖๖.๘๖
๒.กุหลาบร้อยมาลัย	๘๐	๔๐๓.๒๕	๔๐๓.๒๕	๓๖๘.๙๕	๐.๗๖	๗๖,๘๗๐
๓.มะลิ	๔๒๘	๑,๙๒๕	๑,๙๒๕	๗๖๓	๑.๒	๒๔๗,๕๒๐

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓

๒.๔.๒ ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัด

ตารางที่ ๑๖ : ด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดปี ๒๕๖๓

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	ข้อมูลผลผลิต		ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
			จำนวน	หน่วยนับ		
๑.สุกร	๖๖๓	๑๘๕,๙๒๐	๒๗๘,๘๘๐	ตัว	๖๐	๑,๖๗๓.๒๘
๒.ไก่ไข่	๖๑๗	๔,๔๓๖,๐๐๗	๑,๒๙๕,๓๑๔,๐๔๔	ฟอง	๒.๔๐	๓,๑๐๘.๗๕
๓.ไก่เนื้อ	๖๑๗	๔,๕๗๔,๓๔๗	๑๓,๗๒๓,๐๔๑	ตัว	๓๗.๕๐	๑,๐๒๙.๒๓
๔.โคเนื้อ	๒,๑๕๐	๓๙,๐๒๐	๑๕,๖๐๘	ตัว	๙๐	๒๘๐.๙๔
๕.โคนม (น้ำนมดิบ)	๖๔๐	๒๐,๔๗๒	๓๖,๘๔๙,๖๐๐	กิโลกรัม	๑๘	๖๖๓.๒๙

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๓

๒.๔.๓ ด้านการประมงของจังหวัด

ตารางที่ ๑๗ : ด้านการประมงของจังหวัดปี ๒๕๖๓

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่การเลี้ยง		ผลผลิต (กิโลกรัม/เดือน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (ล้านบาท)
		จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนบ่อ			
กุ้งขาว	๑,๒๕๓	๑๕,๒๙๕	-	๗๔๑,๘๕๑	๑๕๑	๑,๓๔๒
กุ้งก้ามกราม	๑,๘๒๗	๒๖,๑๖๗	-	๘๖,๗๐๘	๓๕๓	๓๖.๗๖
ปลาน้ำจืด	๓,๒๑๖	๒๕,๖๐๔	-	๕๔๙,๕๕๐	๔๓	๒๘.๐๓
ปลาสวยงาม	๓๘๒	๕๗๘	-	๓,๘๒๐	๔	๐.๐๒
จระเข้	๓๑	๑๖๓	-	-	-	-
อื่นๆ	๑๙	๑๑๘	-	-	-	-
รวม	**๖,๗๒๘**	**๖๗,๙๒๕**	-	**๑,๓๘๑,๙๒๙**	**๕๕๑**	**๑,๔๐๖.๘๑**

ที่มา สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม ข้อมูลปี ๒๕๖๓

๒.๔.๔ ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ตารางที่ ๑๘ : ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

ชนิดสินค้า	อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)
<u>ด้านพืช</u>			
๑.ส้มโอ	สามพราน	๖,๑๑๔.๕	๗,๐๑๙
	นครชัยศรี	๖๘๑	๑,๑๒๐.๕๐
	พุทธมณฑล	๑๗๙.๕	๒๔๑.๓๕
<u>ด้านสัตว์</u>			
-ไม่มี-			
<u>ด้านประมง</u>			
-ไม่มี-			

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓

๒.๔.๕ ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๑๙ : ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร

มาตรฐาน/ชนิดสินค้า	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ราย)
GAP		
๑.ข้าว	๔,๑๔๐.๒๕	๓๖๕
๒.พืชผัก	๓,๗๔๐.๗๕	๖๑๒
๓.ไม้ผล	๑,๕๖๓.๑๓	๒๐๒
เกษตรอินทรีย์		
๑.ข้าว	๒๗๐.๓๐	๑๐
๒.พืชผักและผลไม้	๑๙๘.๓๖	๓๒

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี

๒.๔.๖ การเพาะปลูกและผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒๐ : ข้อมูลการเพาะปลูกและร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของสินค้าของจังหวัด

หน่วย : ร้อยละ

ชนิดสินค้า	ปี ๒๕๖๑											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชไร่												
๑.ข้าวนาปี												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๒.๕๙	๐.๖๒	-	-	-	-	-	๓๖.๕๖	๓๕.๓๖	๑๑.๓๔	๗.๑๑	๖.๔๒
๒.ข้าวนาปรัง												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	-	๐.๓๕	๘.๔๑	๓๘.๑๖	๓๒.๒๘	๑๕.๒๗	๔.๘๒	๐.๗๐	๐.๐๑	-	-	-
๓.อ้อยโรงงาน												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๐.๑๕	๐.๑๖	๘๕.๗๒	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๓.๙๗
๔.หน่อไม้ฝรั่ง												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๙	๘.๕๙	๘.๕๙	๘.๒๗	๘.๗๔	๘.๙๗	๘.๕๖	๘.๖๐	๗.๗๒	๗.๗๖	๘.๔๖	๗.๓๕
๕.ส้มโอ												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	-	-	-	-	-	-	-	๕๓.๑๐	๔๖.๙๐	-	-	-
๖.ฝรั่ง												
ช่วงเวลาการเพาะปลูก												
ช่วงเวลาการออกผลผลิต (ร้อยละ)	๘.๓๑	๙.๕๐	๘.๘	๘.๙๙	๘.๒๗	๑๐.๒๓	๘.๙๒	๗.๑๑	๗.๒๕	๗.๔๗	๗.๕๙	๗.๔๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๕ สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๒.๕.๑ ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิก

ตารางที่ ๒๑ : ประเภทสหกรณ์ (นิติบุคคล) และจำนวนสมาชิก

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๓๙	๘๗,๔๐๖
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๕๔	๕๐,๓๗๑
รวม	**๗๓**	**๑๓๗,๗๗๗**

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ข้อมูลปี ๒๕๖๓

๒.๕.๒ กลุ่มเกษตรกรจังหวัด

ตารางที่ ๒๒ : จำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๓

อำเภอ	กลุ่มเกษตรกร[๒]		สหกรณ์การเกษตร[๒]		สหกรณ์นิคม[๓]		สหกรณ์ประมง[๔]	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
๑. เมืองนครปฐม	๕	๕๒๔	๒	๒๘,๓๐๐	๑	๙๑	-	-
๒. นครชัยศรี	๒	๑๗๕	๑	๕๐๐	-	-	-	-
๓. กำแพงแสน	๔	๒๓๔	๗	๑,๓๐๕	-	-	๑	๑๙๒
๔. ดอนตูม	๑	๘๑	๒	๒,๔๐๒	-	-	-	-
๕. สามพราน	๒	๓๗๔	๑	๔๔๙	-	-	-	-
๖. บางเลน	๓	๒๒๘	๕	๑,๖๙๖	-	-	-	-
๗. พุทธมณฑล	-	-	๑	๑๖๔	๑	๓๒๐	-	-
รวม	**๑๗**	**๑,๖๑๖**	**๑๙**	**๓๔,๘๑๖**	**๒**	**๔๑๑**	**๑**	**๑๙๒**

[๑]ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๓

[๒,๓,๔]ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

๒.๖ ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัด

ตารางที่ ๒๓ : จำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตร														หมายเหตุ
	เกษตรและสหกรณ์	ฝนหลวง	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เกษตรหมู่บ้าน	สหกรณ์	ชลประทาน	เศรษฐกิจการเกษตร	ปฏิรูปที่ดิน	ชาวนาชั้นนำ	ยางพารา	อื่นๆ	
เมืองนครปฐม	๔	-	๒๘	๕	๖	๒๖๐	๒๑๑	๔๐	๒	๑	-	-	-	-	
ดอนตูม	๒	-	๒๐	๔	๖๙	๙๘	๖๙	๑๑๘	๕	๑	-	-	-	-	
สามพราน	๙	-	๔๐	๕	๑๐	๒๘๘	๑๓๗	-	-	-	-	-	-	-	
นครชัยศรี	๑	-	๑๒	๓	๘	๓๓	๙๓	-	-	๑	-	-	-	-	
กำแพงแสน	๒๑	-	๒๗	๕	๙	๒๒๗	๒๐๔		๑๗	-	-	-	-	-	
บางเลน	๘	-	๑๙	๕	๑๒	๒๐๔	๑๘๐	๖๖	๔	๑	๒๘	๔	-	-	
พุทธมณฑล	๒	-	๒๘	๓	๑๖	๒๓	๑๘	-	-	-	๖	-	-	-	
รวม	**๔๗**	**๐**	**๑๗๔**	**๓๐**	**๑๓๐**	**๑๑๓๓**	**๙๑๒**	**๒๒๔**	**๒๘**	**๔**	**๓๔**	**๔**	**๐**	**๐**	

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

๒.๗ จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อมูลปัจจุบัน ถ้ามี)

ตารางที่ ๒๔ : จำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน (ราย)
๑.กำแพงแสน	๑.นายสุธรรม จันทร์อ่อน

๒.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๒๕ : ข้อมูลแหล่งแปรรูป แหล่งกระจายสินค้า

สินค้าลำดับที่	ชื่อสินค้า	แหล่งแปรรูปที่สำคัญ		ตลาดกระจายสินค้า			
				ในจังหวัด		นอกจังหวัด	
		แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ
๑	ข้าวนาปรัง ข้าวนาปี	๒๐	๑.บจก.หลักชัยธัญญวนิช ๒.บ.โรงสีข้าวธัญสวัสดิ์ ๓.หจก.โรงสีไฟกิจวัฒนา ๔.บจก.หมุยหลีทวีทรัพย์ ๕.หจก.โรงสีกิจประเสริฐ ๖.บ.มิตรเกษตรพันธุ์ ๗.หจก.โรงสีดิลกอินเตอร์ไรซ์ ๘.หสน.ธัญญกิจนครปฐม (๒๕๒๑ ๙.หจก.โรงสีไฟโชคถาวร ๑๐.โรงสีบ้านดอน ๑๑.โรงสีข้าวเจริญพาณิชย์ ๑๒.โรงสีไฟสมบูรณ์การค้า ๑๓.บจก.โรงสีเกษตรธรรม ๑๔.โรงสีกิจธนา ๑๕.บจก.โรงสีเสี่ยงซุ่นฮวด ๑๖.บจก.สหแสงทอง ๑๗.โรงสีสิงห์โชคอำนวย ๑๘.บ.สหมิตร ๑๙.โรงสีธัญญวัฒนา ๒๐.โรงสี ช รุ่งเรือง	- - - - - - - - - - - -	- - - - - - - - - - - -	- - - - - - - - - - - -	- - - - - - - - - - - -
๒	พืชผัก			๘	๑.ตลาดปฐมมงคล ๒.บ.ชัชวาลอิมพอร์ต ๓.มูลนิธิเพื่อนพึ่งภา ๔.บ.สยามธานิยามา ๕.บ.สวิฟท์ จก. ๖.บ.กำแพงแสน คีซี เฟส ๗.บ.โกรออนเดอะกราวด์ ๘.โรงพยาบาลในจังหวัดและอำเภอ	๔	๑.ตลาดสี่มุมเมือง ๒.ตลาดไท ๓.ตลาดศรีเมือง ๔.บ.ซีพี รีเทลริ่ง จก.

สินค้าลำดับที่	ชื่อสินค้า	แหล่งแปรรูปที่สำคัญ		ตลาดกระจายสินค้า			
				ในจังหวัด		นอกจังหวัด	
		แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ
๓	อ้อยโรงงาน	๖	๑.โรงงานน้ำตาลมิตรผล ๒.บจก.น้ำตาลท่ามะกา กาญจนบุรี ๓.โรงงานน้ำตาลอุตสาหกรรมอู่ทอง จ. สุพรรณบุรี ๔.โรงงานน้ำตาลบ้านโป่ง ๕.โรงงานน้ำตาลราชบุรี ๖.อุตสาหกรรมมิตรเกษตร	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
๔	กล้วยไม้	-	-	-	-	๗	๑.บ.บีเจออร์คิด ๒.บ.โฮมแลนด์ ๓.บ.บรูออร์คิด ๔.บ.ไทยเกรด ๕.บ.รอเยล ๖.บ.เอ็มบี ๗.บ.เควี
๕	ส้มโอ	-	-	๒	๑.ตลาดปฐม-มงคล ๒.ตลาดท้องถิ่น	๓	๑.บ.สยามกรีน รังสิต ๒.บ.ไทฮง ๓.บ.เอสพี
๖	มะพร้าวน้ำหอม	-	-	๑	๑.ค้าส่ง (โล้ง)	-	-
๗	สุกร	-	-	๘	๑.ตลาดท้องถิ่น ๒.ตลาดทุ่งพระเมรุ ๓.ตลาดศรีวิชัย ๔.บจก.สามพราน ๕.ตะนาวศรีเฟรชชอป ๖.ร้านหมูถูก ๗.เพิ่มทรัพย์ฟาร์ม ๘.ร้านณัฐพิชา หิรัญพุฒิพงศ์	๗	๑.ผู้ค้าจังหวัดต่างๆ ๒.แม็คโคร ๓.เซนทรัลฟู้ดรีเทล ๔.เอกชัยดิสทริบิวชั่น ซีสเทม ๕.ซีพีเอฟ เทรดดิ้ง ๖.เบทาโกรเกษตรอุตสาหกรรม ๗.บิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์
๘	โคนม (น้ำนมโค)	๓	๑.สหกรณ์โคนมกำแพงแสน จำกัด ๒.สหกรณ์โคนมนครปฐม จำกัด ๓.บ.ดัชมิลค์	๑	ร้านค้าปลีกในจังหวัด	-	-

สินค้าลำดับที่	ชื่อสินค้า	แหล่งแปรรูปที่สำคัญ		ตลาดกระจายสินค้า			
				ในจังหวัด		นอกจังหวัด	
		แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ	แห่ง	ระบุชื่อ
๙	โคเนื้อ	-	-	๓	๑.ร้านค้าในจังหวัด ๒.KU Beef ๓.Max Beef	๓	๑.ร้านต่างจังหวัด ๒.โมเดิลเทรด ๓.Food shop
๑๐	ไก่ไข่			๕	๑.ร้านค้าในจังหวัด ๒.เกษมชัยฟู้ด ๓.ชนมพรฟาร์ม ๔.รุ่งโรจน์ฟาร์ม ๕.ประพันธ์ฟาร์ม	๖	๑.บ.ซีพี ๒.แม็คโคร ๓.เทสโก้โลตัส ๔.ห้างใน กทม. ๕.Food shop ๖.ส่งออกต่างประเทศ
๑๑	กุ้งก้ามกราม	-	-	๓	๑.ตลาดปฐมมงคล ๒.ตลาดเทศบาล ๓.ตลาดทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	๒	๑.ตลาดมหาชัย ๒.ร้านอาหารในต่างจังหวัด
๑๒	ปลานิล	-	-	๒	๑.ตลาดปลาบางเลน ๒.ตลาดในจังหวัด	๒	๑.ตลาดมหาชัย ๒.ร้านอาหารในต่างจังหวัด

ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๓
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและ
ทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

ในการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมเพื่อทราบจุดยืน และทิศทางของการพัฒนาที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ระดมความคิดโดยใช้ทฤษฎี SWOT Analysis และ Tows Matrix เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ภายนอก และ Tows Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ สรุปได้ดังนี้

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดโดยใช้หลักการ ๗S ของแมคคินซีย์ (McKinsey ๗S Framework)

McKinsey ๗S Framework เป็นการวิเคราะห์ที่มองจากภายในออกสู่ภายนอก (Inside-out) เพื่อระบุจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ภายในองค์กร ทั้งยังเป็นการประเมินสมรรถนะการทำงานขององค์กรว่าสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายร่วมที่วางไว้ได้หรือไม่

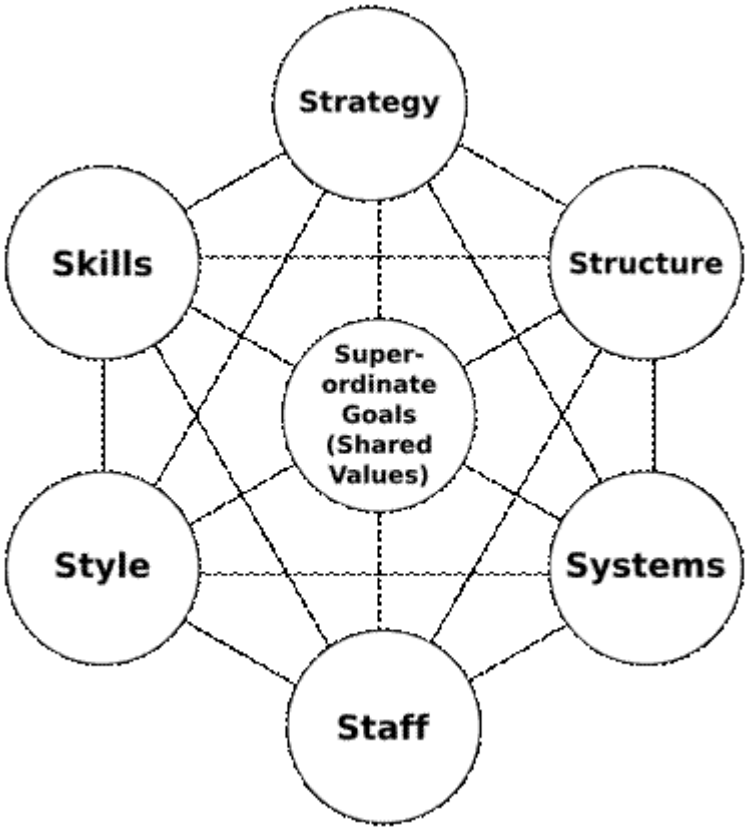

รูปที่ ๗ หลักการ ๗S ของแมคคินซีย์ (McKinsey ๗S Framework)

ซึ่งสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม ผ่านกรอบแนวคิด ๗S Framework ได้ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วย McKinsey ๗-S Framework

McKinsey ๗-S Framework	จุดแข็ง	จุดอ่อน
๑. กลยุทธ์ (Strategy)	๑. มีความต่อเนื่องและชัดเจนในด้านการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมของกระทรวงเกษตรฯ ๒. กลยุทธ์มีการดำเนินครบถ้วนทั้งห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เช่นสร้างการรับรู้ที่ดี การขยายพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิต การส่งเสริมทางด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์	๑.การดำเนินการบางกิจกรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานนอกกระทรวง เนื่องจากไม่ใช่บทบาทภารกิจของหน่วยงานในกระทรวงเกษตรฯ ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง และล่าช้า
๒. โครงสร้างองค์กร (Structure)	๑. โครงสร้างการบริหารงานเป็นไปตามระเบียบ ๒. มีการบริหารงานตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา	๑. บางหน่วยงานรับผิดชอบงานมากเกินไป เช่นสำนักงานเกษตรจังหวัด
๓. ระบบ (System)	๑. มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารสั่งการ ทำให้ทำงานได้อย่างรวดเร็ว ๒. หน่วยงานทำงานกันในลักษณะมีส่วนร่วม ทำให้ทำงานรวมกันเป็นหนึ่งเดียว	๑. ระบบราชการมีการสั่งการที่เป็นขั้นตอน ลำดับชั้นมากเกินไป ทำให้การตัดสินใจมีความล่าช้า ๒. มีการประชุมมากเกินความจำเป็น
๔. รูปแบบ (Style)	๑. มีการทำงานบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ๒. มีการสร้างความเป็นกันเองในการทำงาน ๓. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เข้าถึงได้ ผู้ปฏิบัติงานสามารถแสดงความเห็นได้ ๔. เน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน	๑. บางหน่วยงานรับผิดชอบภาระงานจำนวนมาก จึงมีความจำเป็นต้องส่งผู้แทนมาประชุม ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ๒. เจ้าหน้าที่มีความกดดันในการทำงาน จากลักษณะคิดเร็วทำเร็วของผู้บริหาร
๕. บุคลากร (Staff)	๑. มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง พร้อมช่วยเหลือกัน ๒. บุคลากรจำนวนมากเป็นคนในพื้นที่ หรืออยู่ในพื้นที่มานาน ทำให้เข้าใจพื้นที่เป็นอย่างดี	๑. บุคลากรบางหน่วยงานมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความต่อเนื่องในการประสานงาน เนื่องจากต้องมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่

McKinsey ๗-S Framework	จุดแข็ง	จุดอ่อน
๖. ทักษะ (Skill)	๑. บุคลากรของหน่วยงานมีทักษะที่หลากหลาย สามารถช่วยเหลือหน่วยงานอื่น และขับเคลื่อนงานได้เป็นอย่างดี	๑. บุคลากรไม่ได้รับการสนับสนุนในการเข้ารับการอบรมจากส่วนกลาง
๗. ค่านิยมร่วม (Shared Value)	๑. องค์กรมีค่านิยมมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ๒. องค์กรมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน พร้อมอุทิศตนทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	๑. บุคลากรบางส่วนไม่ได้เป็นคนในพื้นที่ ทำให้ไม่มีความรู้สึกร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กรเท่าที่ควร

๒. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก โดยใช้หลักการ PEST Analysis

PEST เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์แผนงานองค์กร เพื่อวิเคราะห์ภาพรวมและแนวโน้มความสำเร็จในการดำเนินงาน ตลอดจนปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรในอนาคต ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ ๔ ปัจจัยสำคัญ คือ ด้านความมั่นคงทางการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสังคม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technology) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของจังหวัดนครปฐมในมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดได้ดังนี้

ตารางที่ ๒๘ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย PEST

PEST Analysis	โอกาส (Opportunity)	ภัยคุกคาม (Threat)
๑. ด้านการเมือง (Political)	๑. จังหวัดนครปฐม ได้ประกาศ Positioning ของจังหวัดในการเป็นเมืองเกษตรปลอดภัย ๒. ภาคประชาชน เอกชน และภาครัฐมีความเข้าใจกัน พร้อมร่วมมือขับเคลื่อนนโยบายของจังหวัด ๓. นโยบายของรัฐบาลที่เน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ประชารัฐ	๑. นโยบายของรัฐขาดความต่อเนื่องอาจเป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร
๒. ด้านเศรษฐกิจ (Economic)	๑.จังหวัดนครปฐมเป็นแหล่งอาหารของคนกรุงเทพฯ เนื่องจากมีระยะทางไม่ไกลกัน ๒. สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศและต่างประเทศมาก เนื่องจากเป็นกระแสการบริโภคสินค้าปลอดภัยเพื่อสุขภาพ ๓. การเปิดการค้าเสรีประชาคมอาเซียนเป็นการขยายตลาดสินค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวของจังหวัด	๑. รายได้หลักของจังหวัดมาจากภาคอุตสาหกรรม ๒. ปัญหาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โรคระบาดบางพื้นที่ ๓. แรงงานภาคการเกษตรของจังหวัดกำลังลดลงและแรงงานมีอายุมากขึ้น ๔. การเข้ามาของบริษัทค้าปลีกขนาดใหญ่ส่งผลต่อธุรกิจค้าปลีกของผู้ประกอบการท้องถิ่นในจังหวัด

PEST Analysis	โอกาส (Opportunity)	ภัยคุกคาม (Threat)
๓. ด้านสังคม (Social)	๑. มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย เหมาะกับ การท่องเที่ยวแบบเช้าไปเย็นกลับ ๒.มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งในจังหวัด เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นต้น	๑. ปัญหาสภาพการจราจรในเขตเมือง ๒. ปัญหาสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ผลผลิตทางการเกษตรขายไม่ได้ราคา
๔. ด้านเทคโนโลยี (Technology)	๑. การพัฒนาทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทำให้ประสิทธิภาพในการผลิต เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร ๒. ระบบสื่อสารและเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้การขายสินค้าทางการเกษตรเป็นไปได้ง่ายขึ้น ๓. การบริหารงาน การสั่งการเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำมากขึ้น ๔. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน (Government ๔.๐)	๑. ประชาชนยังขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน ซึ่งอาจเป็นต้นเหตุของอาชญากรรมหรือการถูกหลอกลวงได้ ๒. ประชาชนขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สูญเสียโอกาสในการพัฒนาต่างๆ

๓.การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

๓.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

☐ **จุดแข็ง (Strengths : S)**

๑. มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด
๒. ดินอุดมสมบูรณ์
๓. มีการเกษตรที่หลากหลาย
๔. ใกล้ตลาดรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร
๕. การขนส่งสินค้าเกษตรสะดวกรวดเร็ว
๖. เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

☐ **จุดอ่อน(Weakness: W)**

๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
๒. บุตรหลานขาดการสืบทอดภาคการเกษตร
๓. ขาดแรงงานภาคการเกษตร
๔. มีปัญหามลภาวะ ด้านสิ่งแวดล้อม

๓.๒. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

☐ **โอกาส (Opportunities: O)**

๑. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
๒. นักลงทุนให้ความสนใจ ด้านอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้น
๓. นโยบายรัฐบาลในการเป็นแหล่งอาหารไปสู่ครัวโลก ส่งผลดีต่อภาคเกษตรของจังหวัด
๔. นโยบายรัฐบาลการเปิดตลาดสินค้าเกษตรใน AEC

ภัยคุกคาม (Threats: T)

๑. ราคาปัจจัยการผลิตราคาสูง

๒. ภัยธรรมชาติทำให้เกิดมีพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากในบางอำเภอ

๓. นโยบายของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของจังหวัด

๔. มีระบบเกษตรพันธสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีก ค้าส่งของจังหวัด

๓.๓ การกำหนดกลยุทธ์

ตารางที่ ๒๙ : TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	**S จุดแข็ง (ภายใน)** ๑. มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ๒. ดินอุดมสมบูรณ์ ๓. มีการเกษตรที่หลากหลาย ๔. ใกล้ตลาดรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ๕. การขนส่งสินค้าเกษตรสะดวกรวดเร็ว ๖. เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	**W จุดอ่อน (ภายใน)** ๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ๒. บุตรหลานขาดการสืบทอดภาคการเกษตร ๓.ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร ๔. มีปัญหามลภาวะ ด้านสิ่งแวดล้อม
O โอกาส(ภายนอก) ๑. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๒. นักลงทุนให้ความสนใจ ด้านอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้น ๓. นโยบายรัฐบาลในการเป็นแหล่งอาหารไปสู่ครัวโลก ส่งผลดีต่อภาคเกษตรของจังหวัด ๔. นโยบายรัฐบาลการเปิดตลาดสินค้าเกษตรใน AEC	**SO** **กลยุทธ์** S๑O๑ – ส่งเสริมการผลิตการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ S๒O๑ – ส่งเสริมการวางแผนการผลิตสินค้าในเขตเกษตรเศรษฐกิจ S๓O๓ – พัฒนาระบบการตลาดและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร S๖O๒-สร้างความเข้มแข็งให้แก่สหกรณ์และองค์กรเกษตรกร	**WO** **กลยุทธ์** W๑O๑ – สร้างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer & Smart CO-operator) W๒O๔ – พัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
T ภัยคุกคาม (ภายนอก) ๑. ราคาปัจจัยการผลิตราคาสูง ๒. ภัยธรรมชาติ ๓. นโยบายของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของจังหวัด ๔ มีระบบเกษตรพันธสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อการค้าปลีกค้าส่งของจังหวัด	**ST** **กลยุทธ์** S๑T๒ – บำรุงรักษาและบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ S๓T๔ – พัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย	**WT** **กลยุทธ์** W๑T๑ – พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิต W๓T๔ – พัฒนาระบบการผลิตให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย

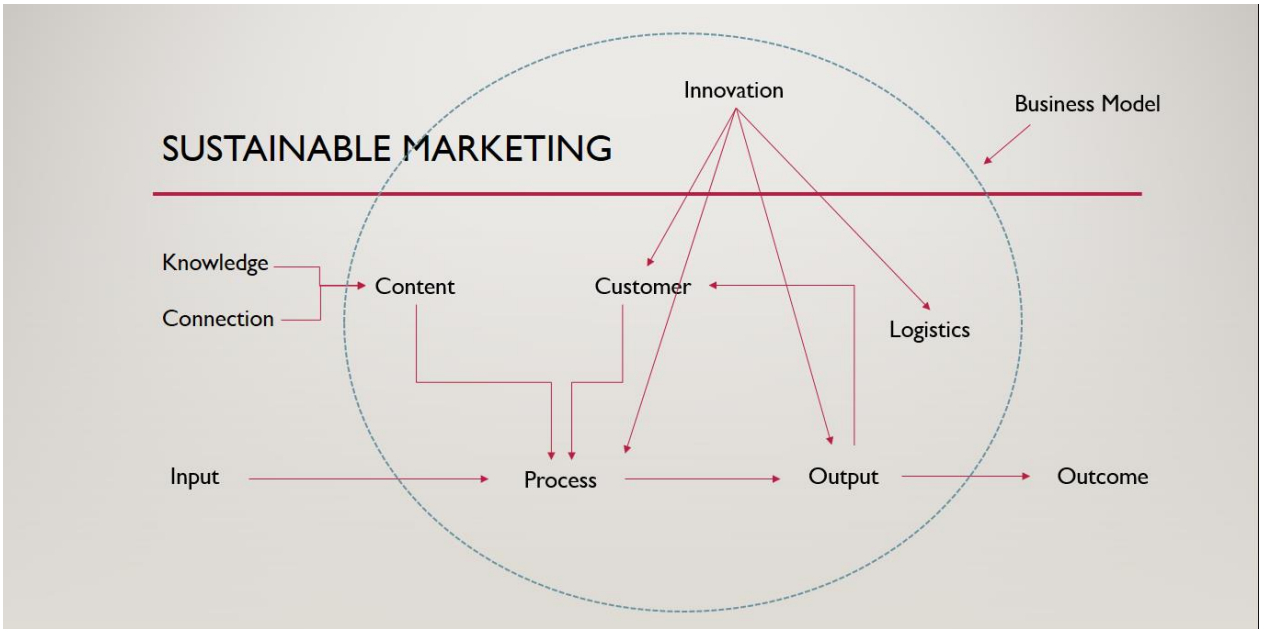

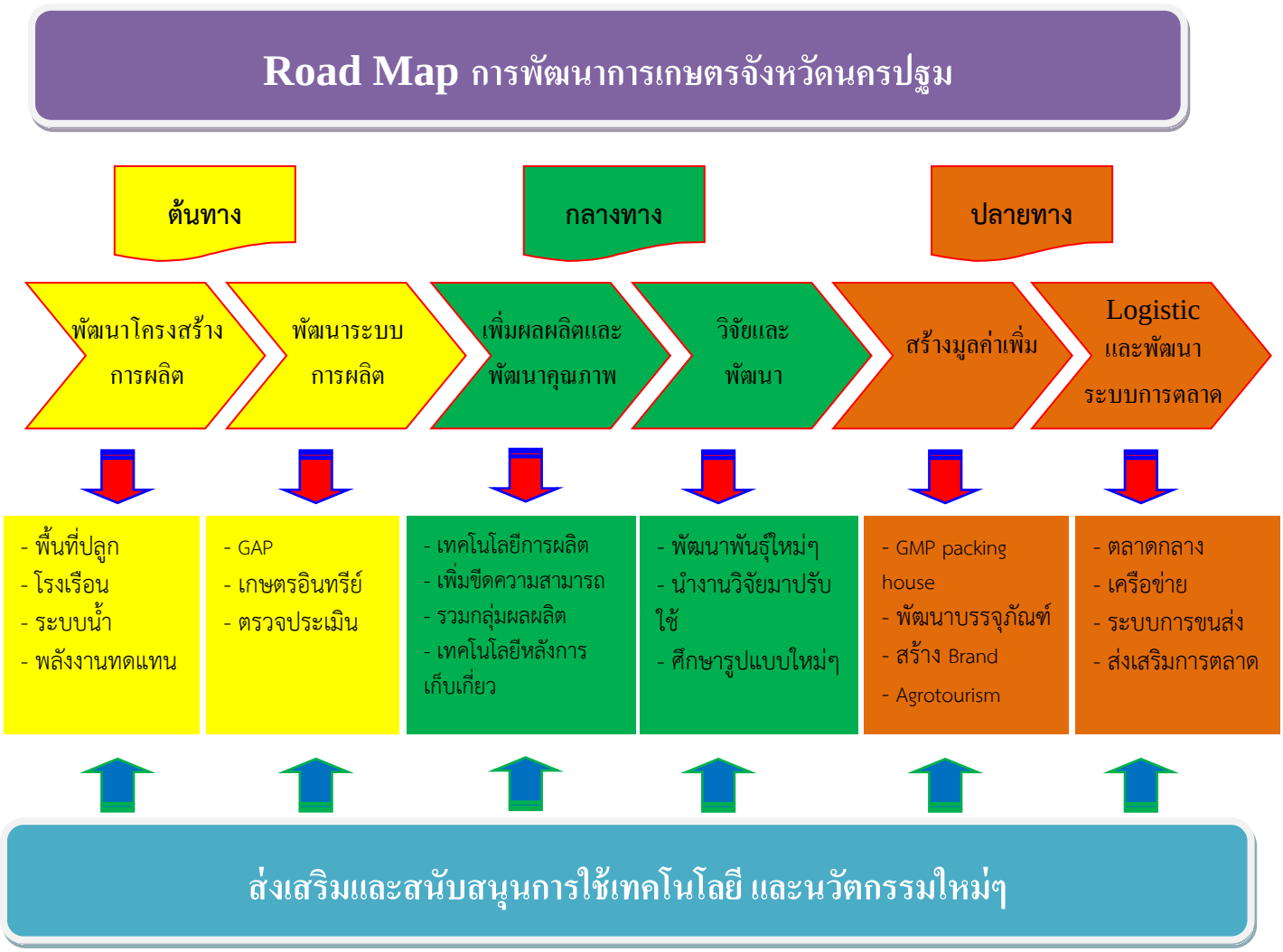

รูปที่ ๘ : แสดงทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครป

ส่วนที่ ๔
แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม

๑. วิสัยทัศน์ (Vision)

"เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ที่มีนวัตกรรม ได้มาตรฐาน ปลอดภัย ด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืนสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เชื่อมโยงการท่องเที่ยววิถีชีวิตเกษตร"

๒. พันธกิจ

๒.๑ พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง

๒.๒ ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและปลอดภัยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

๒.๓ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓. เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)

๓.๑ เกษตรกรในจังหวัดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพที่มั่นคง และรายได้เพิ่มขึ้น

๓.๒ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดได้รับการพัฒนากระบวนการผลิต เพื่อให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

๓.๓ ทรัพยากรทางการเกษตรถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่าและยั่งยืน

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตร

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

๑) เกษตรกรมีความมั่นคง สามารถพัฒนาอาชีพและความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม

๒) พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น

๒) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง และปริมาณธุรกิจของสถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑) พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิต

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓) สร้างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer & Smart CO-operator)

๔.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

๑) เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิต แปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัย

๒) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนแปลง/ ฟาร์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑) ส่งเสริมการผลิตการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่

๒) ส่งเสริมการวางแผนการผลิตสินค้าในเขตเกษตรเศรษฐกิจ

๓) พัฒนาระบบการผลิตการแปรรูปให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย

๔) พัฒนาระบบการตลาด และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๔.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

๑) เพื่อส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตร แบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒) เพื่อผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์มากขึ้น

๓) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชนได้อย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนผลงานด้านวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

๒) จำนวนเกษตรกรและผู้รับบริการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เพิ่มขึ้น

๓) จำนวนผู้ใช้บริการจากระบบสารสนเทศการเกษตร

กลยุทธ์

๑) สนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๒) สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ และการเชื่อมโยงเครือข่าย

๓) สนับสนุนการกำหนดกรอบงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

๔.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

เพื่อให้เกิดการบูรณาการจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการจัดการและฟื้นฟู

๒) ร้อยละของพื้นที่การเกษตรที่มีน้ำเพียงพอและมีคุณภาพ

๓) จำนวนองค์กรเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรเกษตร

กลยุทธ์

๑) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร

๒) ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร

๔.๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการเกษตรแบบบูรณาการทั้งด้านบุคลากร และกระบวนการทำงานให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

๑) จำนวนบุคลากรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ

๒) ร้อยละของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

๓) ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการเกษตร

กลยุทธ์

๑) พัฒนาขีดสมรรถนะการทำงานของบุคลากรหน่วยงานในสังกัด

๒) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการที่ดีอย่างบูรณาการ

๓) ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อรองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่

๔) ทบทวนแผนพัฒนาการเกษตร

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๖๑– พ.ศ. ๒๕๖๕)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	รวม ๕ ปี	
๑.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร	๑) เกษตรกรมีความมั่นคง สามารถพัฒนาอาชีพและความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม ๒) พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	๑) จำนวนพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ๒) จำนวนสถาบันเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งและปริมาณธุรกิจของสถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้น	๑๐ ๓	๑๕ ๓	๒๐ ๓	๒๕ ๓	๓๐ ๓	**๑๐๐ ไร่** **๑๕ สถาบัน**	๑) พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิต ๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๓) สร้างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer, Smart Co-operator)
๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)	๑) เพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตร ไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัย ๒) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตร	๑) จำนวนแปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	**๕๐๐ แปลง/ฟาร์ม/สถานประกอบการ**	๑) ส่งเสริมการผลิตการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ๒) ส่งเสริมการวางแผนการผลิตสินค้าในเขตเกษตรเศรษฐกิจ ๓) พัฒนาระบบการผลิต การแปรรูปให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย ๔) พัฒนาระบบการตลาด และส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชีวิตเกษตร

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	รวม ๕ ปี	
๓.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	๑) เพื่อส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	๑) จำนวนผลงานด้านวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรถูกนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น	๒	๒	๒	๒	๒	**๑๐ งาน**	๑) สนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๒) สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ และการเชื่อมโยงเครือข่าย ๓) สนับสนุนการกำหนดกรอบงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
	๒) เพื่อผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์มากขึ้น	๒) จำนวนเกษตรกรและผู้รับบริการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เพิ่มขึ้น	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	**๒๕๐ ราย**	
	๓) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง	๓) จำนวนผู้ใช้บริการจากระบบสารสนเทศการเกษตร	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	**๒,๕๐๐ คน**	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	รวม ๕ ปี	
๔.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ : บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	เพื่อให้เกิดการบูรณาการจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน	๑) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการจัดการและฟื้นฟู ๒) ร้อยละของพื้นที่การเกษตรที่มีน้ำเพียงพอและมีคุณภาพ ๓) จำนวนองค์กรเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร	๒๐๐ ๗๐ ๕	๒๐๐ ๗๐ ๕	๒๐๐ ๗๐ ๑๐	๒๐๐ ๗๐ ๑๕	๒๐๐ ๗๐ ๒๐	**๑,๐๐๐ ไร่** **ร้อยละ ๗๐** **๕๕ องค์กร**	๑) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร ๒) ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร
๕.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ : พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการเกษตรแบบบูรณาการทั้งด้านบุคลากรและกระบวนการทำงานให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๑) จำนวนบุคลากรของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๒) ร้อยละของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ๓) ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการเกษตร	๑๐ ๗๐ ๗๐	๑๐ ๗๕ ๗๕	๑๐ ๘๐ ๘๐	๑๐ ๘๕ ๘๕	๑๐ ๙๐ ๙๐	**๕๐ คน** **ร้อยละ ๘๐** **ร้อยละ ๘๐**	๑) พัฒนาขีดสมรรถนะการทำงานของบุคลากรหน่วยงานในสังกัด ๒) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการที่ดีอย่างบูรณาการ ๓) ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อรองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๔) ทบทวนแผนพัฒนาการเกษตร

๖. แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

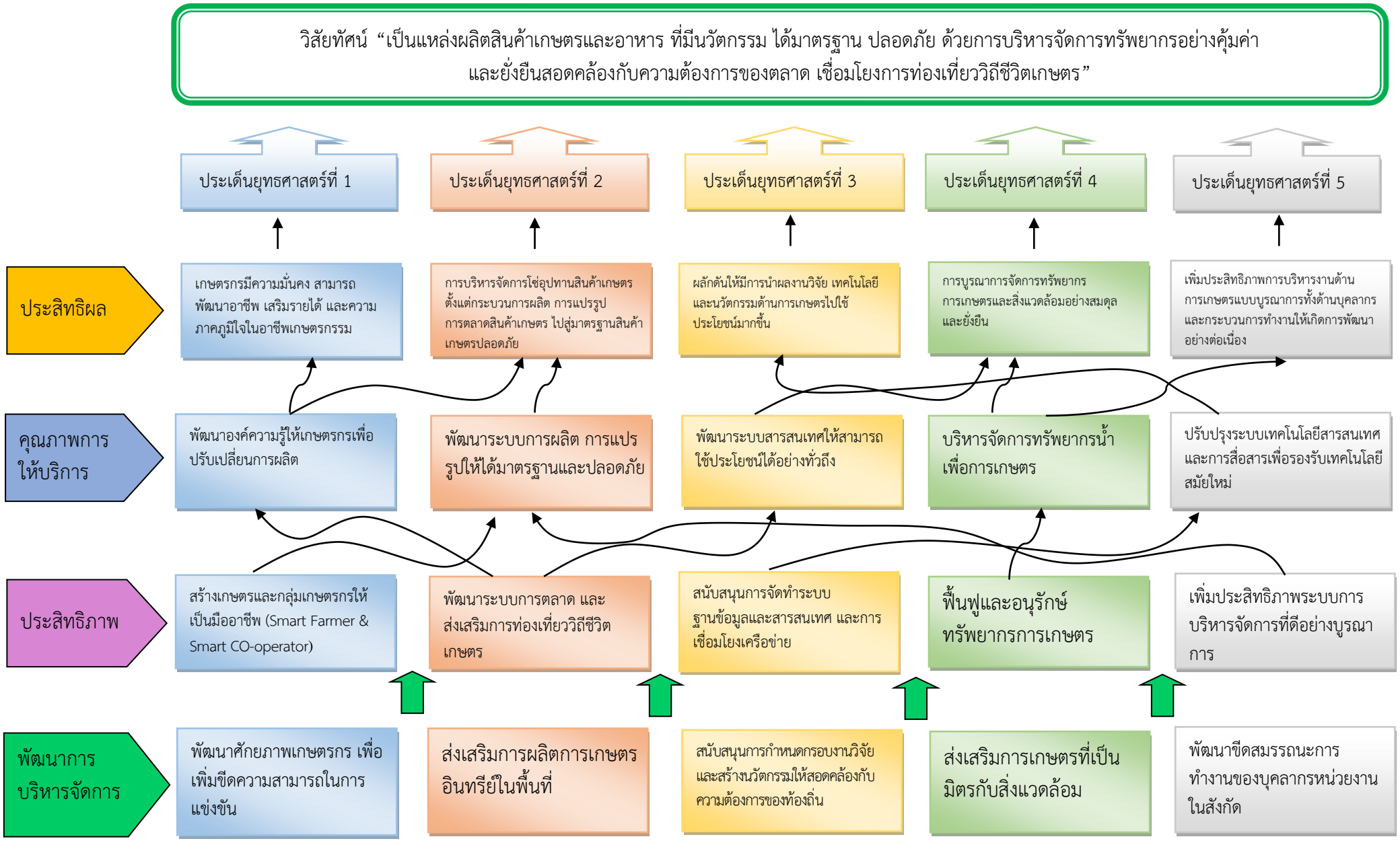

๗. สรุปข้อเสนอโครงการตามจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรของจังหวัด (Posittioning) ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)

จุดเน้นทางยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรของจังหวัดนครปฐม (Positioning) ได้แก่ เกษตรปลอดภัย ตามประเด็นยุทธศาสตร์ พัฒนาการจัดการห่วงโซ่คุณค่าสินค้าเกษตร อาหารปลอดภัย และส่งเสริมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
1. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการใช้นวัตกรรมทางการเกษตร - **<u>กิจกรรม</u>พัฒนาแหล่งน้ำ (ระบบพลังงานแสงอาทิตย์) เพื่อการเกษตร (ชป.)** ○ ปีที่ 1: พุทธมณฑล, สามพราน ○ ปีที่ 2: กำแพงแสน, นครชัยศรี ○ ปีที่ 3: เมือง, ดอนตูม ○ ปีที่ 4: บางเลน - **<u>กิจกรรม</u>ปรับปรุงคุณภาพดิน (พด.)** ○ ปรับปรุงโครงสร้างดิน (เติมอินทรียวัตถุ) ○ ปรับปรุงธาตุอาหารในดิน (ปุ๋ยอินทรีย์, ปุ๋ยเคมี) ○ ตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน	**1. โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตพืชและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร** - **<u>กิจกรรม</u>ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรรูปแบบแปลงใหญ่** ○ บูรณาการหน่วยงานราชการ ○ ให้ความรู้ความเข้าใจ (อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน) ○ การรวมกลุ่มผู้ผลิต (แต่ละประเภท) - **<u>กิจกรรม</u>สนับสนุนและพัฒนางานวิจัยด้านการผลิตไปสู่ภาคเกษตร** หน่วยงานรับผิดชอบ: มหาวิทยาลัย, กรมวิชาการเกษตร ○ ถ่ายทอดความรู้/ปฏิบัติจากผลงานวิจัย.... ○ สนับสนุนงบประมาณในการทำงานวิจัย/ปัจจัยในการผลิต ○ ส่งเสริมแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า	**1. โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์/ปลอดภัย** หน่วยงานรับผิดชอบ ○ พาณิชย์จังหวัด ○ สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม ○ เกษตรจังหวัด ○ สหกรณ์จังหวัด ○ ประชาสัมพันธ์จังหวัด ○ ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ○ ศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชกำแพงแสน **2. โครงการส่งเสริมการตลาดออนไลน์** หน่วยงานรับผิดชอบ ○ สหกรณ์จังหวัด ○ พาณิชย์จังหวัด ○ เกษตรจังหวัด ○ ประชาสัมพันธ์จังหวัด

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
- **<u>กิจกรรม</u>เพื่อเพิ่มศักยภาพสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย (GAP)** ○ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ (สุกร, ไก่, เป็ด) (ปศ.) ○ ส่งเสริมการเลี้ยงปลา, กุ้งขาว (ปม.) ○ ส่งเสริมการปลูกพืชผักปลอดภัย (ปม., กสก., กอท.) **หมายเหตุ: เป้าหมายเพิ่มขึ้นปีละ 20%** โครงสร้างการผลิต - พื้นที่ปลูก ○ ปรับปรุงพื้นที่ให้อุดมสมบูรณ์ ○ ความเหมาะสมพื้นที่+ชนิดพืช ○ การพัฒนา/ผังแปลง - โรงเรือน - ระบบน้ำ - พลังงานทดแทน -> พลังงานแสงอาทิตย์ ** วางผังระบบ (น้ำ, ขนส่ง, เครื่องมือ ฯลฯ) -> จัดรูปแปลง - ระบบน้ำไม่สมบูรณ์ ○ น้ำเค็ม ○ น้ำไม่พอ พัฒนาระบบการผลิต - GAP - เกษตรอินทรีย์ - ตรวจประเมิน - มาตรฐานฟาร์ม (ปศ.)	- **<u>กิจกรรม</u>เพิ่มศักยภาพการผลิตให้มีมาตรฐานและปลอดภัย** หน่วยงานรับผิดชอบ: บูรณาการ ○ ส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัย/มาตรฐาน ○ เชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตสินค้าปลอดภัย ○ เพิ่มขีดความสามารถ/ยกระดับผู้ประกอบการ - **<u>กิจกรรม</u>ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยววิถีเกษตร** หน่วยงานรับผิดชอบ: บูรณาการ ○ สร้างรูปแบบการดำเนินกิจกรรมศูนย์เรียนรู้ ○ เพื่อเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยววิถีเกษตร	**3. โครงการประชาสัมพันธ์นครปฐมเมืองแห่งเกษตรปลอดภัย** หน่วยงานรับผิดชอบ ○ประชาสัมพันธ์จังหวัด ○เกษตรจังหวัด ○สหกรณ์จังหวัด ○อุตสาหกรรมจังหวัด โครงการส่งเสริมและพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย จังหวัดนครปฐม 1. โครงการเพิ่มมูลค่าการตลาด สร้างมูลค่าเพิ่ม - โรงบรรจุภัณฑ์ - พัฒนาบรรจุภัณฑ์ - สร้างแบรนด์สินค้า โลจิสติกส์และระบบการตลาด - ตลาดกลาง - เครือข่าย - ระบบขนส่ง - ส่งเสริมการตลาด